

58

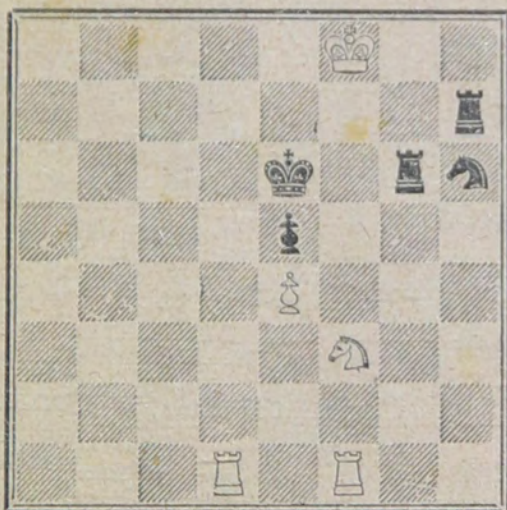
ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΖΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΕΡΑΝΙΣΘΕΝ ΕΚ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝ

ΥΠΟ

ΛΕΟΝΤΟΣ ΟΛΙΒΙΕ

ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΟΝ ΑΡΑΒΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Τὰ λευκὰ παίζοντα πρῶτον κερδίζουσιν ἐν τρισὶ κινήσειν

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

1894

13

1071

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ
ΖΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΤΩ ΕΡΙΤΙΜΩ

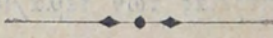
VICTOR ROCHEZ

ΥΠΟΛΗΨΕΩΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΔΕΙΓΜΑ

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ

	Σελ.
Κεφ. Α'. "Εναρξίς τοῦ Ἰππέως	58
Κεφ. Β'. "Εναρξίς διὰ τοῦ Τρελλοῦ τοῦ Βασιλέως . .	70
Κεφ. Γ'. "Εναρξίς διὰ τοῦ Στρατιώτου τοῦ Τρελλοῦ τῆς Κυρίας. — Παγίς τοῦ Κέντρου	78
Κεφ. Δ'. Παγίς τοῦ Βασιλέως	79
Κεφ. Ε'. Κεκλεισμένοι ἀγῶνες. — Ἀνώμαλα ἀνοίγ- ματα	92
Τμῆμα Β'. Πέρας τοῦ Ἀγῶνος	96
Προβλήματα	111

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἐξ ὅλων τῶν παιγνίων τῶν ἐπινοηθέντων ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἰδίαν τέρψιν, τὸ Ζατρίκιον κατέχει ἀναντιρρήτως τὴν πρώτην θέσιν. Οἱ μεγαλήτεροι βασιλεῖς, οἱ ἐνδοξότεροι πολεμισταί, ἀπὸ τοῦ μεγάλου Καρόλου μέχρι τοῦ Ναπολέοντος, ἐζήτησαν ἐν τῷ παιγνίῳ τούτῳ ποικίαν τινα ἀναψυχὴν· οἱ ἐξοχώτεροι σοφοὶ γοητευθέντες ὑπὸ τῆς τέχνης καὶ τῆς ποικιλίας τῶν πλοκῶν αὐτοῦ δὲν ἐδίστασαν νὰ τὸ κατατάξωσιν μεταξὺ τῶν ἐπιστημῶν· πρὸς εὐρεσιν δὲ τῆς λύσεως προβλημάτων τινῶν, ὁ Λεϊβνίτιος, ὁ Ἐίλερ καὶ ἄλλοι ἠναγκάσθησαν νὰ μεταχειρισθῶσι πάντα τὰ μέσα τῶν ὑψηλῶν μαθηματικῶν. Δι' ὃ τὸ θαυμάσιον τοῦτο παίγνιον κατέχει μὲν θέσιν δευτερεύουσαν, ἀξιόλογον ὅμως μεταξὺ τῶν θαυμάτων τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἐν τούτοις πολὺ ὀλίγον εἶνε διαδεδομένον ἐν Ἑλλάδι ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλας τῆς Εὐρώπης χώρας, ὅπου καὶ αὐταὶ αἱ τριτεύουσαι πόλεις κέκτηνται συλλόγους ἢ λέσχας Ζατρίκιστῶν, ἐν αἷς πλεῖστοι διέρχονται τὰς ὥρας τῆς σχολῆς των μετέχοντες τῶν ἐπαγωγῶν ἐπὶ τοῦ ἀβακίου ἀγώνων. Πλεῖστοι ὅσοι καὶ ἰδίως αἱ κυρία

ἀποστρέφονται τὸ παίγνιον τοῦ Ζατρικίου καὶ δὲν πο-
 θοῦσι παντάπασιν νὰ ἐκμάθωσιν αὐτό, νομίζοντες ὅτι
 παρέχει ἀπείρους δυσκολίας· τοῦτο ὅμως εἶνε φόβος
 ὑπερβολικός. Ἀναμφιβόλως εἶνε δυσκολώτατον νὰ
 παῖξῃ τις αὐτὸ μὲ τὴν τελειότητα τῶν Φιλιδώρων,
 τῶν Ποντσιάνων, τῶν Λαμπουρδονέζων, τῶν Κιζιε-
 ριτσίκων, κλπ., κλπ. ἀλλ' εἶνε εὐκόλον νὰ τὸ μάθῃ τις
 ἀρκούντως ὅπως ἀποκτήσῃ πηγὴν ἀνεξάντλητον δια-
 σκεδάσεων, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἀπαιτούμενον ση-
 μεῖον ὥστε νὰ διαγωνίζηται πρὸς τοὺς Ζατρικιο-
 παίκτας τοὺς ὁποίους ἀπαντᾷ τις συνήθως ἐν ταῖς
 συναναστροφαῖς.

Τὸ κυριώτερον ἐμπόδιον πρὸς διάδοσιν τοῦ παι-
 γνίου τοῦ Ζατρικίου, ἐν Ἑλλάδι, εἶνε ἡ ἔλλειψις
 στοιχειώδους βιβλίου καταλλήλου νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν
 ζῆλον καὶ νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐκμάθησιν. Ἴνα ὀδη-
 γήσωμεν δὲ τοὺς ἀρχαίους συνεθέσαμεν τὴν μι-
 κρὰν ταύτην πραγματείαν, ἐν ἣ ἠθελήσαμεν νὰ πα-
 ρουσιάσωμεν τὸ παίγνιον τοῦ Ζατρικίου ὑπὸ τύ-
 πον ὅπως εὐάρεστον καὶ νὰ τὸ ἀπαλλάξωμεν πάσης
 ἐπιστημονικῆς ἐπιδείξεως καθιστώσης συνήθως ἡκι-
 στα προσιτὰ τὰ περὶ τοῦ παιγνίου τούτου πονήματα.

Δὲν διατεινόμεθα ὅτι θὰ διδάξωμεν αὐτὸ τελείως,
 διότι πρὸς τοῦτο βιβλία ὀγκώδη δὲν θὰ ἐπήρουν.
 Ἐπιθυμοῦμεν μόνον νὰ καταστήσωμεν αὐτὸ ἐπαγω-
 γόν, καὶ ὁ σκοπὸς ἡμῶν θὰ ἐξεπληροῦτο, ἐὰν τὸ πα-
 ρὸν βιβλίον ἠδύνατο νὰ διαδώσῃ τὴν κλίσιν πρὸς

διανοητικὴν καὶ ποικίλην διασκέδασιν, ἣτις θ' ἀντι-
καθίστα ἐπωφελῶς τὰ τυχηρὰ παίγνια.

Ὅταν ὁ ἄνεμος κοπάσῃ καὶ ἡ γαλήνη ἐκτείνηται
ἐπὶ τῶν κυμάτων, ὁ ναυτικὸς ἀκινήτων ἐν τῷ πλῶ,
θὰ εὖρη ἐν τῇ θελατικῇ ταύτῃ διασκεδάσει τὸ μέσον
τοῦ ν' ἀναμένη μεθ' ὑπομονῆς τὴν ἐπάνοδον τῆς
αὔρας. Ὁ στρατιωτικὸς θὰ εὖρη ἐν αὐτῷ βοήθειαν
ἐναντίον τῶν ἀνιῶν τῆς ἐν τῷ στρατῶνι διαμονῆς
του. Ὁ ἀστὸς περὶ τὴν ἑσπέραν παρὰ τὴν ἑστίαν θὰ
λησμονήσῃ τοὺς κόπους τῆς ἡμέρας καὶ τὰς μερί-
μνας τῆς ἐπομένης.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως, συγγραφεῖς τινες ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ αὐτῶν ὑπὲρ τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος δὲν ἐδίστασαν ν' ἀποδώσωσι τοῖς Ἑλλησὶ τὴν ἐπινόησιν τοῦ Ζατρίκιου. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐθεώρουν ὡς ἐφευρέτην τὸν φιλόσοφον Ξέρξην, πρόσωπον ἀνύπαρκτον, ἄλλοι τοὺς ἀδελφούς Λυδὸν καὶ Τυρηνυόν, ὧν καὶ αὐτὴ ἡ ὑπαρξίς εἶνε ἀμφίβολος· τέλος οἱ περισσότεροι τὸν Παλαμήδην, τὸν Ἑλληνα ἀρχηγόν, ὅστις ἀπώλετο διὰ τῶν δολίων μηχανημάτων τοῦ Ὀδυσσεως. Οὐ μόνον ὁμως οὐδεμίᾳ ὑπάρχει ἀπόδειξις ὅτι ἐπενοήθη ὑπὸ Ἑλληνοσ, ἀλλ' εἶνε τὸναντίον ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς οὐδέποτε ἐγνώρισε τὸ παίγνιον τοῦτο.

Εἶνε σήμερον ἱστορικῶς παραδεδεγμένον ὑπὸ τῶν Πουρανῶν ἢ τῶν σχολείων τοῦ Βέδα ὅτι τὸ παίγνιον τοῦ Ζατρίκιου ἐπενοήθη ἐν Ἰνδία. Ἴδου ἄλλως τε τί μᾶς διδάσκει ἐπὶ τοῦ προκειμένου τούτου Ἀραβικὴ τις παράδοσις.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ πέμπτου αἰῶνος μ. Χ. ὑπῆρχεν ἐν Ἰνδίαῖς νεαρὸς μονάρχης ἰσχυρότατος καὶ ἐξαιρέτου χαρακτῆρος, ὃν ὁμως οἱ κόλακες παραδόξως πῶς διέφθειραν. Ὁ νέος κυριάρχης ἐπελάθετο μετ' οὐ πολὺ

ὅτι οἱ βασιλεῖς ὀφείλουσι νὰ ὦσιν οἱ πατέρες τῶν λαῶν
των καὶ ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν ὑπηκόων πρὸς τὸν ἑαυτῶν
βασιλέα εἶνε τὸ μόνον στερεὸν στήριγμα τοῦ θρόνου.
Οἱ Βραγχμᾶνες καὶ οἱ Ῥαγιᾶλοι, τουτέστιν οἱ ἱερεῖς
καὶ οἱ μεγαστᾶνες ματαίως παρίστανον αὐτῷ τὰς σπου-
δαίας ταύτας ἀρχάς. Ὁ μονάρχης τυφλωθεὶς ὑπὸ τοῦ
μεγαλείου του, ὅπερ ἐθεώρει αἰώνιον, οὐδαμῶς προσεῖχεν
εἰς τὰς σοφὰς αὐτῶν παραινέσεις. Τότε εἰς Βραχμᾶν
ἢ Ἰνδὸς φιλόσοφος καλούμενος Σίσσας ἐπεχείρησεν ἐμ-
μέσως ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ νεαροῦ ἡγεμόνος.
Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπενόησε τὸ παίγνιον τοῦ Ζα-
τρικίου, ἔνθα ὁ βασιλεὺς εἰ καὶ εἶνε ὁ μείζονα ἀξίαν
ἔχων πάντων τῶν πρωτευόντων ἀξιωματικῶν, εἶνε
ὅμως ἀνίκανος πρὸς ἐπίθεσιν καὶ μάλιστα πρὸς ἄμυναν
κατὰ τῶν πολεμίων ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῶν ἑαυτοῦ
ὑπηκόων.

Τὸ νέον παίγνιον κατέστη ἐν βραχεῖ περιώνυμον. Ὁ
Βασιλεὺς ἤκουσε νὰ γίνηται λόγος περὶ αὐτοῦ καὶ
ἠθέλησε νὰ τὸ μάθῃ. Ὁ Βραχμᾶν Σίσσας ἐξηγῶν
αὐτῷ τοὺς κανόνας τοῦ ἐν λόγῳ παιγνίου κατώρθωσε
νὰ παραδεχθῇ ὁ βασιλεὺς τὰς ἀληθείας τὰς ὁποίας
ἤρνεϊτο ν' ἀκούσῃ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης. Ὁ
Ἄναξ σωφρονισθεὶς ἀφῆκεν εὐγνωμονῶν εἰς τὸν Βραχ-
μᾶνα τὴν ἐκλογὴν τῆς ἀμοιβῆς του. Οὗτος δὲ ἐζήτησε
ποσότητά τινα σίτου, ἣτις ἐμελλε νὰ ὀρισθῇ ὡς ἐξῆς.

Εἰς μόνον κόκκος σίτου διὰ τὸ πρῶτον τετράγωνον
τοῦ ἀβακίου, δύο διὰ τὸ δεύτερον τετράγωνον, τέσ-

σαρες διὰ τὸ τρίτον, ὅκτῳ διὰ τὸ τέταρτον καὶ τοιού-
 τωτρόπως διπλασιαζόμενοι μέχρι τοῦ ἑξήκωστοῦ τετάρ-
 του. Ὁ Βασιλεὺς δὲν ἐδυσκολεύθη τὸ παράπαν νὰ ἐν-
 δώσῃ ἀμέσως εἰς τὴν φαινομενικὴν μετριότητα τῆς αἰ-
 τήσεως ταύτης· ἀλλ' ὅταν οἱ θησαυροφύλακες αὐτοῦ
 ἔκαμον τὸν λογαριασμόν, εἶδον ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἀνέλαβεν
 ὑποχρέωσιν διὰ τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ θησαυροὶ αὐτοῦ δὲν
 θὰ ἐπῆρκουν.

Τότε ὁ Βραχμὰν ἐπωφελήθη τῆς περιστάσεως ταύ-
 της, ἵνα διδάξῃ τὸν Βασιλέα πόσον συμφέρει εἰς τοὺς
 ἡγεμόνας νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τῶν περιστοιχιζόν-
 των αὐτοῦ καὶ πόσον πρέπει νὰ φοβῶνται τοὺς κατα-
 χρωμένους τοὺς καλλιτέρους αὐτῶν σκοπούς.

Πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἀναγνώστῶν ἐνδέχεται νὰ
 περιπέσωσιν εἰς τὴν αὐτὴν πλάνην τοῦ Ἰνδοῦ Βάσι-
 λέως ὡς πρὸς τὴν αἴτησιν τοῦ Σίσσα καὶ θὰ ἦνε βε-
 βαίως περιέργοι νὰ μάθωσι τὴν ἀκριβῆ ποσότητα τοῦ
 σίτου, ὅστις θὰ ἐχρειάζετο διὰ τὴν πραγματοποιήσιν
 τῆς αἰτήσεως ταύτης. Εὐκόλος ὑπολογισμὸς ἀποδει-
 κνύει ἡμῖν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν κόκκων τοῦ σίτου τῶν
 τεσσάρων καὶ ἑξήκοντα τετραγώνων τοῦ ἀβακίου, ἐὰν
 θέσωμεν ἓνα κόκκον ἐπὶ τοῦ πρώτου, δύο ἐπὶ τοῦ δευτέρου,
 τέσσαρας ἐπὶ τοῦ τρίτου, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς διπλασιάζ-
 ωμεν πάντοτε μέχρι τοῦ τελευταίου τετραγώνου, θέ-
 λει ἀνέλθει εἰς 18,446,744,073,709,551,615. Ἴνα
 δυνηθῇ τις νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν τινα περὶ ἐνὸς τόσου
 μεγάλου ἀριθμοῦ, πρέπει νὰ παραστήσωμεν αὐτὸν ἄλ-

λως. Τὸ ἑκατόλιτρον σίτου, ὅπερ τιμᾶται εἴκοσι περί-
που φράγκων περιέχει κατὰ μέσον ὄρον ἐν ἑκατομμύριον
πεντακοσίας τριάκοντα χιλιάδας κόκκους. Κατ' ἀμφό-
τερα ταῦτα τὰ δεδομένα, ἐὰν ἐξ ἄλλου ὑποθέσῃ τις
ὅτι ὁ πληθυσμὸς ὀλοκλήρου τῆς οἰκουμένης εἶνε, ὡς
ὑπολογίζεται γενικῶς, περὶ τὸ ἐν δυσεκατομμύριον ἄτο-
μα, θὰ εὖρη ὅτι ἵνα πληρωθῇ ἡ τιμὴ τοῦ ὑποσχε-
θέντος σίτου εἰς τὸν Σίσσαν, θὰ ἐχρειάζετο ἵνα ἕκαστος
κάτοικος τῆς ὑψηλίου πληρώσῃ πλείονα τῶν διακοσίων
τεσσαράκοντα χιλιάδων φράγκων.

Ἄπο τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος, τὸ παίγνιον τοῦτο εἶχεν
εἰσαχθῆ εἰς τὴν Ἀραβίαν ὁ Μωάμεθ ὑπαινίττεται
περὶ τοῦ παιγνίου τούτου ἐν τῷ πέμπτῳ κεφαλαίῳ
τοῦ Κορανίου. Ἰδοὺ οἱ λόγοι του . . . « ὦ ἀληθεῖς πι-
στοί, ἀληθῶς ὁ οἶνος, τὰ παίγνια τῆς τύχης, αἱ μα-
γικαὶ ῥάβδοι εἰσὶν ἔργα μυσαρὰ τοῦ Σατανᾶ ». Κατὰ
τὰ Μουσουλμανικὰ σχόλια, διὰ τῆς λέξεως *Εἰκόνες* ὁ
προφήτης ὑπαινίττετο τὸ παίγνιον τοῦ Ζατρικίου,
ὄχι ἕνεκα τοῦ παιγνίου καθ' ἑαυτό, ὅπερ δὲν εἶνε παί-
γνιον τῆς τύχης, ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἐσκαλισμένων εἰκό-
νων ἀνθρώπων, ἵππων καὶ ἐλεφάντων ἃς μετεχειρί-
ζοντο ἐπὶ τοῦ παιγνίου, καὶ αἵτινες κατὰ τὴν γνώμην
του προσωμοιάζον πρὸς τὴν Εἰδωλολατρείαν. Συνωδὰ
τῇ ἀποφάσει ταύτῃ τοῦ Προφήτου, οἱ Μουσουλμάνοι οἱ
μᾶλλον αὐστηροὶ μεταχειρίζονται εἰς τὸ παίγνιον τοῦ
Ζατρικίου τεμάχια μὴ παριστῶντα μορφήν ἀνθρώπου
ἢ ζώου. Ὁ περίφημος Καλίφης Ἀχρουν-ἄλ-Ρασίδ

ἦτο μανιώδης λάτρης τοῦ παίγνιου τοῦ Ζατρικίου. Ἐχομεν ἀκόμη ἐν πρόβλημα τοῦ τριτοτόκου υἱοῦ του εἶνε τὸ ἀρχαιότατον γνωστὸν πρόβλημα· οἱ ἀναγνώσταί μας θέλουσι τὸ εὔρει ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συλλογῆς τῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα θὰ δημοσιεύσωμεν ἐν ἀκολουθῶν κεφαλαίῳ.

Ἡ Ἄννα Κομνηνή, ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῆς αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, ἀναφέρει ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος εἶχε τὴν συνήθειαν ν' ἀσχολῆται εἰς τὸ παίγνιον τοῦ Ζατρικίου μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων του. Ἐπίσημον δ' ἔγγραφον λίαν περιεργὸν ἀποδεικνύει ἡμῖν ὅτι τὸ παίγνιον ἦτο γνωστὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει τετρακόσια ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς, τὴν ὁποίαν μνημονεύει ἡ Ἄννα Κομνηνή· εἶνε ἐπιστολὴ γεγραμμένη κατὰ τὰ 802 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου Λογοθέτου πρὸς τὸν καλίφην Ἀαρουν-άλ-Ρασίδ. Ἴδου ἀπόσπασμα τῆς ἐπιστολῆς ταύτης.

«... Ἡ αὐτοκράτειρα τὴν ὁποίαν διεδεξάμην θεωρήσασά σε ὡς πύργον καὶ ἑαυτὴν ὡς στρατιώτην, ὑπεβλήθη εἰς τὴν πληρωμὴν φόρου, ἐνῶ ἔπρεπε ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ σοῦ διπλασίως ὑπέρτερον. Τοῦτο ἐγένετο ἔνεκα τῆς ἀδυναμίας τοῦ φύλου της. Ἦδη, ἀπαιτῶ ἵνα ἅμα τῇ λήψῃ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης μοὶ ἐπιστρέψῃς ὅσον χρῆμα ἔλαβες παρ' αὐτῆς. Ἐὰν διστάσῃς, τὸ ξίφος θέλει κανονίσῃ τὴν διαφορὰν».

ΤΟ ΠΑΙΓΝΙΟΝ ΤΟΥ ΖΑΤΡΙΚΙΟΥ.

ΜΕΡΟΣ Α'

Μ Ε Θ Ο Δ Ο Σ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Προκαταρκτικά.

Τὸ παίγνιον τοῦτο παίζεται ὑπὸ δύο μόνον προσώπων ἐπὶ τετραγωνικοῦ τραπέζιου ὅπερ καλεῖται ἀβάκιον καὶ διαιρεῖται εἰς ἐξήκοντα τέσσαρα τετράγωνα ἐναλλάξ λευκὰ καὶ μέλανα διατεθειμένα ἐπὶ ὀκτὼ τοιούτων ἀποτελούντων τὴν βᾶσιν καὶ ὀκτὼ τὸ ὕψος.

Τὸ ἀβάκιον τίθεται μεταξὺ τῶν δύο παικτῶν οὕτως ὥστε δεξιόθεν ἑκατέρου αὐτῶν νὰ ὑπάρχη τὸ λευκὸν τετράγωνον τὸ ἀπολήγον εἰς τὴν γωνίαν.

Παίζεται τοῦτο διὰ τριάκοντα δύο τεμαχίων καλουμένων ζατρίκιων, ἐξ ὧν τὰ δέκα καὶ ἐξ εἰσὶ λευκὰ καὶ τὰ ἕτερα δεκαῆξ μέλανα. Τὰ δεκαῆξ ταῦτα τεμαχία ἀποτελοῦνται δι' ἑκάτερον τῶν παικτῶν ἐξ ὀκτῶ

στρατιωτῶν καὶ ὀκτὼ ἀξιωματικῶν. Ἐκ τῶν τετραχίων τῶν καλουμένων ἀξιωματικῶν τὰ δύο εἰσὶ μονὰ ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Κυρία ⁽¹⁾, τρία εἰσὶ διπλᾶ ὁ Πύργος, ὁ Ἴππεὺς καὶ ὁ Τρελλός ⁽²⁾: ὅθεν ἑκάτερος τῶν παικτῶν

(1) Ὁ ἀξιωματικὸς ὁ καλούμενος ἤδη Κυρία ἐκαλεῖτο κατ' ἀρχὰς τῆς ἐφευρέσεως τοῦ παιγνίου παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς *Μαντρι* καὶ παρὰ τοῖς Πέρσαις *Φάρζ* ἢ *Φιρζ* ὅπερ ἐν ἀμφοτέροις ταῖς γλώσσαις σημαίνει ὑπουργός, στρατηγός. Ἐπομένως οὐδαμῶς παράδοξον ὅτι κέκτηται τοσαύτην πολεμικὴν ἰσχύν. Ἐκ τούτου καθιερώθη καὶ ὁ κανὼν ἵνα ὁ διὰ τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ κατορθῶν Στρατιώτης νὰ φθάσῃ τὸ ἄκρον τοῦ ἐχθρικοῦ χαρακώματος προάγεται εἰς τὸν βαθμὸν Βεζύρου ἢ στρατηγοῦ. Ἡ ὀνομασία *Φιρζ* παρελήφθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ ἀκολούθως ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν μόνον δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰδου αἰῶνος ἀπεδόθη εἰς τὸν ἀξιωματικὸν τοῦτον ὀριστικῶς ἢ ὀνομασία τῆς Παρθένου ἢ Κυρίας καθόσον σώζεται ἔτι τὸ ὄνομα *Φιρζ* συγχρόνως μὲ τὸ Κυρία παρὰ διαφόροις συγγραφεῦσιν Γάλλοις καὶ Ἀγγλοῖς τοῦ 14ου καὶ 15ου αἰῶνος. Προφανῶς δὲ κατ' ἀκολουθίαν τῆς ἐμφύτου πρὸς τὰς Κυρίας φιλοφρονήσεως ἐδόθη τὸ νέον τοῦτο ὄνομα εἰς τὸν ἰσχυρότατον ἀξιωματικὸν τοῦ παιγνίου.

Προετιμήσαμεν τὴν λέξιν Κυρία ἀντὶ τῆς κοινῶς ἐν χρήσει Βασιλίσσης καθόσον διὰ τῆς πρώτης οὐχὶ μόνον ἐρμηνεύεται πιστότερον ἢ γαλλικὴ λέξις *Dame* ἀλλὰ κυρίως διότι ἐν ταῖς συντεταμημένοις ὧν θέλομεν ποιεῖ χρῆσιν ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ ὁ Βασιλεὺς δηλοῦται διὰ τοῦ στοιχείου Β. καὶ ὁ περὶ οὗ λόγος ἀξιωματικὸς διὰ τοῦ στοιχείου Κ.

(2) Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος καλεῖται γενικῶς Ἑλληνιστὶ ὑπὸ τῶν παικτῶν Τρελλός κατὰ λελανθασμένην μετάφρασιν τῆς Γαλλικῆς λέξεως (*Fou*). Ἐνῶ ἐν τῷ παιγνίῳ τοῦ Ζατριχίου

ἔχει ἓνα Βασιλέα, μίαν Κυρίαν, δύο Τρελλούς, δύο Ἴππεῖς καὶ δύο Πύργους.

Ὑπὸ ἔποψιν σχετικῆς ἀξίας οἱ ἀξιωματικοί, ἐκτὸς τοῦ Βασιλέως ὃν οὔτοι ὑπηρετοῦσι, κατατάσσονται εἰς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους· ἀνώτεροι εἰσὶν ἡ Κυρία καὶ ὁ Πύργος, κατώτεροι ὁ Τρελλὸς καὶ ὁ Ἴππεύς.

Τάξεις καλοῦνται αἱ σειραὶ τῶν τετραγώνων αἱ παράλληλοι ἐκατέρω τῶν παικτῶν, στοιχοὶ δὲ αἱ κἀθετοὶ ἐκατέρω αὐτῶν σειραὶ τῶν τετραγώνων. Οἱ ἀξιωματικοὶ τάσσονται ἐπὶ τῆς πρώτης τάξεως, τουτέστι ἐπὶ τῆς παραλλήλου γραμμῆς τῆς πλησιεστέρας τῷ παίκτη ὡς ἐξῆς. Εἰς τὰς γωνίας οἱ Πύργοι· παρὰ τοὺς Πύργους, οἱ Ἴππεῖς· παρὰ τοὺς Ἴππεῖς, οἱ Τρελλοὶ· ἐν

ἡ Γαλλικὴ λέξις αὕτη τυγχάνει ἀπλῶς ὁμώνυμος τῆς σημαίνουσης τὸν Τρελλὸν λέξεως (Fou) διότι ἡ ἔτυμολογία καὶ ἐπομένως ἡ ἔννοια τούτων ἐντελῶς εἶναι διάφορος. Οἱ Πέρσαι οἵτινες παρέλαβον ἀμέσως ἀπὸ τοὺς Ἰνδοὺς τὸ παίγνιον τοῦτο μεταφράζουσι τὴν Σασκριτικὴν λέξιν *Χάστη* (ἐλέφας) *Φιλ* προσθέτοντες ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς λέξεως ταύτης τὸ ἄρθρον ἄλ· τὸ ὄνομα τοῦτο ἀκόμη ἐν Ἰσπανίᾳ φέρει ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἀξιωματικὸς *Alfil*, καὶ ἐν Ἰταλίᾳ *Alfiere* ἐξ οὗ ἡ παραγωγή τῶν ἀρχαίων Λατινικῶν Ἀγγλικῶν καὶ Γαλλικῶν ὀνομάτων *Alfilus*, *Aufin*, *Alfyn*, *fil* καὶ τέλος *fol*· ἐξ οὗ ἡ σημερινὴ παρὰ τοῖς Γάλλοις ὀνομασία *fou*· ἣτις ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἔδει νὰ μεθερμηνεύηται διὰ τῆς λέξεως Ἐλέφας καὶ ὄχι διὰ τῆς λέξεως Τρελλός. Ἐνεκεν ὅμως τῆς ἐπικρατήσεως τῆς λελανθασμένης ταύτης μεταφράσεως, ἀποφεύγοντες τοὺς νεωτερισμοὺς παρεδέχθημεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ τὴν λέξιν Τρελλός.

τῷ μέσῳ μένουσι παρ' ἑκατέρῳ τῶν παικτῶν δύο τετραγῶνα, ἐν διὰ τὸν Βασιλέα καὶ ἕτερον διὰ τὴν Κυρία, ἑκάστη Κυρία τίθεται ἐπὶ τοῦ τετραγώνου τοῦ χρώματος αὐτῆς· ὁ Βασιλεὺς παρὰ τῇ Κυρίᾳ. Οἱ Στρατιῶται τάσσονται κατὰ σειρὰν πρὸ τῶν ἀξιωματικῶν ἐπὶ τῆς δευτέρας τάξεως τοῦ ἀβακίου, ἕκαστος στοῖχος λαμβάνει τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ κατέχοντος τὸ ἄκρον τούτου, οὕτω π. χ. Στρατιώτης τοῦ Βασιλέως κατέχει τὸ δεύτερον τετράγωνον τοῦ στοίχου τοῦ Βασιλέως κλπ. Ὁ Τρελλός, ὁ Ἴππεὺς καὶ ὁ Πύργος, οἱ παρὰ τῷ Βασιλεῖ κείμενοι καλοῦνται, ὁ Τρελλός τοῦ Βασιλέως, ὁ Ἴππεὺς τοῦ Βασιλέως, ὁ Πύργος τοῦ Βασιλέως, οἱ δὲ παρὰ τῇ Κυρίᾳ καλοῦνται· ὁ Τρελλός τῆς Κυρίας, ὁ Ἴππεὺς τῆς Κυρίας, ὁ Πύργος τῆς Κυρίας.

Τὸ κατωτέρω ὑπ' ἀρ. 1 διάγραμμα παριστᾷ τὸ ἀβάκιον μετὰ τεταγμένων τεμαχίων κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἀγῶνος.

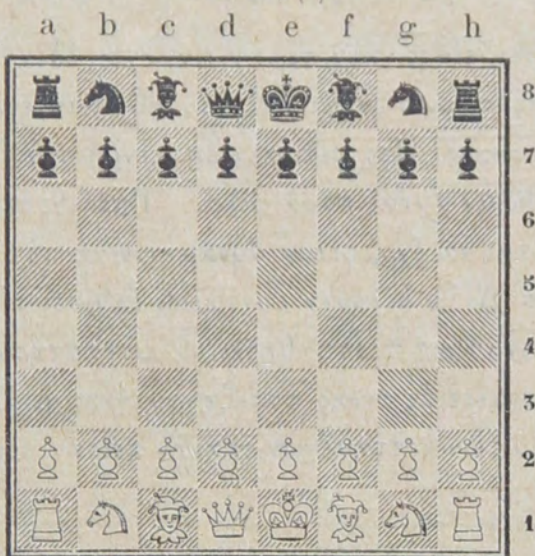
Ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς τοῦ Ζατρικίου εἶνε ἡ σύλληψις τοῦ ἀντιπάλου Βασιλέως· ὁ θέτων τὸν Βασιλέα τοῦ ἀντιπάλου του εἰς θέσιν ἐξ ἧς οὗτος κινούμενος κατ' ἀνάγκην, ἤθελε ληφθῆ, κερδίζει· τότε ὁ Βασιλεὺς καλεῖται ἐξ ἐφόδου νεκρός (échec et mat).

Ὅταν ἀξιωματικὸς πλὴν τοῦ Βασιλέως εὐρίσκηται τεθειμένος οὕτως ὥστε νὰ ὑπόκειται εἰς λῆψιν λέγεται ἐν προσβολῇ ἢ προσβεβλημένος, ὅταν ὁ Βασιλεὺς εὐρίσκηται ἐν τοιαύτῃ θέσει λέγεται ὅτι εἶνε ὑπὸ ἔφοδον. Αἱ πε-

ριπτώσεις καθ' ἃς τὰ τεμάχια δύνανται νὰ λαμβάνωνται, ἐκτίθενται ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ. Ἡ λῆψις τῶν τεμαχίων ἀπόκειται τοῖς παίκτηις, ἤτοι δὲν εἶνε ποσῶς ὑποχρεωτική. Τὸ τεμάχιον δι' οὗ λαμβάνεται ἕτερον τοιοῦτον, τίθεται ἐν τῇ θέσει τοῦ ἀφαιρουμένου οὕτως ἐκ τοῦ ἀβακίου.

Διάγραμμα 1.

Μέλανα (¹).

Λευκά (¹).

Ὡς φαίνεται ἐν τῷ σχεδιογράμματι τούτῳ, ἕκαστον τῶν τετραγώνων ὀρίζεται ὑπὸ συνδυασμοῦ ἑνὸς ἀλφαριθμητικοῦ στοιχείου δηλοῦντος τὸν στοῖχον καὶ

(¹) Κατὰ κανόνα, τὸ ἀβάκιον καὶ τὰ τεμάχια τίθενται ὡς ἄνωτέρω, τουτέστι τὰ μέλανα ἄνωθεν τῆς σελίδος, τὰ λευκὰ κάτωθεν, οὕτω δὲ ἀποφεύγομεν τὴν ἐπανάληψιν τῶν λέξεων, μέλανα καὶ λευκά.

ένος ἀριθμοῦ δηλοῦντος τὴν τάξιν· οὕτω τὸ τετραγώνον, ἐφ' οὗ ὁ Βασιλεὺς τῶν λευκῶν, δεικνύεται διὰ τοῦ σημείου $e1$ καὶ τὸ τῆς Κυρίας τῶν μελανῶν διὰ τοῦ $d8$ (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Περὶ τῆς πορείας τῶν τεμαχίων.

Ἐκαστον εἶδος τῶν τεμαχίων ἔχει ἰδίαν πορείαν, αἱ κινήσεις παριστῶνται ἐπὶ τοῦ ἀβακίου εὐκολώτερον ἢ περιγραφικῶς. Προτρέπομεν ἐπομένως τοὺς ἀρχαρίους νὰ διδαχθῶσιν αὐτὰς παρὰ φίλου. Ὑποτίθεται ὅτι ἕκαστος δύναται νὰ ἔχη φίλον δυνάμενον νὰ τὸν συνδράμῃ πρὸς τοῦτο. Δι' ὃ θέλομεν συντόμως ἐκθέσει τὴν πορείαν καὶ θέλομεν ἰδίως προσπαθήσει νὰ καταστήσωμεν γνωστὰς λεπτομερείας τινὰς παρεξηγουμένας ἢ ἀγνώστους, καὶ μεταξὺ τῶν κεκτημένων ἱκανὴν πείραν τοῦ παιγνίου τούτου.

§ 1. Περὶ τῆς πορείας τοῦ Στρατιώτου.

Ὁ Στρατιώτης βαδίζει πάντοτε πρὸς τὰ πρόσω· οὐδέποτε ὀπισθοχωρεῖ. Συνήθως προχωρεῖ κατὰ ἓν τε-

(1) Ἐν τῷ κειμένῳ γίνεται χρῆσις τῶν λατινικῶν στοιχείων, ὅπως ὁ Ἕλληνας ἀναγνώστης, ἐξοικειούμενος πρὸς αὐτά, δύναται νὰ παρακολουθῇ τὰς ἐν ταῖς ἐφημερίσι καὶ ταῖς περιοδικαῖς τῆς Ἑσπερίας συχνότατα γινομένας ἐνδιαφερούσας δημοσιεύσεις περὶ τοῦ παιγνίου τούτου.

τραγώνον ἐφάπαξ· ἐὰν συναντήσῃ τεμάχιον οἷονδ' ἕποτε ἐπὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ τετραγώνου δὲν δύναται νὰ προχωρήσῃ καὶ παραμένει ὑποχρεωτικῶς οὕτω ἐν ὅσῳ τὸ πρὸ αὐτοῦ τετράγωνον εἶνε κατειλημμένον μέχρις ὅτου δυναθῆ νὰ ἀλλάξῃ στοῖχον κατὰ τὸν κατωτέρω ἐκτεθησόμενον τρόπον· ἐὰν ὁ Στρατιώτης οὕτω μένων εὐρίσκη τεμάχιον ἐφ' ἑνὸς τῶν δεξιᾶ ἢ ἀριστερὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ τετραγώνου στοίχων, δύναται νὰ λάβῃ τὸ τεμάχιον τοῦτο, καὶ τίθεται τότε ἐν τῇ θέσει τοῦ ληφθέντος, ἐπομένως ἀλλάσσει στοῖχον· δύο Στρατιῶται ἁμόχροοι εἶνε δυνατὸν οὕτω νὰ εὐρεθῶσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ στοίχου, ὁ δὲ νεωστὶ τιθέμενος, καλεῖται τότε **δεύτερος Στρατιώτης**. Ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ θέσει ἐξακολουθεῖ νὰ προχωρῇ ἐπὶ τοῦ νέου στοίχου κατὰ τοὺς αὐτοὺς κανόνας καθ' οὓς προεχώρει καὶ ἐπὶ τοῦ στοίχου ἐνῷ εὐρίσκετο πρότερον. Πᾶς Στρατιώτης δύναται ἄρα νὰ ἀλλάξῃ πολλάκις στοῖχον κατὰ τὴν περίοδον τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ μόνον διὰ τοῦ ὡς εἴρηται μέσου τῆς λήψεως ἐτέρου τεμαχίου.

Καίτοι ὁ Στρατιώτης ὀφείλει ἐκάστοτε κατὰ ἓν τετράγωνον νὰ προχωρῇ, κέκτηται ἐν τούτοις τὸ προνόμιον νὰ προχωρῇ κατὰ δύο τετράγωνα ἐφάπαξ ὅταν καταλείπη τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ τετράγωνον καὶ μόνον κατ' αὐτὴν τὴν περίπτωσιν· οὕτω Στρατιώτης προχωρήσας μόνον ἀρχικῶς κατὰ ἓν τετράγωνον ἀποβάλλει διὰ παντὸς τὸ προνόμιον τοῦτο.

Ἀπωτέρω θέλομεν ἐξηγήσει τὴν δευτέραν ἐξαίρεσιν τοῦ συνήθους κανόνος, ἣτις καλεῖται **λαμβάνειν ἐν**

παρόδω (prendre en passant): πᾶς Στρατιώτης ἀφικόμενος ἐν τῷ ὄγδω τετραγώνῳ, ἀλλάσσεται δι' οἰουδήποτε ἀξιωματικοῦ, κατ' ἐκλογὴν τοῦ παίκτου ὀφείλοντος παραχρῆμα νὰ δηλώσῃ τὸν ἀξιωματικὸν ὃν θέλει πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ Στρατιώτου, καὶ ὁ ὁποῖος λαμβάνει παρευθὺς κατ' ἀκολουθίαν τῆς δηλώσεως ταύτης τὴν δύναμιν τοῦ αἰτηθέντος τεμαχίου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λέγουσιν ὅτι ὁ Στρατιώτης προήχθη εἰς Κυρίαν (à Dame). Ἐπειδὴ δὲ ἡ Κυρία εἶνε ὁ ἰσχυρότερος τῶν ἀξιωματικῶν, συνήθως ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν παικτῶν, καὶ τοι ἐνίοτε εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκλεχθῇ καὶ ἕτερος ἀξιωματικός.

§ 2. Περὶ τῆς πορείας τοῦ Βασιλέως.

Ὁ Βασιλεὺς κάμνει ἐν μόνον βῆμα ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν· λαμβάνει δέ, ὡς καὶ τὰ ἕτερα τεμάχια, τιθέμενος ἐν τῇ θέσει τοῦ λαμβανομένου. Ὅσάκις τίθεται τεμάχιον οἰουδήποτε ἐν θέσει ἐξ ἧς δύναται νὰ ληφθῇ ὁ Βασιλεὺς διὰ τῆς ἐπομένης κινήσεως ἐκείνου, τίθεται ὁ Βασιλεὺς ὑπὸ ἔφοδον (en échec), ἀπαιτεῖται δὲ ὅπως ἀναγγελθῇ τοῦτο διὰ τῆς φρασεως ἔφοδος κατὰ τοῦ Βασιλέως (Échec au Roi): ὁ Βασιλεὺς τότε ὑποχρεοῦται νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν ἔφοδον εἴτε μεταβάλλων τετραγώνον, εἴτε στεγαζόμενος ὑπὸ ἐτέρου τεμαχίου ἢ τέλος διὰ τῆς λήψεως τοῦ προσβάλλοντος τεμαχίου· ἐὰν δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ θέσιν ἵνα στεγασθῇ

καλεῖται *νεκρός* (mat) καὶ ἐπέρχεται ἡ ἥττα (1).

Ὁ Βασιλεὺς ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύναται νὰ μένη ὑπὸ ἐφοδον ἢ νὰ τεθῆ ὑπ' αὐτὴν ἐπὶ τετραγώνου δεσποζομένου ὑπὸ τεμαχίου τοῦ ἀντιπάλου του. Ἐντεῦθεν προφανῶς προκύπτει ὅτι οἱ δύο Βασιλεῖς οὐδέποτε δύνανται νὰ τεθῶσι παραπλεύρως ἀλλήλων. Ὁ Βασιλεὺς ὅστις, ὡς εἴρηται, ὀφείλει κατὰ βῆμα νὰ κινῆται, κέκτηται ἐφ' ἅπαξ, ὡς ὁ Στρατιώτης, τὸ προνόμιον νὰ κάμη δύο βήματα διὰ μιᾶς κατὰ τὸν ἀγῶνα, ὅπερ γίνεται ἐν τῇ ἐπομένῃ περιπτώσει: ἐὰν οὐδεὶς ἀξιωματικὸς ὑπάρχη μεταξὺ τοῦ Βασιλέως καὶ ἐνὸς τῶν Πύργων, δεξιόθεν ἢ ἀριστερόθεν, καὶ ἂν ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Πύργος δὲν ἐκινήθησαν ἔτι, ὁ Βασιλεὺς δύναται νὰ κάμη δύο βήματα πρὸς τὸν Πύργον, ὅστις μεταβαίνει ἀντιθέτως πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τίθεται ἐπὶ τοῦ τετραγώνου δι' οὗ ὁ Βασιλεὺς διῆλθεν. Τοῦθ' ὅπερ καλεῖται *μετατίθεσθαι* (roquer). Ἐκτὸς τοῦ ὡς εἴρηται ὄρου τοῦ νὰ μὴ ἔχη ἔτι κινήθη, ὅστις ἐφαρμόζεται εἰς τε

(1) Ἐκ τῆς περσικῆς Schah mat φράσεως σημαίνουσης ὁ βασιλεὺς ἀπέθανε. Ὁ κανὼν δὲ τῆς μὴ λήψεως τοῦ βασιλέως κέκτηται κύρωσιν ἱστορικὴν ὡς ἐξῆς: Ἐν τῇ μάχῃ τῆς Βρενβίλ, τοξότης Ἄγγλος ἀρπάσας τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου ἐφ' οὗ ἐπέβαινε ὁ Λουδοβίκος Σ', ἀνεφώνησεν ἐπανειλημμένως: «ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας συνελήφθη». Ὁ Λουδοβίκος Σ' διαρρήξας τότε τὸ κρανίον τοῦ τοξότου διὰ ξιφισμοῦ: «Ἄγνοεῖς, τῷ ἀπεκρίθη, ὅτι εἰς τὸ Ζατρίκιον δὲν λαμβάνουσι τὸν βασιλέα;»

τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Πύργον, ὡς πρὸς τὸν Βασιλέα ὑφίστανται καὶ δύο ἕτεροι ἀπαραίτητοι ὄροι ἵνα δυνηθῆ νὰ μετατεθῆ: α' ὁ Βασιλεὺς νὰ μὴ ᾔνε ὑπὸ ἔφοδον, καὶ β' νὰ μὴ πρόκειται νὰ διέλθῃ τετράγωνον δεσποζόμενον, τουτέστι ὑποκείμενον εἰς ἔφοδον. Ὁ Βασιλεὺς, καθ' οὗ ἡ ἔφοδος, οὐδαμῶς ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα τοῦ μετατίθεσθαι, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ κατέλιπε τὸ ἑαυτοῦ τετράγωνον.

§ 3. Περὶ τῆς πορείας τῆς Κυρίας.

Ἡ Κυρία δύναται νὰ κινῆται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀβακίου, πρόσω ἢ ὀπισθεν, καθ' ὀριζόντιον, κάθετον καὶ διαγώνιον διεύθυνσιν, πάντοτε ὅμως κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν· αὕτη εἶνε ἡ ἰσχυροτάτη τῶν ἀξιωματικῶν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ ἀβακίου τεθειμένη, π. χ. ἐπὶ τοῦ d5, δεσπόζει ἐπὶ εἴκοσι ἐπτὰ τετραγώνων, ἐκτὸς τοῦ ὑπ' αὐτῆς κατεχομένου.

§ 4. Περὶ τῆς πορείας τοῦ Πύργου.

Ὁ Πύργος κινεῖται, πρόσω καὶ ὀπισθεν, κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἐπὶ τῶν παραλλήλων καὶ καθέτων τετραγώνων καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀβακίου· ὅταν τίθηται ἐν τῷ κέντρῳ, π. χ. ἐπὶ τοῦ d5, δεσπόζει ἐπὶ δεκατεσσάρων τετραγώνων, ἐκτὸς τοῦ ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένου. Οὗτος, μετὰ τὴν Κυρίαν, εἶναι ὁ ἰσχυρότατος ἀξιωματικός. Ἐξηγήσαμεν προλαβόντως ἐν τῇ περὶ Βασιλέως

παραγράφω τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ Πύργος δύναται ἐφάπαξ κατὰ τὸν ἀγῶνα νὰ κινηθῆ ἑξαιρητικῶς ἢ νὰ μετατεθῆ· παρατηροῦμεν δὲ ὅτι ὅταν ὁ Βασιλεὺς μετατίθεται ἐν τῇ πλευρᾷ αὐτοῦ, τουτέστιν οὐχὶ ἐν τῇ πλευρᾷ τῆς Κυρίας, ὁ Πύργος τοῦ Βασιλέως κάμνει δύο βήματα μόνον· ἐνῶ ὁ πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς Κυρίας κάμνει τρία βήματα, ὅταν ὁ Βασιλεὺς μετατίθεται πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς Κυρίας.

§ 5. Περὶ τῆς πορείας τοῦ Τρελλοῦ.

Οἱ Τρελλοὶ κινουῦνται διαγωνίως καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀβακίου, πρόσω καὶ ὀπισθεν, ὁ μὲν εἰς ἐπὶ τῶν λευκῶν τετραγώνων, ὁ δὲ ἕτερος ἐπὶ τῶν μελάνων, οὐδετέρου τούτων δυναμένου νὰ καταλίπη τὸ χρῶμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀρχικῶς ἐτέθη. Τεθειμένος ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ἀβακίου, π. χ. ἐπὶ τοῦ d5, δεσπόζει ἐπὶ δεκατριῶν τετραγώνων, ἐκτὸς τοῦ ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένου.

§ 6. Περὶ τῆς πορείας τοῦ Ἰππέως.

Ἡ πορεία τοῦ Ἰππέως εἶναι δυσχερεστάτη πρὸς κατανόησιν μαθητευομένου διὰ μόνης τῆς περιγραφῆς καὶ ἄνευ τῆς συνδρομῆς φίλου ἐπιδειξοντος αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἀβακίου. Οὗτος πηδᾷ διαγωνίως κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν καὶ τίθεται ἀφοῦ διέλθῃ τάξιν ἢ στοῖχον ἐπὶ τοῦ πρὸς κειμένου τετραγώνου ὅπερ ἀναγκάτως ἔσται διάφορου χρώματος τοῦ ὑπ' αὐτοῦ καταλειπομένου. Τεθει-

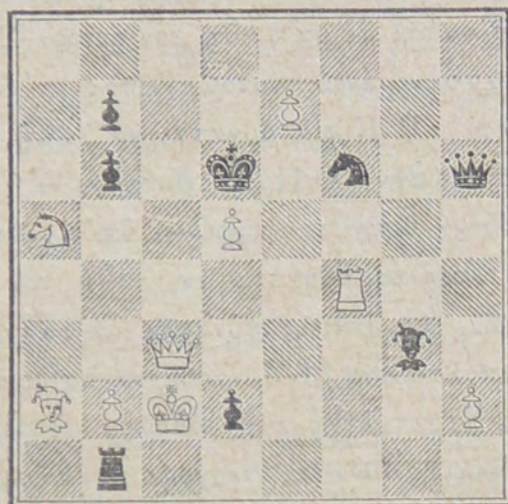
μένος ἐπὶ τοῦ d5 λευκοῦ τετραγώνου δύναται νὰ μεταβῆ ἐπὶ τῶν ὀκτῶ ἐπομένων μελάνων τετραγώνων c3, e3, f4, f6, e7, c7, b6, b4. Κατὰ τὴν κίνησιν αὐτοῦ δύναται νὰ πηδήσῃ ὑπὲρ τὰ περὶ αὐτὸν τεμάχια, μόνον τούτου τοῦ ἀξιωματικοῦ ἔχοντος τὴν ἰδιάζουσαν ταύτην δύναμιν. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δηλοῦται ὅτι ἐν τῇ ἐνάρξει τοῦ ἀγῶνος (ὄρα διάγρ. 1) ἑκάτερος τῶν Ἴππέων δύναται νὰ μεταβῆ ἐπὶ δύο τετραγώνων, π. χ. ὡς πρὸς τὰ λευκά, ὁ δεξιόθεν δύναται νὰ μεταβῆ ἐπὶ τοῦ h3 ἢ f3, καὶ ὁ ἀριστερόθεν ἐπὶ τοῦ c3 ἢ a3, διερχόμενος ὑπὲρ τοὺς Στρατιώτας. Ὁ δὲ Ἴππεύς, ὅστις λαμβάνει τεμάχιον, κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα τίθεται ἐν τῇ θέσει τοῦ λαμβανομένου τεμαχίου.

§ 7. Περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν τὰ τεμάχια λαμβάνουσιν ἕτερα ἢ λαμβάνονται.

Ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω ἐν τῇ περὶ Στρατιώτου παραγράφῳ ὅτι οὗτος διαγωνίως λαμβάνει πᾶν τεμάχιον εὐρισκόμενον ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῶν τετραγώνων τῶν παραπλεύρων τοῦ πρὸ αὐτοῦ κειμένου. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς λήψεως εἶναι ἰδιάζων μόνον εἰς τὸν Στρατιώτην.

Ἡ Κυρία, ὁ Πύργος, ὁ Τρελλὸς καὶ ὁ Ἴππεύς δύνανται νὰ λάβωσι πᾶν τεμάχιον κείμενον ἐπὶ τετραγώνου. εἰς ὃ μετὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν κίνησιν, δύνανται νὰ μεταβῶσιν. Ὁ αὐτὸς κανὼν ἐφαρμόζεται εἰς τὸν Βασιλέα, ἀλλὰ, ὡς ἐξεθέσαμεν, δὲν δύναται ποτε νὰ τεθῆ ἐπὶ τετραγώνου ἐνθα ἔσεται ὑπὸ ἔφροδον.

Διάγραμμα 2.

Τὸ ὑπ' ἀρ. 2 διάγραμμα παριστᾷ ἀβάκιον, ἐν ᾧ πολλὰ τεμάχια ὑπόκεινται εἰς λήψιν καὶ τοῦ ὁποίου ἡ μελέτη ἔσεται ὠφελιμωτέρα τῷ μαθητευομένῳ μακρᾶς ἐξηγήσεως. Οὕτω:

Ὡς πρὸς τὰ λευκά. Ὁ Βασιλεὺς δύναται νὰ λάβῃ Πύργον ἢ Στρατιώτην. Ἡ Κυρία δύναται νὰ λάβῃ κατ' ἐκλογὴν Ἴππέα (καθισταμένου ταύτοχρόνως τοῦ μέλανος Βασιλέως ὑπ' ἔφοδον), Τρελλόν ἢ Στρατιώτην. Ὁ Πύργος δύναται νὰ λάβῃ Ἴππέα καὶ νὰ κάμῃ ταύτοχρόνως ἔφοδον τῷ Βασιλεῖ. Ὁ Τρελλὸς δύναται νὰ λάβῃ τὸν Πύργον. Ὁ Ἴππεὺς δύναται νὰ λάβῃ Στρατιώτην καὶ νὰ κάμῃ ταύτοχρόνως ἔφοδον τῷ Βασιλεῖ. Ὁ Στρατιώτης τοῦ Πύργου δύναται νὰ λάβῃ τὸν Τρελλόν.

Ὡς πρὸς τὰ μέλανα. Ὁ Βασιλεὺς δύναται νὰ λάβῃ τὸν Στρατιώτην τοῦ ἐβδόμου τετραγώνου τοῦ στοιχείου του, δὲν δύναται δὲ νὰ λάβῃ τὸν ἕτερον Στρατιώτην, καθόσον λαμβανομένου τούτου τίθεται ὑπ' ἔφοδον παρὰ τοῦ Τρελλοῦ. Ἡ Κυρία δύναται νὰ λάβῃ τὸν Πύργον ἢ ἓνα Στρατιώτην. Ὁ Πύργος δύναται νὰ λάβῃ Στρατιώτην καὶ νὰ θέσῃ ταυτόχροτως ὑπ' ἔφοδον τὸν Βασιλέα. Ὁ Τρελλὸς δύναται νὰ λάβῃ τὸν Πύργον ἢ Στρατιώτην. Ὁ Ἴππεὺς δύναται νὰ λάβῃ Στρατιώτην. Ὁ Στρατιώτης β6 δύναται νὰ λάβῃ τὸν Ἴππέα. Ὁ μέλας Στρατιώτης τοῦ ἐβδόμου τετραγώνου τῆς ὁμοχρόου Κυρίας δύναται, προχωρῶν ἐν βῆμα, νὰ μεταβληθῇ εἰς Κυρίαν καὶ νὰ ἐπιφέρῃ ἔφοδον καὶ νέκρωσιν εἰς τὸν λευκὸν Βασιλέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Τὰ ἐν χρήσει σημεῖα.

Ἐφεῦρον πλεῖστα συστήματα σημειώσεως πρὸς περιγραφὴν βραχεῖ τῷ τρόπῳ τῆς κινήσεως τῶν τεμαχίων ἐπὶ τοῦ ἀβακίου. Τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον συνήθως θέλομεν ἀκολουθήσει εἶνε τὸ ἀπλούστατον καὶ σαφέστατον. Ἐκαστὸν τετράγωνον τοῦ ἀβακίου ὀρίζεται διὰ συνδυασμοῦ αποτελουμένου ὑφ' ἑνὸς ἀλφάθητικοῦ καὶ ἐτέρου ἀριθμητικοῦ στοιχείου, ὡς σαφῶς δείκνυται ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 1 διαγράμματι. Ἐπειδὴ κινήσεις τεμαχίων

γίγνεται διὰ τῆς μεταθέσεως ἑκάστου αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς ἕτερον τετράγωνον, ὀρίζεται ἑκάστοτε τὸ καταλειπόμενον ὑπὸ τοῦ τεμαχίου τετράγωνον καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ καταλαμβανόμενον. Πρὸς πληρεστέραν σαφήνειαν ὀρίζονται οἱ ἀξιωματικοὶ διὰ τοῦ ἀρχικοῦ στοιχείου τοῦ ὀνόματος αὐτῶν: Β. Βασιλεύς, Κ. Κυρία, Π. Πύργος, Τ. Τρελλός, Ι. Ἴππεύς. Ὅταν δὲν προηγῆται τῆς σημειώσεως ἓν τῶν στοιχείων τούτων δέον νὰ κινηθῇ Στρατιώτης. Ἡ λῆψις τεμαχίου δηλοῦται εἰς τὸ τέλος τῆς κινήσεως διὰ δύο στιγμῶν (:) ἢ διὰ τοῦ στοιχείου (λ) μεταξὺ τῶν δύο τετραγώνων· ἢ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου Βασιλέως ἔφοδος διὰ τοῦ σημείου +· ἔφοδος μετὰ νεκρώσεως διὰ τοῦ σημείου X. Ἡ μετάθεσις πρὸς τὴν πλευρὰν τοῦ Βασιλέως σημειοῦται διὰ 0—0, ἢ δὲ πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς Κυρίας διὰ 0—0—0. Ἐν τῇ σημειώσει πάντοτε ἢ πρώτη ἐπικειμένη κίνησις εἶνε τῶν λευκῶν τεμαχίων. Τὸ σημεῖον ! παριστᾷ τὴν ὅσον οἶόν τε καλλιτέραν κίνησιν ἐν ἣ ἔθει εὐρίσκεται τὸ παίγνιον. Τὸ δὲ σημεῖον ? δηλοῖ ὅτι ἡ κίνησις εἶνε μικρᾶς ἀξίας (1).

(1) Αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ συνήθως μεταχειρίζονται τὸ ἀγγλικὸν σύστημα ἐν ᾧ ὀρίζεται μόνον τὸ κινούμενον τεμάχιον ὑπὸ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ στοιχείου καὶ σημειοῦται ἀπλῶς τὸ παρ' αὐτοῦ καταλαμβανόμενον τετράγωνον. Τὸ τετράγωνον τοῦτο ὀρίζεται δι' ἀριθμοῦ ἐμφαίνοντος τὸ ποσὸν τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου τετραγώνων ἀπὸ τὸ τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου τετράγωνον συμπεριλαμβανο-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Εύρετήριον ἀλφαβητικὸν τῶν ἐν χρήσει
ἐν τῷ ζατρικίῳ ὄρων.

Ἄγων (Partie) καλεῖται τὸ σύνολον τῶν κινήσεων τὸ ἐπιφέρειν ἐκάστοτε νίκην ἢ ἐξουδετέρωσιν. Κοινῶς καλεῖται οὗτος *παρτίδα*.

Ἐξουδετερωθεὶς ἄγων. Ἐξουδετέρωσις.
Ἐξουδετέρωσις ἀγῶνος γίνεται διαφοροτρόπως. 1^{ον} Διὰ διηνεκοῦς ἐφόδου (ἴδε τὴν λέξιν ἐφοδος). 2^{ον} Δι' ἐξαντλήσεως (épuisement), ὅταν οὐδέτερος τῶν παικτῶν ἔχη ἀρκούσας δυνάμεις ὅπως ἐπιφέρειν νέκρωσιν π. χ. ὅταν ὁ εἷς μὲν μετὰ τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Ἰππέα καὶ ὁ ἕτερος μὲτὰ τὸν Βασιλέα μόνον. 3^{ον} Ὄταν ὁ εἷς τῶν παικτῶν κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος, καίτοι κεκτημένος ἀρκούσαν δύναμιν πρὸς νέκρωσιν τοῦ ἀντιπάλου, δὲν κατώρθωσεν νὰ ἐπιφέρειν ταύτην ἐν ἐξήκοντα κινήσει. 4^{ον} Ὄταν ὁ εἷς τῶν παικτῶν ἐπιμένῃ εἰς τὸ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὴν αὐτὴν κίνησιν χωρὶς νὰ θελήσῃ νὰ

μένου καὶ τούτου εἰς τὴν ἀρίθμησιν ταύτην. Οὕτω I 3 TK σημαίνει ὅτι ὁ Ἰππεὺς καταλαμβάνει τὸ 3ον τετράγωνον τοῦ Τρελλοῦ τῆς Κυρίας. Ἡ μόνη προσοχὴ ἣν ἀπαιτεῖ τὸ σύστημα τοῦτο παρὰ τοῦ μαθητευομένου εἶναι ὅτι πρέπει νὰ μὴ λησμονῇ ὅτι ἐκάτερον χρωμα ἀριθμεῖται ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς, δι' ὃ τὸ ὄγδον τετράγωνον τῶν λευκῶν τεμαχίων εἶναι τὸ πρῶτον τῶν μελάνων καὶ τὰνάπαλιν.

ποιήσῃ ἑτέραν. 5ον "Όταν ὁ Βασιλεὺς ἦναι ἀκίνητος (ἴδε τὴν λέξιν ταύτην).

"Αθλος (Match). Ἡ πάλη τῶν ζατρικίων ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἢ μεταξὺ ἀρίστων παικτῶν δὲν περιορίζεται ποτὲ σχεδὸν εἰς ἓνα μόνον ἀγῶνα. Συνομολογεῖται δὲ συνήθως νὰ παιχθῇ ὠρισμένος ἀριθμὸς ἀγώνων, τῆς νίκης ἀνηκούσης εἰς τὸν κερδήσοντα ἐν πλειοτέροις ἀγῶσι. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πάλης, ὅπερ ἐνίοτε οἱ Γάλλοι καλοῦσι Tournois, καλεῖται ἄθλος.

"Ακίνητος (Pat). Ὁ Βασιλεὺς εἶναι ἀκίνητος ὅταν εὐρίσκηται ἐν θέσει καθ' ἣν δὲν εἶναι μὲν ὑπὸ ἔφοδον ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ κινηθῇ χωρὶς νὰ τεθῇ ὑπὸ ταύτην, τὰ δὲ ἕτερα αὐτοῦ τεμάχια, ἐὰν ἔχη τοιαῦτα, εἰσὶν οὕτως τεθειμένα ὥστε δὲν δύνανται νὰ κινηθῶσιν. Ἡ ἀκίνησις ἐξουδετεροῖ τὸν ἀγῶνα (1).

"Ανοιγμα (Overture). Αἱ πρῶται κινήσεις ἀμφοτέρων τῶν παικτῶν ἀποτελοῦσι τὸ ἀνοιγμα τοῦ

(1) Τὸ διάγρ. Α' (ᾧρα πίνακα ἐν τέλει τοῦ παρόντος) παρέχει περιέργων θέσιν καθ' ἣν ὁ λευκὸς ἔχει τὸ μέγα πλεονέκτημα Κυρίας ἐναντίον Πύργου, καὶ καθ' ἣν οὐχ ἤττον ὁ ἀγὼν ἀφεύκτως ἐξουδετεροῦται, οἷοςδὴποτε τῶν παικτῶν καὶ ἂν παίξῃ πρῶτος. Ὁ λευκὸς πράγματι δὲν δύναται νὰ ἀποστεγάσῃ τὸν Βασιλέα, καὶ ἂν λάβῃ τὸν Πύργον, ὁ μέλας Βασιλεὺς καθίσταται ἀκίνητος. Ἐὰν ὁ μέλας παίξῃ, λαμβάνει τὴν Κυρίαν, τοῦ δὲ λευκοῦ ἀντιλαμβάνοντος τὸν Πύργον, ὁ ἀγὼν ἐξ ἐξαντλήσεως ἐξουδετεροῦται.

ἀγῶνος. Ἡ γνῶσις καλλιτέρων κινήσεων κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐπιθέσεως ἢ τῆς ἀμύνης, εἶναι σπουδαιότατη διὰ τὸν παίκτην. Ἐν τισι κεφαλαίοις θέλομεν πραγματευθῆ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο. Οἱ διάφοροι τῆς ἐναρξέως τρόποι συνήθως φέρουσιν ἴδιον ὄνομα ὡς «Ἄνοιγμα τοῦ Ἰππέως τοῦ Βασιλέως», «Σικελιανὸν ἄνοιγμα» κ.λ.π.

Ἐπικίνδυνον ἄνοιγμα (Fegatello). Τρόπος ἐναρξέως τοῦ ἀγῶνος, ὃν οἱ Ἴταλοὶ καλοῦσι Fegatello καὶ ὃν θέλομεν πραγματευθῆ εἰς τὸ περὶ ἀνοιγμάτων τοῦ παιγνίου κεφάλαιον. Ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνοιγματι ὁ Βασιλεὺς εὐρίσκεται ἅμα τῇ ἀρχῇ εἰς θέσιν στενόχωρον καὶ ἐπισφαλῆ.

Ἐκ πλαγίου ἄνοιγμα (Fianchetto). Τρόπος ἐναρξέως τοῦ ἀγῶνος ἐκ τῶν παραπλεύρως Στρατιωτῶν. Ἐπίσης περὶ αὐτοῦ πραγματευόμεθα ἐν τῷ περὶ ἀνοιγμάτων μέρει.

Ἀνταλλαγὴ. Λέγουσιν ὅτι κερδίζει τις ἐν ἀνταλλαγῇ ὅταν λαμβάνῃ τεμάχιον τοῦ ἀντιπάλου ἀντὶ ἐτέρου ἡσσονος ἀξίας. Ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς ἀξίας δύναται νὰ ἔχῃ μεγάλην σπουδαιότητα· οὕτως ὁ παίκτης, ὅστις κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ἤθελεν ἔχει Πύργον πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ Βασιλέως αὐτοῦ, ἐνῶ ὁ Βασιλεὺς τοῦ ἀντιπάλου ἤθελε συνοδεύεσθαι μόνον ὑπὸ Ἰππέως, ἔμελλε κατὰ τοὺς πλείστους συνδυασμοὺς νὰ κερδήσῃ εὐκόλως· τοῦλάχιστον ἔχει ἐξασφαλίσῃ τὴν μὴ ἦτταν αὐτοῦ καὶ ἐὰν ὀπωσδήποτε περιπέσῃ εἰς σφάλμα· διότι,

καὶ ἐὰν ἀπολέσῃ τὸν Πύργον, ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Ἴππεὺς εἰσὶν ἀνίκανοι νὰ ἐπιφέρωσι τὴν νύκρωσιν ὡς θέλομεν ἶδει κατωτέρω.

Πρὸς ἔκφρασιν τῆς διαφορᾶς τῆς ὑφισταμένης ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ μεταξύ τῶν δύο παικτῶν, λέγουσιν ὅτι ὁ εἰς πλεονεκτεῖ τοῦ ἐτέρου κατὰ μίαν ποιότητα (d' une qualité).

Ἀντίθεσις (Opposition). Οἱ Βασιλεῖς εἰσὶν ἐν ἀντιθέσει ὅταν ὦσιν ἀντιμέτωποι ἀλλήλοις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ στοίχου ἢ τοῦ αὐτοῦ διαγωνίου, διαχωρίζονται δὲ ὑπὸ περιττοῦ ἀριθμοῦ τετραγώνων. Ὅταν διαχωρίζονται ὑπὸ ἀρτίου ἀριθμοῦ τετραγώνων ὁ μέλλων πρῶτος νὰ κινήσῃ πίκτης, ὅστις ὠθεῖ τὸν Βασιλέα του κατὰ ἓν βῆμα, κερδίζει ὡς λέγουσι τὴν ἀντίθεσιν. Π. χ. ὑποθετέον ὅτι οἱ δύο Βασιλεῖς εὐρίσκονται ἐν τοῖς ἀρχικοῖς αὐτῶν τετραγώνοις, μεταξύ των ὑφίστανται ἕξ τετράγωνα. Ἐὰν ὁ Λευκὸς πρῶτος κινήσῃ, ὠθεῖ τὸν Βασιλέα ἓν βῆμα, καὶ κερδίζει τὴν ἀντίθεσιν, καθόσον ὑπολείπεται μόνον ἀπόστασις ἕκ πέντε τετραγώνων μεταξύ τῶν δύο Βασιλέων. Ἐὰν ὁ Μέλας προχωρήσῃ ἤδη πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὴν τρίτην αὐτοῦ τάξιν, ἐνῶ ὁ Λευκὸς Βασιλεὺς δύναται νὰ φθάσῃ τὴν τετάρτην τάξιν. Ἡ τύχη τοῦ ἀγῶνος δύναται πολλάκις νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζητήματος τοῦ κέρδους τῆς ἀντιθέσεως τῶν δύο Βασιλέων.

Ἀπομεμονωμένος Βασιλεὺς (Roi dérou-

illé). Οὕτω καλεῖται ὁ Βασιλεὺς ὅστις κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος δὲν συνοδεύεται πλέον παρά τινος Ἀξιωματικοῦ ἢ Στρατιώτου τοῦ χρώματός του. Ἄλλοτε εἰς τινὰς χώρας, καὶ ἰδίως ἐν Ἰσπανίᾳ, δὲν ἐπετρέπετο ν' ἀπομονωθῇ οὕτω ὁ Βασιλεὺς ἵνα κερδηθῇ ὁ ἀγὼν, ἀλλ' ὁ περιορισμὸς οὗτος περιέπεσε εὐλόγως εἰς ἀχρησίαν.

Δοκιμάζω. Ἐκφρασις ἣ χρῆται ὁ παίκτης ὅταν θίγη τεμάχιον ἄνευ τῆς προθέσεως τοῦ νὰ τὸ παίξῃ.

Ἐφοδος. Ἐξηγήσαμεν ἀνωτέρω ὅτι ἔφοδος γίγνεται ὡσάκις Στρατιώτης ἢ Ἀξιωματικὸς προσβάλλῃ τὸν ἀντίπαλον Βασιλέα. Αὕτη εἶναι ἡ ἀπλῆ ἔφοδος. Ἡ ἐξ ἀποστεγάσεως ἔφοδος (échec à la découverte) γίγνεται ὅταν ἡ προσβλητικὴ θέσις Ἀξιωματικοῦ ἐμποδίζεται ὑπὸ τεμαχίου, μετατιθεμένου δὲ τοῦ τελευταίου τούτου, ὁ ἀποκαλυπτόμενος Ἀξιωματικὸς κάμνει ἔφοδον. Ἡ ἔφοδος εἶναι διπλῆ (double) ὅταν τὸ ἀποκαλυπτόμενον τεμάχιον καὶ τὸ καλύπτον κάμνωσι ταύτοχρόνως ἔφοδον. Ἐπὶ τέλους ἡ διηνεκὴς ἔφοδος (perpétuel) γίγνεται ὅταν ὁ παίκτης κάμῃ ἔφοδον, ὁ δὲ ἀντίπαλος ἔχῃ τοιαύτην θέσιν, ὥστε δὲν δύναται νὰ προασπισθῇ κατὰ τῆς ἐφόδου εἰμὴ ἐκτιθέμενος εἰς ἑτέραν τοιαύτην ἐπικειμένην ἀμέσως ἄλλοθεν, καὶ οὕτως ἀλληλοδιαδόχως. Ἐὰν ὁ προσβάλλων ἐπιμένῃ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐφόδους, ὁ ἀγὼν κατ' ἀνάγκην ἐξουδετεροῦται (partie remise) (1).

(1) Πρὸς διευκρίνησιν τούτου παριστώμεν ἐν τῇ διάγρ. Β'

Ἦδουχον παίγιον. Καλοῦσιν οὕτω τὸν τρόπον τοῦ ἀνοιγματος τοῦ ἀγῶνος τὸν θεωρούμενον ὡς τὸν πάντων καλλίτερον καὶ τὸν συνηθέστερον παρὰ τοῖς παίκτηις. Αἱ πρῶται κινήσεις αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ ἀνοιγμα τοῦτο εἰσὶν :

$$1. \frac{e2 - e4}{e7 - e5} \quad 2. \frac{I g1 - f3}{I b8 - c6} \quad 3. \frac{T f1 - c4}{T f8 - c5}$$

Κίνησις (un temps). Κερδιζειν κίνησιν.

(ὄρα πίνακα ἐν τῷ τέλει τοῦ βιβλίου τούτου) θέσιν, ἐν ἧ ὁ λευκὸς παίκτης τυγχάνει πολὺ ὑποδεέστερος ταῖς δυνάμεσι τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ. Ὅθεν ἐπωφελεῖται τῆς θέσεώς του, ἵνα ἀποφύγῃ τὴν ἤτταν καὶ ἐξουδετερώσῃ τὸν ἀγῶνα διὰ τοῦ μέσου τῆς διηνεκοῦς ἐφόδου τὴν ὁποίαν κάμνει παίζων τὴν Κυρίαν ἐπὶ ἑνὸς τῶν τριῶν τετραγώνων ἐξ οἰουδήπτε τῶν ὁποίων δύναται νὰ προσβάλῃ τὸν Βασιλέα. II. γ. εἰς τὸ τετράγωνον e6. Ὁ μέλας ὀφείλει νὰ στεγάσῃ τὸν Βασιλέα διὰ τῆς Κυρίας. Ὁ λευκὸς ἐπαναλαμβάνει τὴν ἔφοδον ἐν τῷ τετραγώνῳ e8. Ὁ μέλας μόνον διὰ τῆς Κυρίας δύναται νὰ στεγασθῇ. Ὁ λευκὸς ἐπανέρχεται ἐν τῇ πρώτῃ θέσει αὐτοῦ, κάμνων ἐκ νέου ἔφοδον. Ὁ μέλας ἀναγκάζεται νὰ στεγασθῇ ἐκ γέου, καὶ οὕτω καθεξῆς ἐπ' ἄπειρον. Παρέχομεν, διὰ τοῦ διαγράμματος Γ', (ὄρα πίνακα ἐν τέλει τοῦ παρόντος) παράδειγμα καταφανὲς ἐφόδου ἐξ ἀποστεγάσεως. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τὰ λευκὰ ἔχοντα τὴν κίνησιν, καίτοι ὑποδεέστερα τὰς δυνάμεις, κερδιζοῦσι τὸν ἀγῶνα ἐν δυοὶ κινήσει διὰ καταλλήλου ἐφόδου ἀποστεγάσεως. Ἴδου ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως ταύτης, αὐ ὁ μαθητευόμενος ὅμως δέον νὰ ζητήσῃ τὴν διεξαγωγὴν ἀφ' ἑαυτοῦ ὡς καὶ νὰ ἀνεύρῃ τὴν λύσιν τῶν ἄλλων θέσεων τοῦ αὐτοῦ εἶδους ἅς θέλομεν παράσχει ἐφεξῆς : Λευκὰ 1. Pc6 — g6 +. Μέλανα 1. Kb8 — b7. Λευκὰ 2. Pg6 : g8 ×.

Ἀπολλύναι κίνησιν. Ἀναγκαστικὴ κίνησις (trait forcé). "Ὅστις ἀσκόπως κινεῖ, καὶ ὅστις κινεῖ ἐν τεμάχιον τὸ ὁποῖον ἀναγκάζεται νὰ ἐπανεέλθῃ ἐν τῇ πρὸ τῆς κινήσεως θέσει, ἀπόλλυσι κίνησιν. Τοῦτο πολλάκις συμβαίνει εἰς τοὺς ἀπείρους παίκτης, οἵτινες προώρως ἐν τῇ ἐνάρξει τοῦ ἀγῶνος κινουῦσι τὴν Κυρίαν ἢ Κυρία προσβαλλομένη ὑπὸ τῶν Ἀξιωματικῶν ἢ τῶν Στρατιωτῶν τοῦ ἀντιπάλου ἀναγκάζεται νὰ ὀπισθοχωρῇ. Ὁ ἕτερος ἀναπτύσσει οὕτω τὸ παίγνιον του καὶ κερδίζει κινήσεις αἵτινες πολλάκις ἀρκοῦσι νὰ τῷ ἐξασφαλίσωσι τὴν νίκην.

Λέγουσι περὶ ἐκείνου ὅστις παίζει πρῶτος ἢ οὐτινος εἶναι ἡ σειρά νὰ παίξῃ ὅτι ἔχει τὴν κίνησιν (trait). Ὅταν δὲ ὁ παίκτης ἔχῃ μόνον μίαν κίνησιν, λέγουσιν ὅτι ἔχει ἀναγκαστικὴν κίνησιν.

Πρὸς λῆψιν (En prise). Τεμάχιον ὑπόκειται εἰς λῆψιν, ὅταν εὐρίσκηται εἰς θέσιν ἐν ἣ δύνανται νὰ καταληφθῇ ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου. Ὅταν ὁ Βασιλεὺς εὐρίσκηται ἐν τοιαύτῃ θέσει, δὲν λέγουσι περὶ αὐτοῦ ὅτι ὑπόκειται εἰς λῆψιν, ἀλλ' ὅτι ἐφοδος γίνεται κατ' αὐτοῦ.

Μετατίθεσθαι (Roquer). Ἡ μετάρθεσις, ὡς γίνεται χρῆσις αὐτῆς σήμερον, εἶναι νέα ἐφεύρεσις. Ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς κινήσεως ταύτης ἔχει πολὺ ποικίλει, ἔτι δὲ σήμερον δὲν ἐκτελεῖται ἐν ἀπάσαις ταῖς χώραις ὁμοειδῶς. Ἐν σελίδι 18 ἐξεθέσαμεν τὸν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ταῖς βορείαις χώραις ἐν γένει παραδεδεγμένον

τρόπον, τουτέστι τὸν καλούμενον Καλαβριανόν. Ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ πραγματευόμεθα περὶ τοῦ Ἰταλικῆς τρόπου (1).

Νεκρὸς (Mat). Ὁ Βασιλεὺς εἶναι νεκρὸς ὅταν δὲν δύναται νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν κατ' αὐτοῦ ἔφοδον, εἴτε διὰ τῆς λήψεως τοῦ προσβάλλοντος τεμαχίου, εἴτε δι' ἀλλαγῆς τετραγώνου· λέγουσι τότε ὅτι ὁ Βασιλεὺς εἶναι ὑπ' ἔφοδον καὶ νεκρὸς, καὶ περατοῦται ὁ ἀγὼν. Ἐξ ἀσφυξίας νεκρὸς. Ἡ νέκρωσις αὕτη δίδεται ὑπὸ μόνον τοῦ Ἰππέως. Γίγνεται ὅταν ὁ Βασιλεὺς περισφίγγηται οὕτω ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ τεμαχίων ὥστε δὲν δύναται νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν ἔφοδον τοῦ ἀντιπάλου Ἰππέως (2).

Ἡ παρὰ τοῦ Μαθητοῦ ἢ τοῦ Ποιμένου Νέκρωσις. Καλοῦσιν οὕτω νέκρωσιν ἐπιφερομένην

(1) Τὸ διάγραμμα Δ' (ἄρα πίνακα ἐν τέλει τοῦ βιβλίου) παριστᾷ θέσιν καθ' ἣν ὁ λευκός, ἔχων τὴν κίνησιν, μετατίθεται κατὰ τὸν Γαλλικὸν κανόνα, καὶ κερδίζει μετὰ δύο ἐτέρων κινήσεων ἀπληπισμένον ἄνευ τῆς προσφυγῆς ταύτης ἀγῶνα.

$$1. \frac{O-O+}{Ke7-f6} \quad (\text{ἢ ἄλλος τρόπος}). \quad 2. \frac{Pf1:f6+}{g7:f6}. \quad 3. \frac{Ke3:f6 \times}{}$$

Ἄλλος τρόπος.

$$1. \frac{Ke7-f7}{}. \quad 2. \frac{Pf1:f7+}{Bf8-g8}. \quad 3. \frac{Ke3:g7 \times}{}$$

(2) Τὸ διάγραμμα Ε' (ἄρα πίνακα εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος) παριστᾷ θέσιν ἐν ἣ ὁ λευκός, καίτοι ὑποδεέστερος πολὺ κατὰ τὰς δυνάμεις, κερδίζει ἀφεύκτως ἐν τρισὶ κινήσει τὸν ἀγῶνα ὁ μαθητευόμενος δέον ἄνευ συνδρομῆς νὰ ἐξασκηθῇ πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς προσηκούσης λύσεως.

διὰ τεσσάρων κινήσεων παρ' ἐκείνου ὅστις πρῶτος μελ-
λει νὰ κινήσῃ, ὡς ἔπεται :

$$1. \frac{e2-e4}{e7-e5} \quad 2. \frac{Tf1-c4}{Tf8-c5} \quad 3. \frac{Kd1-h5}{d7-d6} \quad 4. \frac{Kh5:f7 \times}{\times}$$

Παγίς (Gambit). **Ἀντιπαγίς** (Contre-gam-
bit). **Ἀποδεκτὴ παγίς** (Gambit accepté). **Ἀ-
ποποιουμένη παγίς** (Gambit refusé). **Στρα-
τιώτης παγίδος** (Pion du gambit). Ἡ λέξις
παγίς, γαλλιστὶ gambit ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ gambetto
(ὑποσκελισμός), δίδεται εἰς ἀνοίγματα κατὰ τὰ ὅποια ὁ
παίκτης θυσιάζει στρατιώτην ἵνα ἐπιτύχῃ ἰσχυρὰν ἐπί-
θεσιν. Μεγάλη σύγχυσις ἀνεφύη ἐν τῇ ὀνομασίᾳ τῶν
ἀνοιγμάτων ἐκ τῆς καταχρήσεως τῆς προσωνομίας πα-
γίδος. Ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ θέλομεν ὀνομάζει δι'
αὐτῆς μόνον τὰ ἀνοίγματα καθ' ἃ ὁ πρῶτος παίκτης
καταλείπει στρατιώτην αὐτοῦ τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ
λάβῃ ἀμέσως ὅμοιον, ὡς τοῦτο γίγνεται εἰς τὴν παγίδα

τοῦ Βασιλέως 1. $\frac{e2-e4}{e7-e5}$ 2. $\frac{f2-f4}{e5:f4}$ καὶ εἰς τὴν πα-
γίδα τῆς Κυρίας 1. $\frac{d2-d4}{d7-d5}$ 2. $\frac{c2-c4}{d5:c4}$.

Ἡ προσωνομία ἀντιπαγίς δίδεται εἰς τὰ ἀνοίγ-
ματα, ἐν οἷς ἡ θυσία τοῦ στρατιώτου γίγνεται ὑπὸ
τοῦ δευτέρου παίκτη καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὡς εἴρηται
ὄρους, καθ' οὓς ὅμοιος δὲν δύναται παρευθὺς νὰ ληφθῇ
ἀντ' αὐτοῦ, ὡς π. χ. ἐν τῇ ἀντιπαγίδι τοῦ Ἰππέως τοῦ
Βασιλέως :

$$1. \frac{e2 - e4}{e7 - e5} \quad 2. \frac{I g 1 - f 3}{f 7 - f 5} \quad 3. \frac{e 4 : f 5}{.}$$

Ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς παρὰ τοῦ ποιούντος τὴν ἀντιπαγίδα εἶναι νὰ μεταβῇ αἰφνιδίως ἐξ ἀμύνης εἰς ἐπίθεσιν. Αἱ παγίδες καὶ αἱ ἀντιπαγίδες εἰσὶ πολὺ δυσκολώτεραι τῶν συνήθων ἀγώνων· γεννῶσι συγκρούσεις περιλάμπρους, πλήρεις κινδύνων καὶ περιπετειῶν. Τινὲς τούτων φέρουσι τὰ ὀνόματα τῶν ἐφευρετῶν αὐτῶν ἢ τῶν συγγραφέων, οἵτινες εἰδικῶς ἐμελέτησαν ταύτας, ὡς ἡ παγὶς Muzio, ἡ παγὶς Salvio, κλπ. Ὅταν ὁ ἀντίπαλος λαμβάνῃ τὸν ἐγκαταλειπόμενον Στρατιώτην, λέγουσιν ὅτι ἐδέχθη τὴν παγίδα· καὶ τότε ὁ ληφθεὶς Στρατιώτης λέγεται ὁ Στρατιώτης τῆς παγίδος· τὰν ἀπαλιν, ἐὰν δὲν λάβῃ αὐτὸν παρευθὺς, λέγουσιν ὅτι ἡ παγὶς εἶναι ἀποποιημένη.

Ποιότης (ιδεὲ Ἀνταλλαγὴν).

Πρόβλημα (Problème). Καλοῦσιν οὕτω θέσεις τινὰς τῶν τεμαχίων, ἐν αἷς διὰ καταλλήλων συνδυασμῶν κινήσεων, πολλάκις δυσχερῶν πρὸς ἐπίλυσιν, εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ σκοπὸς τις ὡς ἡ νέκρωσις ἢ ἡ ἀκίνησις τοῦ ἀντιπάλου δι' ὠρισμένου ἀριθμοῦ κινήσεων. Τὰ προβλήματα παρέχουσι συνδυασμοὺς θαυμασίας ἀγχινοίας, ὅστις δὲ δὲν ἐσπούδασε ταύτας ἐπὶ μακρὸν οὐδεμίαν ιδέαν δύναται νὰ ἔχη τῆς ποικιλίας καὶ τῆς βαθυνοίας τῶν συνδυασμῶν, οὓς δύναται νὰ παρουσιάσῃ τὸ ζατρίκιον. Ἡ σπουδὴ αὕτη εἶναι

προσφουεστάτη ὅπως ὀξύνη τὸ πνεῦμα τοῦ παίκτη, πρὸς δὲ θέλει δείξει εἰς τοῦτον, ὅτι ἐνίοτε εἶναι δυνατόν ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐπωφεληθῆται ἀνελπίζτως καὶ ἀποφασιστικῶς ἐκ τῆς ἐπιθέσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ πόσα ἀπρόβλεπτα μέσα κέκτηται τις εἰς τὰς μᾶλλον ἀπελπιστικὰς κατὰ τὸ φαινόμενον θέσεις (1).

Στεγάζειν (Couverir). Προσπίζειν τεμάχιον, καὶ ἰδίως τὸν Βασιλέα, ἀπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ ἀντιπάλου διὰ τῆς παρεμβολῆς ἑτέρου τεμαχίου.

(1) Τὰ διαγράμματα Φ' καὶ Z' (ἴδρα πίνακα ἐν τέλει τοῦ βιβλίου) παρέχουσι παραδείγματα εὐκολωτάτων προβλημάτων. Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ τῶν θέσεων τούτων, ὁ μέλλων πρῶτος νὰ κινήσῃ δέον νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ τὴν νέκρωσιν διὰ τῆς πρώτης κινήσεως. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ὡσαύτως ὁ μέλλων νὰ κινήσῃ πρῶτος θὰ ἐπιφέρῃ αὐτὴν διὰ δύο κινήσεων.

Τὸ διάγρ. H' (ἴδρα πίνακα ἐν τέλει τοῦ παρόντος βιβλίου) παρέχει πλείονα δυσκολίαν τοῦ ἀνωτέρω. Ἐν τῇ θέσει αὕτη ὁ πρῶτος κινήσων θὰ ἐπιφέρῃ νέκρωσιν τοῦ ἀντιπάλου διὰ τριῶν κινήσεων.

Ἴδου ἡ λύσις τοῦ τελευταίου τούτου προβλήματος.

Ὁ λευκὸς ἔχων τὴν κίνησιν παίζει :

$$1. \frac{Ke5 : e8 +}{Bf8 : e8} \quad (\text{ἢ ἄλλος τρόπος}) \quad 2. \frac{Pg7 - g8 +}{Be8 - f7} \quad 3. \frac{Tc6 : d5 \times}{}$$

Ἄλλος τρόπος.

$$1. \frac{}{Bf8 : g7} \quad 2. \frac{Ig3 - f5 +}{Bg7 - h7} \quad 3. \frac{Pf3 - h3 \times}{}$$

Ὁ μέλας ἔχων τὴν κίνησιν παίζει :

$$1. \frac{Ke1 - c1 +}{Bc2 - b3} \quad 2. \frac{Id7 - c5 +}{Bb3 - a2} \quad 3. \frac{Id5 - b4 \times}{}$$

Στοιχος (File). **Ἀνοικτός στοίχος** (File ouverte). Στοιχοὶ καλοῦνται αἱ κάθετοι πρὸς τὸν παίκτην σειραὶ τῶν τετραγώνων, τάξεις δὲ αἱ παράλληλοι. Ἀνοικτός στοίχος εἶναι ὁ μὴ κατεχόμενος ὑπὸ Στρατιωτῶν.

Στρατιώτης ἐλεύθερος (Pion passé). Στρατιώτης ὅστις οὔτε πρὸ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ στοίχου, οὔτε ἐπὶ ἑνὸς τῶν παραπλευρῶς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ αὐτοῦ στοίχων, ἔχει ἀντίπαλον Στρατιώτην καλεῖται ἐλεύθερος, καθόσον ἡ ἀπουσία τῶν Στρατιωτῶν τούτων τῷ παρέχει ἐλευθέραν διόδον ὅπως καταστῆ Κυρία, ὁ δὲ ἀντίπαλος ὑποχρεοῦται νὰ μεταχειρίζηται τοὺς Ἀξιωματικούς αὐτοῦ διὰ νὰ τὸν σταματήσῃ, ὅπερ εἶναι ἐλάττωμα· μειονεκτεῖ δὲ οὗτος τοῦ ἀντιπάλου του εἰς τρόπον ὥστε ἀπαιτεῖται πολλάκις, ἵνα κατωρθωθῇ τοῦτο, ἢ θυσία Ἀξιωματικοῦ.

Στρατιῶται ἠνωμένοι (Pions unis). Καλοῦνται οὕτω δύο ἢ πλείονες Στρατιῶται τεθειμένοι ἐπὶ στοίχων συνεχομένων καὶ εἰς θέσιν ἀμοιβαίας ὑποστηρίξεως. Στρατιώτης μὴ ὑποστηριζόμενος δεξιόθεν ἢ ἀριστερόθεν ὑπὸ συντρόφου εἶναι ἀσθενέστατος καὶ ἀπόλλυται εὐκόλως. Στρατιῶται ἠνωμένοι τάνάπαλιν εἰσὶν ἰσχυρότατοι καὶ δι' αὐτῶν καλὸς παίκτης πολλάκις κερδίζει τὸν ἀγῶνα.

Σημειωμένος Στρατιώτης (Pion coiffé). Ὁ παίκτης ἀναλαμβάνει ἐνίοτε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ

Οὕτω δύναται συγχρόνως νὰ ἔχη τις πλείονας Κυρίας, δύο ὁμοχρόους Τρελλούς, κλπ., οὐχὶ ὅμως δύο Βασιλεῖς, διότι τοῦτο ἀντίκειται τῇ φύσει τοῦ παιγνίου.

Ἐπίσταται ἐξαίρεσις τις τοῦ συνήθους κανόνος καθ' ὃν λαμβάνουσιν οἱ Στρατιῶται· ἡ ἐξαίρεσις αὕτη, περὶ ἧς μέχρι τοῦδε οὐδένα λόγον ἐποιήσαμεν, συνίσταται ὡς ἑξῆς:

Οὕτω, π. χ. ἐὰν ἔχωμεν λευκὸν Στρατιώτην εἰς τὸ e2 καὶ μέλανα Στρατιώτην εἰς τὸ f4. Ὁ μὴ κινηθεὶς ἔτι λευκὸς Στρατιώτης δύναται νὰ προχωρήσῃ ἢ εἰς τὸ e3 ἢ εἰς τὸ e4. Ἄλλ' ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει, ἐπειδὴ ὑπερπηδᾷ τὸ τετράγωνον e3 οὐ-
τινος δεσπόζει ὁ μέλας Στρατιώτης f4, οὗτος δύναται κατ' ἀρέσκειαν νὰ τὸν λάβῃ ἐν παρόδῳ, ἤτοι νὰ τὸν ἀφαιρέσῃ ἐκ τοῦ ἀβακίου θέτων ἑαυτὸν ἐν e3. Προσθετέον ὅτι ὁ λευκὸς Στρατιώτης δεόν νὰ ληφθῇ παρα-
χρῆμα διότι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ληφθῇ ἀφοῦ παιχθῇ ἑτέρα κίνησις. Ὁ Στρατιώτης εἶναι τὸ μόνον τεμάχιον ὅπερ ἐν τῇ μοναδικῇ ταύτῃ περιπτώσει κέκτῃται τὸ
προνόμιον τοῦτο. Ἀξιωματικὸς δὲν δύναται νὰ λάβῃ Στρατιώτην ἐν παρόδῳ. Εἰς τὰς βορείους χώρας γενικῶς ἐπιτρέπεται ἡ λῆψις ἐν παρόδῳ, οὕτως ὅμως δὲν συμβαίνει ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐν τῷ παρὰ τοῦ κ. Jaenisch παρουσιασθέντι σχεδίῳ κανονισμοῦ εἰς τὴν λέσχην τοῦ
ζατρικίου τῆς Πετροπόλεως, προὔταθη ἡ παραδοχὴ ὡς πρὸς τοῦτο τῆς Ἰταλικῆς συνηθείας καὶ τῆς στε-
ρήσεως τῶν Στρατιωτῶν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐν

παρόδω λήψεως. Ἡ πλειοψηφία ὁμως δὲν ἐδέχθη τὴν γνώμην ταύτην καὶ τὸ προνόμιον διετηρήθη ἐν τῷ γενομένῳ κανονισμῷ τῷ δεκτῷ καὶ δημοσιευθέντι ὑπὸ τῆς λέσχης ταύτης. Ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ τὸ δικαίωμα τοῦτο οὐδαμῶς ἀμφισβητεῖται.

Ἐξεθέσαμεν, ἐν τῇ σελίδι 18, τοὺς ἀπαιτούμενους ὅρους, καθ' οὓς δύναται νὰ γίνη ἡ μετάθεσις κατὰ τοὺς γενικῶς παραδεδεγμένους κανόνας ἐν ταῖς βορείοις χώραις. Ἡ μετάθεσις αὕτη καλεῖται *Καλαβριανή*. Ἐν Ἰταλίᾳ ὡς πρὸς τὴν μετάθεσιν ταύτην εἰσὶ μᾶλλον ἐλεύθεροι, ὁ Βασιλεὺς, καταλιπὼν τὸ τετράγωνόν του, δύναται νὰ τοποθετηθῆ εἰς οἰονδήποτε τετράγωνον τῆς πλευρᾶς πρὸς ἣν μετατίθεται, ὁ δὲ Πύργος ἀντιπαρελθὼν τοῦ Βασιλέως ἔχει τὸ αὐτὸ προνόμιον, ὑπὸ τὸν περιορισμὸν ὁμως (ὅστις δὲν ὑπάρχει ἀλλαχοῦ), καθ' ὃν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνη μετάθεσις ὅταν ὁ Πύργος ἢ ὁ Βασιλεὺς προσβάλλωσιν ἐν τῇ νέᾳ αὐτῶν θέσει Ἀξιωματικὸν ἢ Στρατιώτην τοῦ ἀντιπάλου· ὁ τρόπος οὗτος τῆς μεταθέσεως καλεῖται *Ἰταλική* μετάθεσις.

Ὡς πρὸς τὰ τρία ταῦτα ἀμφισβητούμενα σημεῖα προτρέπομεν τοὺς Ἕλληνας παίκτας νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν γενικῶς παραδεδεγμένην συνήθειαν, τουτέστι:

- 1^{ον} Νὰ ἀκολουθῶσι τὸν κανόνα, ὃν ἐξεθέσαμεν ἐν σελίδι 16, καὶ ὃν ἐπαναλαμβάνομεν ἐκτενέστερον ἐν τῷ τέλει τῆς πρώτης παραγράφου τῆς προηγουμένης σελίδος.
- 2^{ον} Νὰ λαμβάνωσιν ἐν παρόδῳ.
- 3^{ον} Νὰ μεταθέτωσι κατὰ τὴν Καλαβριανὴν μέθοδον, ἀναμιμνησκόμενοι

ὅτι ἵνα ἡ κίνησις αὕτη γίνῃ προσηκόντως ἀπαιτοῦνται 4 ὅροι: Α' νὰ μὴ ἔχη κινήθῃ ὁ Βασιλεὺς ἢ ὁ Πύργος μεθ' οὗ γίνεται μετάθεσις· Β' νὰ μὴ ὑπάρχη μεταξὺ τούτων οὐδὲν τεμάχιον, οὐδεὶς Ἀξιωματικός· Γ' ὁ Βασιλεὺς μετατιθέμενος νὰ μὴ διέλθῃ ὑπὸ ἔφοδον· Δ' νὰ μὴ εὐρίσκηται οὗτος ὑπὸ ἔφοδον καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται νὰ γίνῃ ἡ μετάθεσις καὶ τέλος ὅτι ἔφοδος γενομένη, ἣτις ὅμως δὲν ὑπεχρέωσε τὸν Βασιλέα νὰ μεταβάλῃ θέσιν δὲν στερεῖ αὐτὸν τοῦ δικαιώματος μεταγενομένης μεταθέσεως.

Παίχται τινες ἐθίζουσι νὰ ἐκφωῶσι τὴν ἔφοδον κατὰ τῆς Κυρίας ὅταν αὕτη ὑπόκειται εἰς λῆψιν. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸν εἰμὴ ὅταν καὶ οἱ παίχται προσυμφώνησαν τοῦτο.

Κρίνομεν ἀνωφελές νὰ ἐκθέσωμεν τὰς ἐν ἰσχύει ἐν ταῖς κυριωτέραις λέσχαις τῆς ἀλλοδαπῆς διαφόρους ποινάς· θέλομεν δὲ περιορισθῆ, περαίνοντες τὸ κεφάλαιον τοῦτο, νὰ παραθέσωμεν κανόνας τινὰς γενικῶς σχεδὸν παραδεδεγμένους.

Τὸ τε χρῶμα τῶν τεμαχίων καὶ ἡ προτεραιότης τοῦ παίκτου ὀρίζεται διὰ τοῦ κύβου. Ἐὰν δύο παίχται παίζωσι συνεχῶς πολλοὺς ἀγῶνας, διατηρεῖται τὸ αὐτὸ χρῶμα δι' ἕκαστον αὐτῶν κατὰ τὴν διάρκειαν πάντων τῶν ἀγῶνων τούτων. Τὸ δικαίωμα τῆς προτεραιότητος μεταβαίνει ἐναλλάξ εἰς ἕκαστον παίκτην, ἀδιαφόρως ἐὰν ὁ προηγούμενος ἀγὼν ἐκερδήθη, ἀπωλέσθη ἢ ἐξουδετερώθη· οὐχ ἥττον ὅμως ἐὰν ἠκυρώθη ὁ ἀγὼν, ὁ δικαιού-

μενος εἰς τὴν προτεραιότητα διατηρεῖ τὸ δικαίωμα του καὶ ἐν τῷ κατόπιν ἀγῶνι.

Ἐάν, πρὸ τῆς τετάρτης κινήσεως ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἀνακαλυφθῆ ὅτι κατὰ λάθος ἔπαιξε πρῶτος ὁ μὴ δικαιούμενος εἰς τοῦτο παίκτης, ὁ ἀγὼν ἀκυροῦται· οὐχ ἦττον μετὰ τὴν τετάρτην κίνησιν, ὁ ἀγὼν ἐξακολουθεῖ, καὶ ὁ στερηθεὶς τοῦ δικαιώματος τούτου δικαιούται νὰ παίξῃ πρῶτος ἐν ταῖς ἐπομένοις δυσὶν ἀγῶσιν.

Κατὰ παραδεδεγμένην ἀρχὴν, τὸ λευκὸν τετράγωνον τῆς γωνίας δέον νὰ ἦναι δεξιόθεν ἐκάστου παίκτη· ἐάν τὸ ἀθάκιον κακῶς τοποθετηθῆ καὶ παρατηρηθῆ τοῦτο πρὸ τῆς τετάρτης κινήσεως ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἀκυροῦται ὁ ἀγὼν, μετ' αὐτὴν ὅμως ἐξακολουθεῖ.

Ἐάν εἰς τῶν παικτῶν ἔμεινεν ὑπὸ ἔφοδον κατὰ τὴν διάρκειαν πλειόνων κινήσεων, ἐπαναφέρεται τὸ παίγιον εἰς τὴν πρώτην κίνησιν δι' ἧς ἐπῆλθεν ἡ ἔφοδος, ἀκυροῦνται δὲ αἱ μετ' αὐτὴν κινήσεις· ἐν ἡ περιπτώσει ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπανέλθωσι μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου ὀλόκληρος ὁ ἀγὼν ἀκυροῦται.

Ὁ μὴ εἰδοποιηθεὶς ὅτι ὁ Βασιλεὺς αὐτοῦ εἶναι ὑπὸ ἔφοδον, ποιήσας δὲ κίνησιν ἄνευ στεγάσεως τούτου, δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν κίνησιν, ὑποχρεοῦται δὲ μόνον νὰ στεγάσῃ τὸν Βασιλέα του· ἐάν ὅμως διὰ τῆς γενομένης παρ' αὐτοῦ κινήσεως στεγάζεται οὗτος, δὲν δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτήν.

Ὁ ἀρνούμενος νὰ παίξῃ ἢ συμμορφωθῆ πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῶν δαιτητῶν, καὶ ὁ ἐγκαταλείπων τὸν ἀγῶνα

θεωρεῖται ἡττηθεῖς. Πρὸ τῆς νεκρώσεως δύναται νὰ ἀπογυμνωθῇ ὁ Βασιλεὺς πάντων τῶν Ἀξιωματικῶν καὶ Στρατιωτῶν.

Ἡ ἀκίνησις θεωρεῖται ὡς ἐξουδετερωθεῖς ἀγών. Ὄταν, ἐν τῷ πέρατι τοῦ ἀγῶνος, ὁ εἰς τῶν παικτῶν διατείνεται ὅτι ὁ ἀγών ἐξουδετερώθη, ἐνῶ ὁ ἕτερος διῆσχυρίζεται ὅτι θέλει τὸν κερδήσει, ὁ πρῶτος δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῆς θέσεως ταύτης προκαλῶν διαιτητὴν καὶ νὰ ἀπαιτήσῃ τῇ συναινέσει τούτου ἵνα ἀριθμηθῶσιν αἱ ἐπόμεναι κινήσεις· ἐὰν ἐν τῇ ἐξηκοστῇ κινήσει τοῦ ἀντιπάλου ἀπὸ τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν ἐπῆλθε νέκρωσις, ὁ ἀγών αὐτοδικαίως ἐξουδετεροῦται.

Ὁ δωρούμενος τεμάχιόν τι ἔχει τὴν πρώτην κίνησιν, ἐκτὸς ἀντιθέτου συμφωνίας. Τὸ δὲ δωρούμενόν τεμάχιον ἀφαιρεῖται πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος. Ἐὰν παρημελήθῃ ἢ ἀφαιρέσῃ τούτου, ὁ ἀγών ἀκυροῦται ἐὰν ὁ ζημιούμενος ἐκ τῆς μὴ ἀφαιρέσεως ταύτης παίκτης ζητήσῃ τοῦτο ἅμα τῇ ἀνακαλύψει ταύτη.

Ὄταν δωρῆται Στρατιώτης, ἀφαιρεῖται ὁ Στρατιώτης τοῦ Τρελλοῦ τοῦ Βασιλέως.

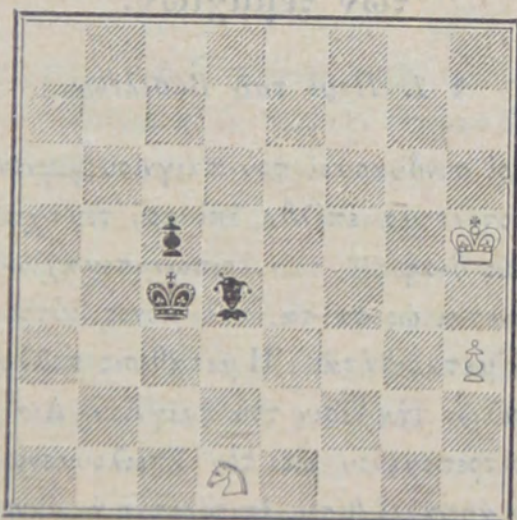
Ὄταν δωρῆται Πύργος, ὁ Βασιλεὺς δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἀτελῆ μετὰθεσιν, κάμνων δύο βήματα πρὸς τὸν ἀφαιρεθέντα Πύργον, ἐκτὸς ῥητῆς συμφωνίας.

Ὄταν δωρῶνται πολλὰ κινήσεις ἀπαγορεύεται νὰ προχωρήσῃ τεμάχιόν τι πέραν τῆς τετάρτης τάξεως τοῦ ἀβακίου.

Ὅταν ὑποχρεῶται τις νὰ ἐπιφέρῃ νέκρωσιν δι' ὠρισμένου Στρατιώτου, οὗτος δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς Ἀξιωματικόν.

Ὅταν ὑποχρεῶται τις νὰ ἐπιφέρῃ νέκρωσιν ἐπὶ ὠρισμένου τετραγώνου, δέον νὰ καταληφθῇ τοῦτο ὑπὸ τοῦ νεκρωθησαμένου Βασιλέως καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ νεκρῶσοντος τεμαχίου. Ὁ ἀναλαβὼν νὰ ἐπιφέρῃ τὴν νέκρωσιν δι' ὠρισμένου τρόπου, ἀπαγορεύεται νὰ ἐπιφέρῃ ταύτην δι' ἄλλου τινὸς τρόπου· ἐν ταῖς περιπτώσεσι δὲ ταύταις ὁ ἀγὼν δὲν δύναται νὰ ἐξουδετερωθῇ.

Διάγραμμα 3.

ΜΕΡΟΣ Β΄
Τ Α Κ Τ Ι Κ Η.

Ἡ Τακτικὴ πραγματεύεται τὸν τρόπον τοῦ χειρισμοῦ τῶν τεμαχίων καὶ τὴν σχετικὴν αὐτῶν ἀξίαν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α΄

Περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς χρήσεως
τῶν τεμαχίων.

§ 1. Περὶ τοῦ Βασιλέως.

Πάντες οἱ συνδυασμοὶ τοῦ παιγνίου γίνονται ὅπως τελικὸν ἀποτέλεσμα ἐπέλθῃ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου τούτου. Ὁ Βασιλεὺς διαφέρει τῶν λοιπῶν τεμαχίων καθόσον δὲν λαμβάνεται ὡς ταῦτα, καὶ μόνος οὗτος ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ μετατίθῃται. Ἡ μετάθεσις πολλάκις μεταβάλλει ἐντελῶς τὴν θέσιν τοῦ παιγνίου. Διὰ τῆς μεταθέσεως, ἐπιτρεπομένου εἰς τὸν ἀπειλούμενον Βασιλέα νὰ τεθῇ ἐν ἀσφαλεῖ θέσει, ἐπιφέρεται ἡ νίκη ἢ ἡ ἥττα τοῦ ἀγῶνος. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κάλλιον ἐστὶ νὰ γίνῃται ἐνωρὶς ἢ μετάθεσις ὅπως γίνῃ χρῆσις τῶν Πύργων. Πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ παιγνίου διατίθενται

τότε εἰς τὴν προσβολὴν ἢ ἄμυναν, ἐνῶ ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ θέσει του ἐμποδίζει τὴν συγκέντρωσιν τῶν τεμαχίων. Προτιμητέα ἐστὶ κατὰ κανόνα ἢ μετὰθεσις πρὸς τὸν Πύργον τοῦ Βασιλέως παρὰ πρὸς τὸν τῆς Κυρίας ἢ πρώτη αὕτη μετὰθεσις εἶναι ταχύτερα, διότι ἀπαιτεῖ ἀπλῶς τὴν μεταφορὰν ἐνὸς Τρελλοῦ καὶ ἐνὸς Ἰππέως, ἐνῶ ἢ δευτέρα ἀπαιτεῖ ἐπίσης καὶ τὴν τῆς Κυρίας μεταφορὰν. Προσέτι ἐν τῇ πρὸς τὸν Πύργον τῆς Κυρίας μετὰθεσις ὁ Στρατιώτης τῆς γωνίας δὲν προστατεύεται. Ἡ μετὰθεσις ὁμῶς αὕτη συνιστᾶται ἐν τισὶ περιπτώσεσι, π. χ. ὅταν πρόκειται νὰ γίνῃ ἐπίθεσις διὰ τῶν Στρατιωτῶν τῆς πτέρυγος τοῦ Βασιλέως κατὰ τοῦ ἀντιπάλου Βασιλέως μετατιθεμένου πρὸς τὸν ἑαυτοῦ Πύργον ἢ τὰνάπαλιν ὅταν ὑπάρχη φόβος ἐπιθέσεως πρὸς τὴν πτέρυγα τοῦ Βασιλέως παρὰ τῶν ἀντιπάλων Στρατιωτῶν. Ἐνίοτε παραιτοῦνται τῆς μετὰθεσεως διὰ τῆς τοποθετήσεως τοῦ Βασιλέως ἐπὶ τοῦ τετραγώνου f2 (f7) θέσις ἣτις δύναται νὰ ἦναι καλλιτέρα ἢ g1 (g8). Ἐκ τούτων καταφαίνεται ὅτι δέον παντὶ σθένει νὰ ἐμποδισθῇ ἢ μετὰθεσις τοῦ ἀντιπάλου Βασιλέως. Ἐὰν οὗτος ἐξαναγκασθῇ νὰ μεταβάλῃ θέσιν δύναται νὰ συμβῇ ὥστε ἢ νέα αὕτη θέσις νὰ παρεμποδίσῃ τὴν πορείαν τοῦ Πύργου αὐτοῦ. Ἄλλοτε τὰνάπαλιν ἢ μετὰθεσις παρέχει εἰς τὸν ἀντίπαλον εὐκαιρίαν ἐπωφελεῖ. Οὕτω προσβολὴ γινομένη ταύτοχρόνως εἰς τε τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Κυρίαν δύναται νὰ ἦναι ἐπικινδυνωδестаτή. Πρὸ τοῦ μέσου τοῦ ἀγῶνος, καὶ ἰδίως ἐὰν δὲν

άντηλλάχθησαν αἱ Κυρίαί, εἶναι ἐπικίνδυνον νά προχωρήσῃ ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸ κέντρον τοῦ ἀβακίου ἐνθα ἔσεται λίαν ἐκτεθειμένος. Τάνάπαλιν, μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τῶν Κυριῶν, φέρεται πολλάκις ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸ κέντρον τοῦ ἀβακίου, ὡς τὰ λοιπὰ τεμαχία, καὶ ὁ χειρισμὸς αὐτοῦ ἐπιφέρει πολλάκις τὴν νίκην.

§ 2. Περὶ τῆς Κυρίας.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ Κυρία ἐπιφέρει τὴν ἔκβασιν τοῦ ἀγῶνος. Ὅθεν ἀποφευκτέα ἡ ταχεῖα αὐτῆς ἔξοδος, ἥτις ἤθελεν ἐκθέσει ταύτην εἰς ἐπίθεσιν ἀπὸ μέρους τεμαχίων τοῦ ἀντιπάλου μικροτέρας ἀξίας καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἤθελεν ἀπολεσθῆ ἢ ἐξαναγκασθῆ νά ἐπανέλθῃ εἰς τὰς γραμμάς τῆς ἀνωφελῶς. Προτιμότερον ἢ ἔναρξις τῆς ἐπιθέσεως νά γίγνηται διὰ τῶν ἄλλων τεμαχίων καὶ νά ὑποστηρίζηται κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς κρίσεως ὑπὸ τῆς Κυρίας. Ἡ στιγμὴ καθ' ἣν αὕτη παρεμβαίνει ἐν τῷ ἀγῶνι πολλάκις δεικνύει τὴν ὑφισταμένην κρίσιν. Ἀποφευκτέα ἐστὶν ἐπίσης ἡ λῆψις τεμαχίων διὰ τῆς Κυρίας ὅταν ἡ κίνησις αὕτη ἀπομακρύνῃ αὐτὴν τῶν δυνάμεων τῆς καὶ ἀφίνηται ἢ ἐπίθεσις ἐλευθέρα εἰς τὴν ἀντίπαλον Κυρίαν. Πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς τοιαύτης ἀπομακρύνσεως τῆς ἀντιπάλου Κυρίας, καλὸς παίκτης, ἐν ἀνάγκῃ, θυσιάζει καὶ Ἀξιωματικούς. Κατὰ τὴν ἔναρξιν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀγῶνος ἡ Κυρία εὐρίσκεται λίαν καλῶς ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς τετραγώνῳ d1 (d8), ἐπίσης καὶ εἰς τὰ τετράγωνα

c2 (c7) καὶ b3 (b6). Διὰ παγίδας τινὰς ἀνάγκη ἐξαιρέσεως τῶν κανόνων τούτων, διότι ἡ Κυρία τοποθετεῖται λίαν ἐνωρὶς ἐν h4 (h5).

§ 3. Περὶ τοῦ Πύργου.

Ὁ Πύργος εἶναι ὁ ἀμέσως μετὰ τὴν Κυρίαν ἰσχυρότατος ἀξιωματικός. Ἐν τῷ ἀνοίγματι τοῦ ἀγῶνος ἡ πορεία του παρακωλύεται ὑπὸ τῶν περίξ αὐτοῦ Στρατιωτῶν καὶ Ἀξιωματικῶν. Ἐπιτήδειος παίκτης ἀγωνίζεται νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ τάχιστα τούτων καὶ νὰ τὸν θέσῃ ἐν ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τοῦ δευτέρου Πύργου. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀγῶνος οἱ Πύργοι, εἰσὶ καλῶς τοποθετημένοι ἐπὶ τῶν στοίχων d ἢ c. Ἡ ἐνέργεια τοῦ Πύργου εἶναι λυσιτελεστέρα ἐφ' ὅσον αἱ γραμμαὶ ἐφ' ὧν ἄρχει εἰσὶν ἐλεύθεραι· ἐάν τις ἔχῃ δύο Πύργους ὑποστηριζομένους ἀμοιβαίως, ἐκ τούτων δὲ ὁ εἰς ἄρχῃ ἐπὶ γραμμῆς ἐλευθέρως, ὁ δὲ ἀντίπαλος ἀντιταξῆ τὸν πρῶτον αὐτοῦ Πύργον ὑποστηριζόμενον ἐπίσης ὑπὸ τοῦ δευτέρου, δεόν νὰ μὴ κάμῃ ἀνταλλαγὴν ἀλλὰ νὰ ἀφήσῃ τὸν ἀντίπαλον νὰ κάμῃ ταύτην, διότι λαμβάνει οὕτως τὸν λαβόντα Πύργον καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἄρχῃ ἐπὶ τῆς ἐλευθέρως γραμμῆς. Ἐάν δὲν δύναται διὰ τῆς μεταθέσεως νὰ συμμεθέξῃ τοῦ ἀγῶνος Πύργος, δεόν νὰ προχωρῶσιν οἱ πρὸ αὐτοῦ Στρατιῶται ὅπως τῷ παρέξωσι θέσιν. Ὅταν αἱ Κυριαὶ ἀντηγλάχθησαν, εἰς τοὺς Πύργους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐναπόκειται ἡ ἔκβασις τοῦ ἀγῶνος διὰ τῆς τοποθε-

τήσεως αὐτῶν ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῶν Στρατιωτῶν (γραμμὴ 2 ἢ 7). Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος, οὐσιῶδες ἐστὶν ὅπως ὁ Πύργος ἄρχῃ ἐλευθέρων γραμμῶν ἕνα κρατῆ οὗτος τὸν ἀντίπαλον Βασιλέα ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ ἀβακίου. Ὁ Πύργος εἶναι, μετὰ τῆς Κυρίας, ὁ μόνος ἀξιωματικὸς ὅστις δύναται, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, νὰ ἐπιφέρῃ νέκρωσιν τοῦ ἀντιπάλου Βασιλέως.

§ 4. Περὶ τοῦ Τρελλοῦ.

Οἱ δύο Τρελλοὶ ἐκάστου παίκτου τίθενται ἐπὶ τετραγώνων ἀντιθέτου αὐτῶν χρώματος. Ὁ Τρελλὸς τοῦ Βασιλέως πολλάκις, κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἀγῶνος, τίθεται ἐπὶ τοῦ τετραγώνου c4 (c5), ἐξ οὗ ἀπειλεῖ τὸν Στρατιώτην f7 (f2), ὅστις δὲν ὑποστηρίζεται εἰμὴ μόνον ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ ἐξ οὗ δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Στρατιώτην τῆς Κυρίας νὰ προχωρήσῃ εἰς d5. Ἐὰν ὁ ἀντίπαλος Βασιλεὺς μετετέθῃ, ὁ Τρελλὸς τοῦ Βασιλέως τίθεται καλῶς ἐν d3 (d6), ἐξ οὗ ἀπειλεῖ τὸ τετράγωνον h7 (h2), συνήθως ὑποστηριζόμενον ὑπὸ μόνου τοῦ ἀντιπάλου Βασιλέως. Ὁ δεύτερος Τρελλὸς ἢ Τρελλὸς τῆς Κυρίας χρησιμεύει πολλάκις, κατὰ τὴν ἐναρξιν, πρὸς ἀμυναν. Ἐνίοτε τοποθετεῖται ἐν e6 (e3) ἐὰν ὁ ἀντίπαλος Τρελλὸς ἐτέθῃ ἐν c4 (c5) διὰ τὴν ἐπίθεσιν. Ἡ συνδρομὴ τῶν δύο Τρελλῶν ἐπιτρέπει τὴν διεύθυνσιν ἰσχυροτάτων ἐπιθέσεων πρὸς τὴν πλευρὰν ἐν ἣ μετετέθῃ ὁ ἀντίθετος Βασιλεὺς.

§ 5. Περὶ τοῦ Ἰππέως.

Τὸ ἐπικίνδυνον τῆς δυνάμεως τοῦ Ἰππέως συνίσταται εἰς τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ὅπως ὑπερπηδᾷ τὰ λοιπὰ τεμάχια τοῦ στρατοπέδου του ἢ τῶν τοῦ ἀντιπάλου. Οὕτω ἡ δύναμις του ἐλαττοῦται ὅταν ᾧσι πολλὰ τὰ ἀνταλλαχθέντα τεμάχια. Ὡθοῦσι συχνάκις τὸν Ἰππέα τοῦ Βασιλέως ἐν f3 (f6) ὅθεν δύναται νὰ μεταβῇ ἐν e5 (e4) ἢ g5 (g4) πρὸς ἀπειλὴν f7 (f2) ἢ h7 (h2).

§ 6. Περὶ τῶν Στρατιωτῶν.

Ὁ Φιλίδωρος ἀπηγόρευε τὴν τοποθέτησιν τῶν Ἰππέων f3 (f6) ἢ c3 (c6) πρὸ τῆς προχωρήσεως τῶν Στρατιωτῶν τῶν Τρελλῶν κατὰ δύο βήματα· ὁ κανὼν ὅμως οὗτος ἐγκατελείφθη ἀπολύτως σήμερον. Ἡ δύναμις τῶν Στρατιωτῶν αὐξάνει καθόσον πλησιάζουσιν οὗτοι πρὸς τὸ κέντρον τοῦ ἀβακίου. Οἱ Στρατιῶται τῶν γωνιῶν εἰσὶν οἱ ἀσθενέστατοι τῶν λοιπῶν, οἱ δὲ τοῦ κέντρον οἱ ἰσχυρότατοι. Ἐν περιπτώσει ἐκλογῆς πρὸς λῆψιν, προτιμητέων ἐστὶ νὰ λαμβάνωμεν τοὺς Στρατιώτας οὕτως ὥστε νὰ διευθύνωνται οἱ λαμβάνοντες Στρατιῶται πρὸς τὸ κέντρον τοῦ ἀβακίου. Οἱ δύο Στρατιῶται τοῦ μέσου εἰσὶ καλῶς τοποθετημένοι κατὰ τὴν ἐναρξιν ἐν e4 (e5), d4 (d5), τετραγώνοις ἐξ ὧν στενοχωροῦσι τὰ τεμάχια τοῦ ἀντιπάλου. Γενικῶς ἡ προχώρησις Στρατιώτου πολὺ πρὸς τὰ ἐμπρὸς γίγνεται μόνον ὅταν οὗτος ὑποστηρίζηται ὑπ' ἄλλων τεμαχίων.

Ἡ δύναμις τῶν Στρατιωτῶν συνίσταται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς ἰδιότητος αὐτῶν τοῦ νὰ ὑποστηρίζωνται ἀμοιβαίως διαγωνίως· δι' ὃ διπλοῦς Στρατιώτης ἐπ' ἐλάχιστον λυσιτελέστερος ἐστὶ τοῦ ἐνός Στρατιώτου. Τῶν Στρατιωτῶν δυναμένων νὰ μεταβληθῶσιν εἰς Κυρίας, λυσιτελεστάτη θεωρεῖται ἡ ἀπόκτησις ἐλευθέρων Στρατιωτῶν. Τὸν ἐλεύθερον Στρατιώτην ὀφείλομεν νὰ ὑποστηρίζωμεν δι' ἄλλων Στρατιωτῶν, καθόσον ἄλλως εὐκόλως οὗτος ἀφαιρεῖται ὑπὸ τῶν τοῦ ἀντιπάλου τεμαχίων. Ἐν τῇ ἐνάρξει καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀγῶνος, οἱ Στρατιῶται χρησιμεύουσι πρὸς ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ ἀντιπάλου καὶ ἐν ταύτῳ πρὸς ἄμυναν τοῦ στρατοπέδου των. Ἀντιθέτως δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ἐπιδιώκεται πρὸ πάντων ἡ προαγωγή αὐτῶν εἰς Κυρίας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'

Περὶ τῆς σχετικῆς ἀξίας τῶν Ἀξιωματικῶν.

Ἡ Κυρία, ὡς προείπομεν, εἶναι ὁ ἰσχυρότατος Ἀξιωματικός· μετ' αὐτὴν ὁ Πύργος. Ὡς πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ Τρελλοῦ καὶ τοῦ Ἰππέως, νομίζομεν ὠφέλιμον νὰ παράσχωμεν ἐνταῦθα σύνοψιν τῶν σχετικῶν πλεονεκτημάτων καὶ μειονεκτημάτων τῶν δύο τούτων Ἀξιωματικῶν. Θέλομεν ἀρχίσει διὰ τῆς ἐκθέσεως τῶν πλεονεκτημάτων ἅτινα φαίνονται ἐξασφαλίζοντα τὴν ὑπερ-

χῆν εἰς τὸν Τρελλόν, κατόπιν θέλομεν ὑποδειξεί τὰ πλεονεκτήματα ἅτινα τάνάπαλιν φαίνονται ἀποκλίνοντα τὴν τῆς ὑπεροχῆς πλάστιγγα ὑπὲρ τοῦ Ἰππέως. 1ον ὁ Τρελλὸς προσβάλλει μακρότερον τοῦ Ἰππέως. 2ον Οἱ δύο Τρελλοὶ καὶ ὁ Βασιλεὺς δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι νέκρωσιν τοῦ ἀντιπάλου Βασιλέως ὅταν ἦναι μόνος· ἐνῶ οἱ δύο Ἰππεῖς δὲν δύνανται. 3ον Οἱ δύο Τρελλοὶ δύνανται νὰ ἀποφραξῶσι τὴν διόδον τοῦ ἀντιπάλου Βασιλέως· ἐνῶ τοῦτο δὲν κατορθοῦται ὑπὸ τῶν δύο Ἰππέων. 4ον Ἡ νίκη τῆς Κυρίας, ἐν τῷ τέλει τοῦ ἀγῶνος, εἶναι μᾶλλον εὐχερῆς κατὰ τῶν δύο Ἰππέων ἢ τῶν δύο Τρελλῶν. 5ον Τρελλὸς καὶ Στρατιώτης προφυλάσσονται ἀμειψαίως, πλεονέκτημα πολύτιμον κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ὅπερ δὲν κέκτηται ὁ Ἰππεύς. 6ον Ὅταν ὁ Τρελλὸς στεγάζῃ τὸν Βασιλέα ἀπὸ ἔφοδον, ὑπερχσπίζει καὶ προσβάλλει ταύτοχρόνως, τοῦθ' ὅπερ ὁ Ἰππεύς ἀδυνατεῖ νὰ πράξῃ. 7ον Ὁ ἀντίπαλος Βασιλεὺς δὲν δύναται νὰ πολιορκήσῃ τὸν Τρελλόν καὶ νὰ τὸν λάβῃ, ὡς δύναται νὰ καταδιώξῃ καὶ νὰ λάβῃ τὸν Ἰππέα εὐρισκόμενον ἐπὶ ὠρισμένων τετραγώνων. 8ον Ὁ Τρελλὸς δύναται, ἐν τισι περιπτώσεσι, νὰ τηρῇ τὸν Ἰππέα δεσμευμένον καὶ νὰ τὸν ἐμποδίξῃ νὰ ἐξέλθῃ μέχρις οὗ ὁ Βασιλεὺς, ἢ ἕτερος Ἀξιωματικός, ἔλθῃ καὶ τὸν λάβῃ· ὁ Ἰππεύς δὲν ἔχει τὴν ιδιότητα ταύτην. Τὸ ὑπ' ἀρ. 3 διάγρ. (ὄρα σελ. 43) παριστᾷ τὴν δυσάρεστον ταύτην θέσιν τοῦ Ἰππέως. 9ον Ἀποκλυπτομένου τοῦ Τρελλοῦ δύναται νὰ δοθῇ διπλῆ προσβολή ὅπερ δὲν

ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ Ἰππέως. 10ον Ὁ Βασιλεὺς διὰ τοῦ Τρελλοῦ πολλάκις δύναται ἐν ἀπελπισίᾳ νὰ καταστῆ ἀκίνητος καὶ νὰ ἐξουδετερώσῃ οὕτω τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Βασιλέως, τοῦ Πύργου καὶ ἐνὸς Στρατιώτου, δι' ὅπερ ἀνίκανος ἐστὶν ὁ Ἰππεὺς. 11ον Ὁ Στρατιώτης τοῦ Πύργου δύναται ἐνίοτε νὰ κατορθώσῃ νὰ καταστῆ Κυρία ἐναντίον τοῦ Ἰππέως, ἐνῶ ὁ Τρελλὸς δύναται πάντοτε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ.

Ἐὰν ἤδη ἐξετάσωμεν τὰ πλεονεκτήματα τοῦ Ἰππέως, θέλομεν εὔρει ὅτι: 1ον Ὁ Βασιλεὺς δὲν δύναται νὰ στεγασθῆ κατ' ἐφόδου τοῦ Ἰππέως, ὅπερ τὸν ἀναγκάζει νὰ μεταβάλλῃ τετράγωνον, καὶ ν' ἀπολέσῃ τὸ πλεονέκτημα τῆς μεταθέσεως. 2ον Ὁ Ἰππεὺς εὐρίσκειται ὅτε μὲν ἐπὶ τῶν μελάνων τετραγώνων ὅτε δὲ ἐπὶ τῶν λευκῶν, ὅπερ ἐστὶ μέγα πλεονέκτημα ὡς πρὸς τὴν καταδίωξιν καὶ λῆψιν τῶν Στρατιωτῶν καὶ τῶν Ἀξιωματικῶν. 3ον Ὁ Τρελλὸς ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του τὸ ἥμισυ τοῦ ἀβακίου, ἤτοι τὰ τετράγωνα τοῦ χρώματος αὐτοῦ, ἐνῶ ὁ Ἰππεὺς μεταβαίνει ἐφ' ὅλων τῶν τετραγώνων. 4ον Ὁ Ἰππεὺς καὶ ὁ Στρατιώτης τοῦ Πύργου κερδίζουν ἐναντίον τοῦ Βασιλέως μόνον, ὅπερ δὲν συμβαίνει ὅταν ὁ Στρατιώτης συνοδεύηται ὑπὸ τοῦ Τρελλοῦ ὅστις δὲν ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ τετραγώνου ἐνθα ὁ Στρατιώτης καθίσταται Κυρία. 5ον Ὅταν ἡ Κυρία ἦτις χωρίζεται τοῦ Βασιλέως ὑφ' ἐνὸς τετραγώνου, τῷ κάμνει ἐφοδον, κατ' αὐτῆς δὲ τῆς προσβολῆς προταχθῆ Ἰππεὺς, ἡ Κυρία δὲν δύναται νὰ ἐπα-

ναλάβη τὴν προσβολὴν ἐν τῇ ἐπομένῃ κινήσει· ὅμως δύναται τοῦτο, ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις, τῆς ἐφόδου στεγασθείσης διὰ Τρελλοῦ. 6ον Ὁ Ἴππεὺς εἶναι ὁ μόνος Ἀξιωματικὸς ὅστις πηδᾷ ὑπεράνω τῶν ἄλλων, ἐπίσης εἶναι ὁ μόνος ὅστις δύναται νὰ ἐπιφέρῃ νέκρωσιν εἰς τὸν ἀντίπαλον Βασιλέα ἄνευ τῆς βοήθειας ἄλλου τινος τεμαχίου (ἴδε τὴν δι' ἀσφυξίας νέκρωσιν, σελὶς 31). 7ον Ὁ Ἴππεὺς δύναται νὰ προσβάλῃ ὀκτὼ τεμάχια ταύτοχρόνως, ὁ Τρελλὸς οὐδέποτε πλείονα τῶν τεσσάρων, καὶ τοῦτο σπανιώτατα. 8ον Οἱ Ἴππεῖς προφυλάσσονται ἀμοιβαίως, οὐχὶ δὲ οἱ Τρελλοί. 9ον Ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ ἀγῶνος, ὁ Ἴππεὺς δύναται νὰ ριφθῇ ἐν τῇ συμπλοκῇ καὶ νὰ θραύσῃ τὰς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ μετὰ μεγαλειτέρας δυνάμεως ἢ ὁ Τρελλός. 10ον Ἡ κίνησις τοῦ Ἰππέως δὲν δύναται νὰ γίνῃ δι' οὐδενὸς ἄλλου Ἀξιωματικοῦ, ἐνῶ ἡ πορεία τοῦ Τρελλοῦ γίγνεται διὰ τῆς Κυρίας, τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Στρατιώτου.

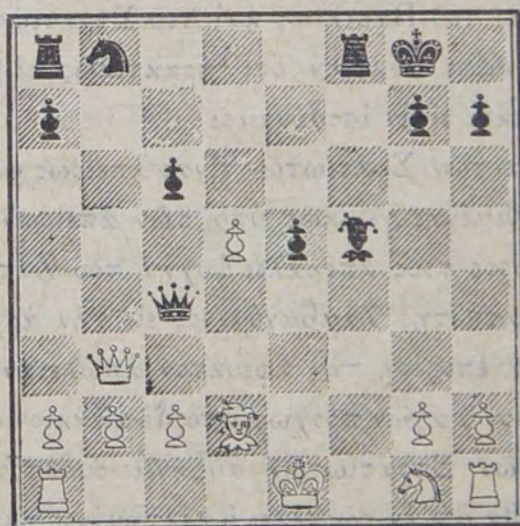
Ἐν συνόψει λεκτέον ὅτι πρακτικῶς οἱ δύο οὔτοι Ἀξιωματικοὶ εἰσὶν ἰσοδύναμοι.

Ἡ ἀξία τῶν Στρατιωτῶν εἶναι ἀπείρως μεγαλειτέρα τῆς ὑποτιθεμένης γενικῶς ὑπὸ τῶν ἀπείρων παικτῶν. Ὁ Φιλίδωρος τοὺς ἀπεκάλει ψυχὴν τοῦ Ζατρικίου. Εἰς μόνος Στρατιώτης λαμβανόμενος εἰς τὴν ἀρχὴν, ἔστω, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀφευκτον ἀπώλειαν τοῦ ἀγῶνος. Καθόσον ὁ ἀγὼν προχωρεῖ τὸ δὲ ἀβάκιον ἐρημοῦται, ἡ ἀξία τῶν Στρατιωτῶν αὐξάνει· οὐδέποτε δέον νὰ ἐπιλαθώμεθα ὅτι ἐν τῷ τέλει ὁ κεκτημένος ἔστω καὶ ἓνα

μόνον Στρατιώτην δύναται νὰ νικήσῃ, ἥτις νίκη δὲν δύναται νὰ ἐπέλθῃ δι' ἐνὸς Τρελλοῦ ἢ Ἰππέως.

Ἐπειδὴ ἡ ἀξία τῶν τεμαχίων ποικίλλει ἐπ' ἀπειρον κατὰ τὴν θέσιν τὴν μᾶλλον ἢ ἥττον ὑπέροχον, ἦν ταῦτα κατέχευσι κατὰ τὸ στάδιον τοῦ ἀγῶνος καὶ κατὰ τὴν αἰείποτε ἐπαυξανομένην ἀξίαν τῶν Στρατιωτῶν, περιοριζόμεθα περιληπτικῶς νὰ εἴπωμεν ὅτι, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος, ὁ Τρελλὸς ἢ ὁ Ἰππεὺς λογιζονται ἀξίζοντες κατὰ τι πλειότερον τριῶν Στρατιωτῶν· δύο ὑποδεέστεροι Ἀξιωματικοὶ ὡς ἰσοδυναμοῦντες πρὸς ἓνα Πύργον καὶ δύο Στρατιώτας· ὅθεν ὁ Πύργος ἀξίζει πέντε Στρατιώτας· ὑποδεέστερος Ἀξιωματικὸς καὶ δύο Στρατιῶται δύνανται νὰ ἀνταλλαχθῶσι μεθ' ἐνὸς Πύργου· ἡ Κυρία ἀντὶ δύο Πύργων καὶ ἐνὸς Στρατιώτου· οἱ δύο Πύργοι ἀντὶ τριῶν ὑποδεεστέρων Ἀξιωματικῶν.

Διάγραμμα 4.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ⁽¹⁾.

Ἡ στρατηγικὴ ἀδυνατεῖ νὰ παράσχη ὁδηγίαν ἐπὶ τῶν ἀπειροπληθῶν συνδυασμῶν οἵτινες δύνανται νὰ ἀναφανῶσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς συμπλοκῆς. Μόνον κανό-

(1) Ὁ τίτλος οὗτος τῆς «Στρατηγικῆς» ὁ ὁποῖος διαδέχεται τὸν τῆς «Τακτικῆς» θὰ ἐκπλήξῃ βεβαίως μέγαν ἀριθμὸν ἀναγνωστῶν μας, οἵτινες ἀγνοοῦσιν εἰσέτι κατὰ πόσον τὸ Ζατρίκιον ὁμοιάζει πρὸς τὸν πόλεμον καὶ ὡς πρὸς τὰς γενικὰς ἀρχὰς τὰς κανονίζουσας τὰς πορείας, καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας τῶν συγχρούσεων. Ὁ ἀληθὴς πόλεμος καὶ ἡ παρουσιαζομένη εἰς τὸ παιγνίδιον μας μικρογραφικὴ τοῦ εἰκῶν διευθύνεται ὑπὸ κανόνων ἐντελῶς ὁμοίων, καὶ διὰ νὰ διαπρέψῃ τις εἰς τὸ ἓν ὡς καὶ εἰς τὸ ἕτερον εἶναι χρήσιμοι αἱ αὐταὶ ιδιότητες. Ὁ στρατηγὸς Jomini μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ τέχνη τοῦ πολέμου ἢ ὁποία ἐφηρμόσθη εἰς τὰς ἐκστρατείας τοῦ Ναπολέοντος συνίστατο εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ἐφαρμογὴν τῶν ἀκολούθων τριῶν ἀρχῶν ἤτοι τῆς διαθέσεως τῆς γραμμῆς τῆς ἐνεργείας ἐπὶ τὸ προσφορώτερον, τῆς ταχείας συγκεντρώσεως τῶν δυνάμεων εἰς τὸ κύριον σημεῖον τῆς γραμμῆς τῆς ἐνεργείας τοῦ ἐχθροῦ καὶ τέλος τῆς ταυτόχρονου χρήσεως τῆς συγκεντρωθείσης ταύτης δυνάμεως. Πᾶς πεπειραμένος τοῦ Ζατρικίου παίκτης θ' ἀναγνωρίσῃ τὰς ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι ὀφείλουσι νὰ διευθύνωσι τὸ παιγνίδιον τοῦτο. Ὅταν δύο στρατεύματα ἦναι ἀντιμέτωπα καὶ μεγάλη μάχη ἦναι ἀφευκτος, προπαρασκευάζονται

νας διατυποῖ ἀφορῶντας τὴν ἑναρξιν καὶ τὸ πέρασ τῶν ἀγῶνων. Ὅθεν τὸ περὶ αὐτῆς μέρος διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα 1ον Περὶ τοῦ ἀνοίγματος καὶ 2ον Περὶ τοῦ πέρατος.

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ.

Ἐκάτερος παίκτης δύναται νὰ ἀρχίσῃ τὸν ἀγῶνα διὰ μιᾶς ἐκ τῶν εἴκοσι κινήσεων ἃς ἔχει εἰς τὴν διά-

ἀμφοτέρωθεν διὰ πλήθους κινήσεων ἵνα λάβῃσι τὰς καταλληλοτέρας θέσεις· ἐκ τῆς ταχύτητος δὲ καὶ τῆς ἀκριθείας τοῦ συνδυασμοῦ τῶν κινήσεων ἐξαρτᾶται πάντοτε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης· τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῷ Ζατρικίῳ. Τὴν τέχνην δὲ ταύτην τοῦ καλῶς ἀναπτύσσεσθαι διαδέχεται ἡ δυσκολωτέρα τέχνη τῆς καταλλήλου στιγμῆς τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν πρώτων προσβολῶν· ἐὰν σπεύσητε νὰ προσβάλητε πρὶν ἢ ἐξασφαλίσητε τὰς ἰδίας θέσεις σας ἢ πρὶν συναθροίσητε ἐπαρκεῖς δυνάμεις, αἱ προσβολαὶ σας μετ' ὀλίγον θὰ καταστῶσιν ἀνίσχυροι καὶ ἐπιδέξιος ἀντίπαλος δι' ἀντεπιθέσεων θὰ σᾶς καταβάλλῃ ἀφεύκτως· ἐὰν δ' ἀφ' ἐτέρου θελήσητε νὰ προφυλαχθῆτε ἐξ ὅλων τῶν δυνατῶν κινδύνων ζητοῦντες νὰ ἐνισχυθῆτε εἰς ὅλα τὰ σημεῖα, θ' ἀπολέσητε χρόνον καὶ ἐκ τούτου ὠφελούμενος ἐπιδέξιος ἀντίπαλος θὰ συγκεντρώσῃ τὰς δυνάμεις του εἰς ἓν μόνον σημεῖον καθιστάμενος ἀφ' ἑνὸς ἀπόρθητος καὶ ἀφ' ἐτέρου ἐκμηδενίζων ὅλας σας τὰς κινήσεις.

Ἐπάρχει ἀναλογία τις λέγει ὁ Staunton μεταξὺ τῶν ἰδιο-

θεσίν του, διότι ἕκαστον στρατιώτην ὁ παίκτης δύναται νὰ ὠθήσῃ κατὰ ἓν ἢ δύο βήματα, ὅπερ ἀποτελεῖ δεκαεξὶ κινήσεις, καὶ ἕκαστερον ἰππέα ἐπὶ δύο τετραγώνων, δύναται τουτέστιν νὰ κάμῃ ἐν ὄλῳ εἴκοσι διαφόρους κινήσεις. Ἐκ δὲ τῶν εἴκοσι τούτων τρόπων οἱ δύο οἱ παραδεδεγμένοι ὡς ἐντελῶς ἀσφαλεῖς καὶ τοὺς ὁποίους οἱ μεγάλοι παῖκται θεωροῦσιν ὡς τοὺς μόνους πληρέστατα ὀρθοὺς εἰσὶ e2—e4 (e5—e7) καὶ d2—d4 (d7—d5). Αἱ ἐπόμεναι κινήσεις τοῦ πρώτου παίκτη καὶ αἱ δια-

τήτων, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ στρατεύματος καὶ ἐκείνων, αἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν σκόπιμον διεύθυνσιν τοῦ ἐπὶ τοῦ Ζατριχίου πολέμου, ὁ Στρατηγὸς δὲν ὀφείλει μόνον νὰ γνωρίζῃ κατὰ βάθος τὰς γενικὰς ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι κανονίζουσι τὰς μακρὰς καὶ πολυμύχθους πορείας, ἀλλὰ καὶ τὰς χρησίμους κινήσεις κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συμπλοκῆς, δεόν νὰ ᾗ ἱκανὸς νὰ τροποποιῇ κατὰ τὰς περιστάσεις τὸ ἀρχικὸν σχέδιόν του, νὰ ἐνεργῇ μετὰ ταχύτητος καὶ ἀποφάσεως κατὰ τὰς κρίσιμους στιγμὰς καὶ πρὸ τῶν ἀπροβλέπτων ὄλως γεγονότων, νὰ κρίνῃ τὴν σπουδαιότητα μιᾶς θέσεως καὶ τὴν ἰσχὺν ὀχυρώματος, ν' ἀνακαλύπτῃ τὰ σχέδια τοῦ ἐχθροῦ ἐκ τῶν μικροτέρων ἐνδείξεων, καθιστῶν ἀκατάληπτα τὰ ἰδικὰ του καὶ τέλος νὰ διοικῇ μετὰ ψυχραιμίας ἐν τῷ θορύβῳ τῆς μάχης καὶ κατὰ τὴν ὁρμὴν τῆς ἐφόδου. Τέλος εἰς τὸ Ζατριχίον, ὅπως καὶ εἰς τὸν πόλεμον, ὑπάρχουσι συχνάκις λανθάνουσαι βοήθειαι εἰς τὰς πλέον ἀπελπιστικὰς κατὰ τὸ φαινόμενον θέσεις, ἃς τις πρέπει νὰ χρησιμοποιοῖ τόσον κατὰ τὰς ἐπιτυχίας ὅσον καὶ εἰς τὰς ἀποτυχίας. Τοῦτο ὅμως εἶναι προσὸν διὰ τοῦ ὁποίου μόνον μεγάλοι στρατηλάται ἢ δεινοὶ παῖκται τοῦ Ζατριχίου εἶναι πεπροικισμένοι.

φοροι ἀπαντήσεις τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ γεννῶσι πολλές ὑποδιαίρέσεις (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ἔναρξις τοῦ Ἰππέως.

Α'. Ἰππεὺς τοῦ Βασιλέως.

Ἄγῶνες τοῦ Ἰππέως τοῦ Βασιλέως. Ὁ τύπος τῶν ἀγῶνων τούτων εἶναι 1. e2—e4, e7—e5. 2. Ig1—f3 . . .

(1) Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς γενικῆς πορείας των τὰ ἀνοίγματα διαίρουνται εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας: *Eis ανοικτοὺς ἀγῶνας*, ἐν οἷς τὰ λευκά, ἅτινα ἀρχίζουσιν, ὠθοῦσι τὸν στρατιώτην τοῦ βασιλέως κατὰ δύο βήματα (1. e2—e4) καὶ τὰ μέλανα ἀπαντῶσιν ὡσαύτως (1 . . . e7—e5)· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν κίνησιν τῶν λευκῶν ἐπέρχονται τρεῖς μεγάλοι ὑποδιαίρέσεις· ἧτοι ἀγῶνες τοῦ ἰππέως, καθ' οὓς τὰ λευκά παίζουσι 2. Ig1—f3· ἀγῶνες τοῦ τρελλοῦ καθ' οὓς οἱ τὰ λευκά παίζουσι 2. Tf1—c4· παγίς τοῦ βασιλέως καθ' ἣν τὰ λευκά παίζουσι 2. f2—f4· καὶ εἰς κεκλεισμένους ἀγῶνας, καθ' οὓς τὰ λευκά παίζουσιν ἐπίσης 1. e2—e4, ἀλλὰ τὰ μέλανα ἀπαντῶσιν 1 . . . e7—e6 (Γαλλικὸς ἀγών) ἢ 1 . . . c7—c5, (Σικελιανὸς ἀγών) ἢ ἐκτελοῦσιν οἰανδήποτε ἄλλην κίνησιν ἢ τὰ λευκά δὲν παίζουσι 1. e2—e4 ἀλλὰ 1 d2—d4 ἢ 1. f7—f5 κ.τ.λ. Οἱ κεκλεισμένοι ἀγῶνες ἄγουσιν ἑκατέρωθεν εἰς θέσεις ἰσχυρὰς ἤττον ἐκτεθειμένας εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν ἀντιπάλων τεμαχίων καὶ ὡς ἐκ τούτου ἤττον ἐνδιαφερούσας. Παρατηρήθη ὅτι τὸ πλεῖστον τούτων δύναται νὰ μετασχηματίζεται εἰς ἀνοικτοὺς ἀγῶνας κατὰ τὴν ἔναρξιν ὑφ' ἑκατέρου τῶν παικτῶν ἰδίως δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου κινήσαντος. Ἐν τῷ μέσῳ ὁμως πᾶσα

Τῶν στρατιωτῶν τῶν δύο βασιλέων τεθέντων ἐν e4 καὶ e5, ἡ ἐπίθεσις Ig1—f3 θεωρεῖται ὡς ἰσχυροτάτη καὶ κανονικωτάτη. Ὁ ἵππεὺς προσβάλλει ἀπροστάτευτον στρατιώτην. Ὁ ἀντίπαλος ὀφείλει συνεπῶς ἢ νὰ τὸν ὑπερασπισθῆ ἔγκαταλείπων οὕτω τὴν ἐπίθεσιν ἢ νὰ ἀποπειραθῆ ἀντεπίθεσιν· οὐδενὸς ὅμως ἐκ τῶν προταθέντων μέτρων ἀποδείρας ἀπηλλαγμένου ὄντος ἀτόπων, ἀποδέχονται ὅτι ἡ ἀσφαλεστέρα κίνησις διὰ τὸν δεῦτερον παίκτην εἶναι ἡ ὑπεράσπισις τοῦ στρατιώτου του. Ἐξ ὑπερασπίσεις ὑπάρχουσιν.

1ον) 2. d7—d6 ἡ καλουμένη ἄμυνα τοῦ Φιλιδώρου.

2ον) 2. f7—f6 ἡ καλουμένη διαγώνιος τοῦ Δαμιανοῦ.

3ον) 2. Tf8—d6.

4ον) 2. Kd8—f6.

5ον) 2. d7—d5.

6ον) 2. Ib8—c6 καλουμένη ἄμυνα τοῦ Δαμιανοῦ.

Τέλος ὁ ἀντίπαλος δύναται νὰ ἀντιτάξῃ τρεῖς ἀντεπίθεσις, ἧτοι :

ἀπόπειρα πρὸς μετασχηματισμὸν τῶν ἀγῶνων τούτων εἰς ἀνοικτοὺς στρέφεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς βλάβην τοῦ μετασχηματίσαντος. Ἡ διεύθυνσις κεκλεισμένου ἀγῶνος εἶνε δυσχερεστάτη ἐν τοῖς ἀγῶσι τούτοις συνηθέστερον ἢ ἐν τοῖς ἀνοικτοῖς συμβαίνει ὥστε μία μόνη κίνησις στρατιώτου νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν ἔκβασιν ὀλοκλήρου τοῦ ἀγῶνος.

1ον) 2. Ig8—f6 καλουμένην Ῥωσσικὸν ἀγῶνα ἢ ἄμυναν Πετρώφ.

2ον) 2. f7—f5 τουτέστι ἀντιπαρίδα ἐν τῇ ἐνάφξει τοῦ ἱππέως τοῦ βασιλέως.

3ον) 2. Tf8—c5.

A M Y N A I.

Ἡ 3η τῶν ἐξ ὑπερασπίσεων ἀπορριπτέα ἐστὶ διότι παρεμποδίζει τὴν πορείαν τῆς K καὶ τοῦ T. Ἡ 4η εἶναι ἐλαττωματικὴ διότι παραβιάζει ἐν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ παίγνιου τουτέστι νὰ μὴ ἐξέρχηται προώρως ἡ K. Ἡ 2α εἶναι ἀλυσιτελής, διότι τὰ λευκὰ ὠθοῦντα τὸν τρελλὸν εἰς c4 κωλύουσι τὴν μετὰθεσιν τοῦ μέλανος βασιλέως. Ἀντὶ δὲ νὰ ὠθήσῃσι ἀμέσως τὸν τρελλὸν τοῦτον δύνανται μάλιστα νὰ λάβωσι τὸν στρατιώτην e5 διὰ τοῦ ἱππέως των. Ἐὰν δὲ τὰ μέλινα λάβωσιν ἐπίσης τὸν ἱππέα, τὸ παίγνιον των κατεστράφη.

Ἄμυνα τοῦ Φιλιδώρου. Ἡ κίνησις M. 2. d7—d6 ἐναντίον Λ. 2. Ig1—f3 παριστᾷ ἄμυναν ἀσφαλεστάτην, καθιστᾷ ὅμως τὸν ἀγῶνα λίαν βραδύν. Συνεστήθη ὑπὸ τοῦ Φιλιδώρου καθ' ὃν αὕτη ἐξασφαλίζει τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὰ μέλινα ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται ὑπερβολικὴ. Ἐν τῇ πρακτικῇ πολλάκις εἶναι ἀποδεδεγμένα ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων παικτῶν. Κατὰ τοὺς ἐξοχωτέρους παίκτας αἱ καλλίτεραι κινήσεις εἰσὶν :

1. e2 — e4	e7 — e5
2. Ig1 — f3	d7 — d6
3. d2 — d4	Ig8 — f6 *

* Οὐχὶ δὲ f7 — f5, ὡς παραινεῖ ὁ Φιλίδωρος.

4. Tc1 — g5	e5 : d4
5. Kd1 : d4	Tf8 — e7, κτλ.

Ἄμυνα Δαμιανοῦ. Ἡ οὕτω καλουμένη 6η ἄμυνα γνωστὴ ἀπὸ τοῦ 1512 θεωρεῖται ὁμοφώνως ὡς ἡ βελτίστη. Ὅταν ὁ ἀντίπαλος τὴν ἀποδεχθῆ ὑπολείπεται πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ παιγνίου ἡ ἐκλογὴ μεταξὺ 5 ὀρθῶν ἐξ ἴσου κινήσεων: 1ον) 3. Tf1 — c4. 2ον) 3. Tf1 — b5. 3ον) 3. Ib1 — c3. 4ον) 3. d2 — d4. 5ον) 3. c2 — c3. Αἱ κινήσεις αὗται γεννῶσι τὰς κλασικωτέρας, ἰσχυροτάτας καὶ τὰς μᾶλλον ἐν χρήσει ἐνάρξεις. Ἐννέα ἐκ τούτων διακρίνονται δι' ἐπωνυμιῶν ἰδίων περὶ ὧν ἀμέσως θέλομεν ὁμιλήσει (1).

1ον) Ἰταλικὸς ἀγὼν ἢ ἥσυχον παίγνιον. 3. Tf1 — c4, Tf8 — c5.

2ον) Παγὶς Ἑβανς. 3. ὁμοίως, ὁμοίως 4. b2 — b4.

3ον) Οὐγγρικὸς ἀγὼν. 3. Tf1 — c4, Tf8 — e7.

(1) Σημειωτέον ὅτι ἡ πρώτη τῶν κινήσεων τούτων δηλ. Λ. 3. Tf1 — c4 γεννᾷ πενταπλῆν ὑποδιαίρεσιν, ἐνῶ ἐκάστη τῶν 4 ἐτέρων κινήσεων ἀντιστοιχεῖ μόνον πρὸς ἓν εἶδος ἀγῶνος. Παρατηρητέον ἐπίσης ὅτι ἡ παγὶς Ἑβανς εἶναι ἀπλῶς ποικιλία τοῦ Ἰταλικοῦ ἀγῶνος, τὸ δὲ ἐπικίνδυνον ἀνοιγμα εἶναι ὡσαύτως ποικιλία τῆς ἐνάρξεως τῶν δύο ἰππέων.

4ον) Ἀγὼν τῶν δύο ἰππέων ἢ Zweispringer-
spiel. 3. Tf1—c4, Ig8—f6.

5ον) Ἐπικίνδυνον ἄνοιγμα (Fegatello). 3. ὁμοίως,
ὁμοίως 4. If3—g5.

6ον) Ἰσπανικὸς ἀγὼν ἢ Ἐναρξίς τοῦ Ruy-Lopez.
3. Tf1—b5.

7ον) Ἀγὼν τῶν τεσσάρων ἰππέων. 3. Ib1—c3.

8ον) Καληδονικὸς ἀγὼν (Écossais). 3. d2—d4.

9ον) Ἀγγλικὸς ἀγὼν. 3. c2=c3.

Ἰταλικὸς ἀγὼν ἢ ἡσυχον παίγνιον. Εἶ-
ναι ἢ κατ' ἐξοχὴν κλασικὴ ἔναρξις. Χαρακτηρίζεται δὲ
διὰ τῶν κινήσεων :

1. e2 — e4

e7 — e5

2. Ig1—f3

Ib8—c6

3. Tf1—c4

Tf8—c5

Τὰ λευκὰ καὶ τὰ μέλανα ἔχουσιν ἐξ ἴσου προωδευμέ-
νας τὰς κινήσεις των. Τὰ λευκὰ δύνανται ἤδη νὰ
ἐπιτεθῶσι διὰ c2 — c3, διὰ ο — ο ἢ d2 — d3. Θέ-
λομεν κατωτέρω ἐξετάσει τὴν κίνησιν b2—b4 χαρα-
κτηριστικὴν τῆς παγίδος Ἐβανς, ἀποτελοῦσαν ἐν τῶν
ὠραιοτάτων ἀνοιγμάτων τοῦ ζατρίκιου.

Παγίς Ἐβανς. Ἡ ἐξαιρέτος αὕτη ἐπίθεσις πα-
ριστᾶ ἐν τῶν λαμπροτάτων ἐκ τῶν γνωστῶν ἀνοιγ-
μάτων.

Ἡ ἔναρξις εἶναι ἢ ἐπομένη :

1. e2 — e4

e7 — e5

2. Ig1—f3	Ib8—c6
3. Tf1—c4	Tf8—c5
4. b2—b4	

Τὰ λευκὰ θυσιάζουσι τὸν στρατιώτην b4 ἵνα κερδῆσῃσι κατόπιν κίνησιν διὰ c2—c3 καὶ σχηματίσωσιν ἀμέσως κέντρον ὠθοῦντες d2—d4. Συνεπεία τῆς ἀπουσίας τοῦ στρατιώτου b, ὁ τρελλὸς τῆς κυρίας δύναται νὰ τοποθετηθῆ εἰς τὰ τετράγωνα b2 ἢ c3 ἅτινα εἰσὶν ἐξαιρέτα διὰ τὴν ἐπίθεσιν.

Οὐγγρικός ἀγών. Ὁ ἀγὼν οὗτος ἐκλήθη οὕτω συνεπεία ἀγῶνος ἐπιστολιμιαίου μεταξὺ τῶν λेशχῶν τῶν Παρισίων καὶ τῆς Πέστης. Χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῆς ἐνάρξεως :

1. e2—e4	e7—e5
2. Ig1—f3	Ib8—c6
3. Tf1—c4	Tf8—e7

Ἡ λείσχη τῆς Πέστης μετεχειρίσθη τὴν ἐναρξιν ταύτην πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ Ἰταλικοῦ ἀγῶνος ἐν ᾧ ἡ λείσχη τῶν Παρισίων εἶχε διακριθῆ ἐναντίον τῆς τοῦ Λονδίνου. Σήμερον τὰ μέλανα τὴν μετεχειρίζονται ἐνίοτε πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τοσοῦτον δυσχεροῦς ἀμύνης τῆς παγίδος Ἐβανς. Τὰ λευκὰ ὡς κάλλιστα κινουῦσι d2—d4.

4. d2—d4	d7—d6

4. . . . e5 : d4 ἤθελεν ἐγκαταλείπει εὐρὺν στάδιον εἰς τὰ λευκὰ. 5. d4 : e5, d6 : e5 ἐξισοῖ τοὺς ἀντιπάλους.

Ἄγων τῶν δύο ἰππέων. Ἡ καλλιτέρα ἀπάντησις ἦν τὰ μέλανα δύνανται νὰ κάμωσιν εἰς τὴν δευτέραν κίνησιν τῶν λευκῶν Ig1—f3 εἶναι Ib8—c6. Τῶν λευκῶν ἐξακολουθούτων διὰ Tf1—c4, ἡ κλασικὴ ἀπάντησις τῶν μελάνων εἶναι Tf8—c5. Καὶ ἡ ἀπάντησις ὅμως Ig8—f6 εἶναι σπουδαία. Ὁ οὕτω συναπτόμενος ἄγων καλεῖται ἄγων τῶν δύο ἰππέων.

1.	e2 —e4	e7 —e5
2.	Ig1—f3	Ib8—c6
3.	Tf1—c4	Ig8—f6
4.	If3 —g5

4. If6 : e4 παρέχει τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὰ μέλανα διὰ τῆς κινήσεως d7—d5 ἐὰν οἱ λευκοὶ λάμβάνωσιν τὸν ἰππέα, ἢ διὰ Kd8—h4, ἐὰν τὰ λευκὰ ἐπιδιώκωσι τὴν λῆψιν τοῦ πύργου διὰ τῆς κινήσεως 4. Ig5—f7· τὰ λευκὰ ὅμως ἀπαντῶσι 5. Tc4—f7+ καὶ ἔχουσι τὴν ὑπεροχὴν.

4	d7—d5
5.	e4 : d5	If6 : d5
6.	Ig5 : f7

Ὁραιοτάτη παγὶς ἣτις ἐξασφαλίζει εἰς τὰ λευκὰ ἐπιθεσιν ἰσχυροτάτην καὶ θεωρουμένην ἀποφασιστικὴν μέχρις ἐσχάτων. Θεωρητικοὶ τινὲς κλίνουσι σήμερον εἰς τὴν ιδέαν ὅτι τὰ μέλανα δύνανται νὰ ἀμυνθῶσιν καθ' ὅλων τῶν ἐναλλαγῶν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐν τῇ πράξει ὁ ἄγων αὐτῶν εἶναι δυσχερής.

Ἐπικίνδυνον ἄνοιγμα (Fegatello). Τὸ οὕτω καλούμενον ἄνοιγμα ἐκ τῆς στενοχώρου καὶ ἐπισφαλοῦς θέσεως ἐν ἧ διατελεῖ ὁ Βασιλεὺς ἅμα τῇ ἀρχῇ, εἶναι ποικιλία τοῦ προεκτεθέντος ἀνοίγματος. Εἶναι δὲ εἶδος ὠραιοτάτης παγίδος παριστώσης μεγάλην ζωηρότητα κινήσεων.

1. e2 —e4	e7 —e5
2. Ig1—f3	Ib8—c6
3. Tf1—c4	Ig8—f6
4. If3 —g5	d7 —d5
5. e4 : d5	If6 : d5
6. Ig5 : f7	Be8: f7

Ἡ θυσία τοῦ ἰππέως τούτου ἀποτελεῖ τὸ εἶδος τοῦτα τῆς παγίδος.

Ἰσπανικὸς ἀγὼν ἢ ἔναρξις τοῦ Ruy-Lopez. Μετὰ 1. e2—e4, e7—e5. 2. Ig1—f3, Ib8—c6 τὰ λευκὰ δύνανται νὰ κινήσωσι 3. Tf1—b5 ἵνα ἀφαιρεθῇ τὸ ὑποστήριγμα τοῦ στρατιώτου e5. Οἱ ἰταλοὶ παῖκται τοῦ 18ου αἰῶνος ἐμέμφοντο τὴν κίνησιν ταύτην. Ὁ Φιλίδωρος τὸναντίον ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ κίνησις αὕτη καθίστα ὑπέροχα τὰ λευκὰ δι' ὃ καὶ ἀπεδοκίμαζε τὴν ἄμυναν 2. . . . Ib8—c6 ἀνθ' ἧς προετίμα 2. . . . d7—d6. Ἡ νεωτέρα σχολὴ φρονεῖ ὅτι ἡ κίνησις 3. Tf1—b5 εἶναι καλλίστη, ἐξασφαλίζουσα εἰς τὰ λευκὰ ἄνευ τινος ὑλικῆς θυσίας ἐπίθεσιν ζωηροτάτην καὶ διαρκουσαν πλειότερον πάσης ἄλλης

ἐναρξέως, ὅτι ὁμῶς ἀφ' ἐτέρου τὰ μέλανα δύνανται νὰ ἀμυνθῶσι ικανῶς διὰ 3. . . Ig8—f6, καὶ ἀναμφιβόλως ὡσαύτως διὰ 3. . . a7—a6. Δι' ὃ καὶ ἤδη τὸ ἀνοιγμα τοῦτο εὐνοεῖται τὰ μάλα. Ὁ ἰταλικὸς ἀγὼν τοῦναντίον δὲν εἶναι ἤδη τόσον τοῦ συρμοῦ ὅσον πρὸ πεντηκονταετίας. Ὁ οὕτως συναπτόμενος ἀγὼν καλεῖται ἰσπανικὸς ἢ τοῦ Ruy-Lopez ὅπως ἐκαλεῖτο ὁ συστήσας τὴν κίνησιν Tf1—b5.

1. e2 — e4	e7 — e5
2. Ig1 — f3	Ib8 — c6
3. Tf1 — b5	Ig8 — f6

Ἡ κίνησις τοῦ ἰππέως εἶναι ἡ ἀρίστη τῶν μελάων ἀμυνα μετὰ τῆς a7—a6. Αἱ κινήσεις Tf8—c5, Kd8—f6, Ig8—e7, Ic6—d4 συνιστῶνται ὀλιγώτερον.

Ἄγὼν τῶν τεσσάρων ἰππέων. Ἡ ἐναρξίς αὕτη ἀντίκειται εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Φιλιδώρου, καθ' ἣν οἱ ἰππεῖς δεόν νὰ μὴ ἐξέρχωνται πρὸ τῆς κινήσεως τῶν στρατιωτῶν τῶν τρελλῶν. Ὁ ἀγὼν τῶν τεσσάρων ἰππέων κατέστη λίαν εὐχρηστος ἐσχάτως.

1. e2 — e4	e7 — e5
2. Ig1 — f3	Ib8 — c6
3. Ib1 — c3	

Τὰ μέλανα ὡς κάλλιστα ἀπαντῶσιν :

3.	Ig8 — f6

Αἱ ἀπαντήσεις τῶν μελάνων 3. Tf8 — c5 ἢ
3. g7 — g6 εἰσὶν ὑποδεέστεραι.

Καλιδονικὸς ἀγών. Ἡ ἐναρξίς αὕτη εἶναι
μία τῶν καλῶν ἐπιθέσεων τῆς κατηγορίας τῶν ἀγώνων
τοῦ ἰππέως τοῦ Βασιλέως. Ἡ ὀνομασία του παρήχθη
ἐκ σειρᾶς ἀγώνων κερδηθέντων ὑπὸ τῆς λέσχης τῶν ζα-
τρικιστῶν τοῦ Ἐδιμβούργου κατὰ τῶν τοῦ Λονδίνου.
Ἰδοῦ αἱ χαρακτηριστικαὶ τῆς ἐναρξέως ταύτας κί-
νήσεις:

1. e2 — e4	e7 — e5
2. Ig1 — f3	Ib8 — c6
3. d2 — d4	

Τὰ μέλινα δύνανται νὰ λάβωσι τὸν στρατιώτην
d4 εἴτε διὰ τοῦ ἰππέως c6, εἴτε διὰ τοῦ στρατιώ-
του e5.

**Ἀγγλικὸς ἀγών ἢ ἀγών τοῦ στρατιώ-
του τοῦ τρελλοῦ τῆς κυρίας.** Ἡ τετάρτη
κίνησις τῶν λευκῶν ἐν τῷ ἰταλικῷ ἀγῶνι c2 — c3 ἣτις
σκοπεῖ τὴν προπαρασκευὴν καταρτισμοῦ κέντρου δύνα-
ται κάλλιστα νὰ γείνη πρὶν ἢ καταλίπωσιν οἱ τρελλοὶ
τὴν θέσιν των.

1. e2 — e4	e7 — e5
2. Ig1 — f3	Ib8 — c6
3. c2 — c3	

Τὰ μέλινα δύνανται νὰ κινήσωσι f7 — f5, d7 — d5
ἢ Ig8 — f6.

ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΕΙΣ.

**Ρωδικὸς ἀγὼν ἢ ἀγὼν τῆς ἀμύνης Πε-
τρώφ.** Ἡ ἔναρξις αὕτη συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἀντι-
νὰ ὑπερασπίσωμεν τὸν στρατιώτην e5 προσβαλλόμενον
ὑπὸ τοῦ ἰππέως f3 ἀπευθύνομεν ἀντεπίθεσιν κατὰ τοῦ
ἀντιπάλου στρατιώτου e4 παίζοντες Ig8—f6. Ἡ κί-
νησις αὕτη γεννᾷ ἀγῶνα περιέργον, ἀρκετὰ δὲ ἐπικίν-
δυνον διὰ τὰ μέλανα.

1. e2 —e4	e7 —e5
2. Ig1—f3	Ig8—f6
3. If3 : e5

Ἡ ἀπλουστέρα καὶ καλλιτέρα κίνησις 3. d2—d4
ἄγει εἰς ἰσοδυναμίαν

3.	d7 —d6!
4. Ie5—f3	If6 : e4
5. d2 —d4!

**Ἀντιπαγίς ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ ἰππέως τοῦ
βασιλέως.** Κατὰ τὴν δευτέραν κίνησιν τὰ μέλανα
δύνανται νὰ ἀπαντήσωσι διὰ τῆς κινήσεως f7—f5 εἰς
Ig1—f3. Προσφέρουσι στρατιώτην ἵνα ἀντιταξωσιν
ἀντεπίθεσιν. Σπανίως ἀποπειρῶνται τὴν ἀντιπαγίδα
ταύτην, ἀπαιτοῦσαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἕκτακτον ἀκρί-
θειαν ἵνα μὴ στραφῇ πρὸς βλάβην τοῦ ἐπιχειρήσαντος
αὐτῆν. Ἴδου αἱ θεωρούμεναι ὡς μᾶλλον κανονικαὶ κι-
νήσεις αὐτῆς.

1. e2 — e4	e7 — e5
2. Ig1 — f3	f7 — f5
3. If3 : e5!	Kd8 — f6!
4. d2 — d4	d7 — d6
5. Ie5 — c4	f5 : e4
6. Ib1 — c3	c7 — c6
7. Ic3 : e4	Kf6 — e6

Αἱ θέσεις φαίνονται ἰσοδύναμοι.

Τρίτη ἀντεπίθεσις. Οἱ συγγραφεῖς διδάσκουσιν ὅτι ἡ ἀντεπίθεσις αὕτη τῶν μελάνων εἶναι ἐλαττωματικὴ καὶ ὅτι αὕτη τοῦλάχιστον καθιστᾷ ὑποδεεστέραν τὴν θέσιν αὐτῶν, π. χ.

1. e2 — e4	e7 — e5
2. Ig1 — f3	Tf8 — c5
3. If3 : 5	Kd8 — e7
4. d2 — d4	Tc5 — b6
5. Tf1 — c4	Ig8 — f6
6. Tc4 : f7 +	Be8 — f8
7. Tf7 — b3	If6 : e4
8. O — O	

Ἐὰ λευκὰ ἔχουσιν ἐξαίρετον θέσιν.

B'. Ἰππεὺς τῆς Κυρίας.

Ἄγων τῆς Βιέννης.

1. e2 — e4	e7 — e5
2. Ib1 — c3	

Ἡ κίνησις αὕτη εἶναι κίνησις ἀναπτύξεως μᾶλλον ἢ ἐπιθέσεως. Δι' ὃ ἐπὶ πολὺ παρημελήθη, ὅτε ἐθεωρεῖτο ἡ ἐπίθεσις ὡς ἀπαραίτητος τακτικῆ. Ἀφ' οὗτου ὅμως ἡ θεωρία ἀπέδειξεν ὅτι αἱ μᾶλλον ζωηραὶ ἐπιθέσεις δύνανται μετ' ἀπωλείας τοῦ ἐπιτιθεμένου νὰ ἀπωθῶνται, ἀπέκλιναν πρὸς τὸν ἀσφαλέστατον τρόπον τοῦτον. Τὰ λευκὰ ἐν τούτοις δύνανται νὰ ἀναλάβωσι βραδύτερον τὴν ἐπίθεσιν. Τὰ μέλανα δύνανται νὰ ἀπαντήσωσι 2. . . . Tf8—c5 ἢ 2. . . . Ig8—f6. Ἡ κίνησις Tf8—b4 ἤθελεν εἶσθαι ἀσθενεστέρα ἕνεκα τῆς 3.f2—f4. Ἡ ἀρίστη ὅμως κίνησις εἶναι 2. . . . Ib8—c6.

2	Ib8—c6
3 f2—f4	e5 : f4
4 d2—d4

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'

Ἐναρξις διὰ τοῦ Τρελλοῦ τοῦ Βασιλέως.

Ἡ ἐναρξις αὕτη ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τοῦ Φιλιδώρου ὡς ἡ ὠραιότατη ἢ δι' αὐτῆς ἐπίθεσις εἶναι ἥττον ἄμεσος τῆς διὰ τοῦ ἰππέως, κυριεύει ὅμως ἐπιθετικὴν γραμμὴν ἰσχυροτάτην διευθυνομένην κατὰ τοῦ ἀσθενοῦς σημείου τοῦ ἀντιπάλου τούτέστι τοῦ στρατιώτου τοῦ τρελλοῦ τοῦ βασιλέως. Ἐκτὸς τούτου πλεονεκτεῖ αὕτη τῶν ἄλλων ἐναρξέων κατὰ τὸν Φιλιδωρον καθόσον δὲν παρεμποδίζει τὴν προχώρησιν τῶν τεμαχίων τοῦ δι' αὐ-

τῆς ἀρξάμενου. Ὁ τύπος τῆς ἐνάρξεως ταύτης εἶναι
1. e2—e4, e7—e5. 2. Tf1—c4. Ὁ ἀντίπαλος διὰ
δύο τρόπων ἀμύνης καὶ δύο ἀντεπιθέσεων δύναται νὰ
ἀπαντήσῃ εἰς τὴν κίνησιν ταύτην. Αἱ δύο ἄμυναί εἰσι :

1ον) Τὸ ἄνοιγμα τῶν δύο τρελλῶν 2.....Tf8—c5.

2ον) Ἡ ἄμυνα διὰ τοῦ στρατιώτου τοῦ τρελλοῦ
τῆς κυρίας 2. . . . c7—c6.

Αἱ δύο ἀντεπιθέσεις εἰσί :

1ον) Ἡ ἀντεπίθεσις τοῦ ἰππέως 2.....Ic8—f6.

2ον) Ἡ ἀντιπαγίς 2. . . . f7—f5.

A M Y N A I.

Ἡ ἀπάντησις 2. . . . Tf8—c5 ἡ χαρακτηρίζουσα
τὸ ἄνοιγμα τῶν δύο τρελλῶν ἀποτελεῖ διὰ τὰ μέλανα
ἀσφαλεστάτην ἄμυναν. Ἡ τρίτη κίνησις τῶν λευκῶν
γεννᾷ τετραπλῆν διαίρεσιν.

1ον) Κλασικὸς ἀγὼν ἐν τῇ ἐνάρξει τοῦ τρελλοῦ
3. c2—c3.

2ον) Παγίς τοῦ Lopez 3. Kd1—e2.

3ον) Διπλῆ παγίς τοῦ Μὰκ Δόννελ 3. b2—b4.

4ον) Ἐξοδος τοῦ ἰππέως 3. Ig1—f3.

**Κλασικὸς ἀγὼν ἐν τῇ ἐνάρξει τοῦ
Τρελλοῦ.** Ἡ ἐνάρξις αὕτη ἦτο ἡ ὑπὸ τοῦ Φιλι-
δώρου εὐνοουμένη. 3. c2—c3 ἵνα βραδύτερον παίξῃ
d2—d4. Τὰ μέλανα δύνανται νὰ ἀπαντῶσι Ic8—f6,
Ib8—c6, Kd8—e7, Kd8—g5, d7—d5. Ὀλίγας

λέξεις θέλομεν παραθέσει περὶ τῶν τριῶν κυριωτέρων
ἐκ τῶν παραλλαγῶν τούτων.

α') Ἀγὼν ὁ κυρίως καλούμενος κλασικός.

3.	Ig8—f6
4. d2—d4	e5 : d4
5. e4—e5	d7 —d5
6. e5 : f6

Τὰ λευκὰ δύνανται ἐπίσης νὰ κινήσωσι Tc4—b5.

6.	d5 : c4
7. Kd1—h5	O — O
8. Kh5 : c5

κάλλιον τοῦ f6 : g7.

8.	Ilf8—e8+
9. Ig1—e2

9. Be1—f1 ἀκολουθεῖται ὑπὸ d4 : c3 βραδύτερον
δὲ ὑπὸ Kd8—d3+

9.	d4 —d3
10. Tc1—e3	d3 : e2
11. Ib1—d2	Ib8 —a6
12. Kc5 : c4	Kd8 : f6
13. Kc4 : e2

ἰσοδυναμία.

β') Ἀγὼν τοῦ τρελλοῦ ἰταλιστί.

3.	Kd8—g5
4. Kd1—f3

Ἐὰν ὁ βασιλεὺς κινήθῃ Be1—f1, ἡ ἀντίπαλος κυ

ρία πρὸς ἀποφυγὴν τῆς d2—d4 ὑποχωρεῖ εἰς e7.
Κατόπιν 5. d2—d4, Tc5—b6. 6. Ig1—f3, d7—
d6, ἰσοδυναμία.

4. . . . Kg5—g6

ὡς κάλλιστα

5. Ig7—e2

d7 —d6

6. d2 —d4

Tc5—b6

7. d4 : e5

d6 : e5

8. Ie2 —g3

Ig8 —f6

9. h2 —h3

O —O

ἰσοδυναμία.

γ') Ἀντιπαρὶς τοῦ Lewis.

3. . . . d7—d5

Τὰ μέλανα θυσιάζουσι τὸν στρατιώτην πρὸς ἐπίτευ-
ξιν ἀντεπιθέσεως. Ἀπεναντίας ἡ κίνησις d7—d6 ἤθε-
λεν εἶσθαι ἀσθενῆς διότι τὰ λευκὰ ἤθελον σχηματίσει
κέντρον.

4. Tc4 : d5

ὡς κάλλιστα. Ἡ κίνησις e4 : d5 ἤθελεν ἐπιφέρει ὑπε-
ροχὴν τοῖς λευκοῖς μετὰ τὴν 4. . . . Tc5 : f2 καὶ
5. . . . Kd8—h4+.

4. . . .

Ig8—f6

5. Kd1—f3!

Τὰ λευκὰ δύνανται ἔτι ἀβλαβῶς νὰ κινήσωσι
5. Td5—b3, If6 : e4. 6. Kd1—e2, Ie4 : f2.
7. Ke2 : e5+, Kd8—e7. 8. Ke5 : e7+, Be8 : e7.
9. d2—d4, Tc5 : d4. 10. c3 : d4, If2 : h1 καὶ
ἰσοδυναμία.

5. O — O

If6 : d5 ἐπιφέρει εἰς τὰ λευκὰ κέρδος ἐνὸς στρατιώτου

6. d2—d4

Td5—c4 δύναται ἐπίσης ἄνευ βλάβης νὰ παιχθῇ.

6. e5 : d4

7. Tc1—g5 d4 : c3

8. Tg5 : f6

ισοδυναμία.

Παγὶς τοῦ Lopez. 3. Kd1—e2.

3. Kd1—g4, 3. Kd1—f3 παριστῶσιν ἐπιθέσεις προώρους καθ' ὧν τὰ μέλανα ἀπαντῶσιν ἀρκούντως διὰ Kd8—f6. Εἰς δὲ Kd1—h5 τὰ μέλανα ἤθελον ἀπαντήσῃ Kd8—e7. Ἡ κίνησις d2—d4 δὲν ἤθελεν εἶσθαι ὠφελιμωτέρα ἢ ἡ κίνησις f2—f4. Τὰ μέλανα ἤθελον ἀπαντήσῃ οὕτως 3. f2—f4, Tc5 : g1. 4. Ph1 : g1, Kd8—h4+. 5. g2—g3, Kh4 : h2. 6. Pg1—f1, Kh2 : g3+ καὶ ὑπερέχουσιν.

3. Kd8 — e7

4. f2 — f4 Ig8 — f6

5. Ig1—f3 d7 — d6

6. Ib1—c3 c7 — c6

7. d2 — d3 Tc8—g4

ισοδυναμία.

Διπλῆ παγὶς τοῦ Μὰκ Δόννελ.

3. b2—b4

Ἡ κίνησις αὕτη ἐπιφέρει ὡσαύτως ἰσοδυναμίαν.

3. Tc5 : b4

4. f2—f4

διπλῆ παγίς.

4. d7—d5

ὡς κάλλιστα. 4. e5 : f4 ἤθελεν παράσχει εἰς
τὰ λευκὰ ἰσχυρὰν ἐπίθεσιν.

5. e4 : d5 e5 —e4

6. Ig1—e2 Ig8—f6, κτλ.

Ἔξοδος τοῦ ἰππέως. 3. Ig1—f3

ὡς κάλλιστα. Ὁ ἀγὼν καθίσταται ἀγὼν ἰππέως.

3. d7—d6

4. c2—c3

ὡς κάλλιστα. Ἡ κίνησις αὕτη εἶναι προτιμητέα τῶν
ἄλλων π. χ. 4. d2—d3 ἢ 4. d2—d4.

4. Kd8—e7

5. O —O Ig8 —f6

6. d2—d4 Tc5 —b6

ἰσοδυναμία.

**Ἄμυνα διὰ τοῦ στρατιώτου τοῦ τρελ-
λοῦ τῆς κυρίας.** 2. c7—c6.

Ἡ κίνησις αὕτη εἶναι ἀσθενεστέρα τῆς Tf8—c5.
Δηλοῖ τὸν σκοπὸν τῶν μελάνων ὅπως κυριεύσωσι τὸ
κέντρον. Τοῦτο ὅμως δὲν δύνανται νὰ ἐπιτευχθῇ καθό-
σον τὰ λευκὰ ἀπαντῶσιν ὡς κάλλιστα διὰ Kd1—e2.

ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΙΣ.

Ἄντεπίθεσις τοῦ ἰππέως ἐν τῷ ἀνοίγματι διὰ τοῦ τρελλοῦ τοῦ βασιλέως. 2. Ig8—f6. Ἡ ἀπάντησις αὕτη τῶν μελάνων πρὸς τὴν 2αν κίνησιν τῶν λευκῶν εἶναι τοῦλάχιστον τοσοῦτον καλὴ ὅσον καὶ ἡ κλασικὴ ἀπάντησις 2. Tf8—c5· ἡ γερμανικὴ μάλιστα σχολὴ τὴν θεωρεῖ προτιμητέαν.

Κινήσεις κανονικαί.

3. d2 —d3	Tf8—c5
4. Ig1—f3	d7 —d6
5. c2 —c3	O — O
6. a2 —a4	a7 —a5

ἰσοδυναμία.

Ἀντιπαγίς ἐν τῷ ἀνοίγματι διὰ τοῦ τρελλοῦ τοῦ βασιλέως. 2. f7—f5. Τὰ μέλανα ἀμύνονται διὰ παγίδος. Ἡ κίνησις δὲν εἶναι ἀπολύτως ὀρθή· τὰ λευκὰ ὅμως δέον νὰ κινήσωσι μετ' ἄκρας προσοχῆς ἄλλως ἢ ἐπίθεσις μεταβαίνει εἰς τὸν ἀντίπαλον. Τὰ λευκὰ ἀπαντῶσιν ὡς κάλλιστα d2—d3 ἢ Ig1—f3. Αἱ κινήσεις d2—d4 ἢ c2—c3 ἐπιφέρουσιν ἰσοδυναμίαν. Αἱ δὲ Tc4 : g8 ἢ e4 : f5 εἶναι ἥττον λυσιτελεῖς.

3. d2—d3

Ἡ κίνησις αὕτη εἶναι ἡ καλλιτέρα μετὰ τῆς 3. Ig1—f3

ἀκολουθουμένης ὑπὸ 3. . . . Ib8—c6. 4. d2—d4, Ig8—f6. 5. d4 : e5, If6 : e4. 6. O—O, Tf8—c5. 7. Ib1—c3, Ie4 : c3. 8. b2 : c3 καὶ καλὴν ἐπιθεσιν.

3. . . . Ig8—f6
4. f2—f4

Ὡς κάλλιστα. Ἡ κίνησις 4. Ig1—f3 ἀκολουθεῖται ὑπὸ τῶν c7—c6. 5. O—O, Kd8—c7.

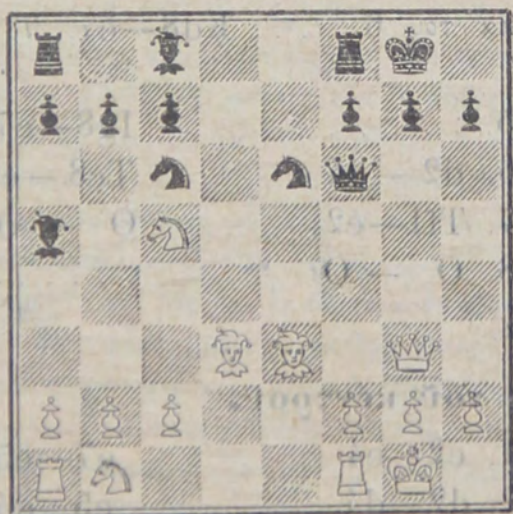
4. . . . d7—d6
5. Ig1—f3 e5 : f4

Ἐὰν τὰ μέλανα παίζωσι 5. . . . f5 : e4, τὰ λευκὰ ἐξασφαλίζουν ἐαυτοῖς τὴν ὑπεροχὴν διὰ 6. d3 : e4, Tc8—g4. 7. f4 : e5, Tg4 : f3. 8. Kd1 : f3, d6 : e5. 9. Kf3—b3.

6. O—O f5 : e4
7. d3 : e4

καὶ ἔχει τὴν ὑπεροχὴν.

Διάγραμμα 5.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

**Ἐναρξίς διὰ τοῦ στρατιώτου τοῦ τρελλοῦ
τῆς κυρίας.— Παγίς τοῦ κέντρου.**

**Ἐναρξίς διὰ τοῦ στρατιώτου τοῦ τρελλοῦ
τῆς Κυρίας. Ἡ ἔναρξις**

1. e2—e4	e7—e5
2. c2—c3	

δὲν εἶναι ἀνακριθῆς· πλὴν δὲν παρέχει τοῖς λευκοῖς ἐπι-
θεσιν, τὰ μέλανα ἀπαντῶσι :

2.	d7 —d5
3. Ig1—f3	d5 : e4
4. If3 : e5	Tf8—d6
5. Ie5—c4	

5. Kd1—a4+, c7—c6. 6. Ka4 : e4 ἤθελεν εἶσθαι
κακὸν ἔνεκα τοῦ 6. Kd8—e7. 7. d2—d4,
f7—f6.

5.	Ig8—e7
6. d2 —d4	Tc8 —e6
7. Tf1—e2	O — O
8. O — O	

ἰσοδυναμία.

Παγίς τοῦ κέντρου.

1. e2—e4	e7—e5
2. d2—d4	e5 : d4

Ἡ ἑναρξίς αὕτη κατὰ διαφορούς παραλλαγὰς συγ-
χέεται μετὰ τῆς Καληδονικῆς παγίδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Παγίς τοῦ Βασιλέως.

Ἡ παγίς αὕτη εἶναι ὁ κάλλιστος τύπος παγίδος,
ἄγει εἰς τὰς ὠραιότατας ἐπιθέσεις τοῦ ζατρικίου (1).
Χαρακτηρίζεται δὲ διὰ τῶν ἐφεξῆς κινήσεων :

(1) Ὁ πρῶτος ἐπινοήσας τὴν παγίδα τοῦ βασιλέως ἀναμφι-
σθητήτως κατείχετο ὑπὸ τῆς ἐντυπώσεως τῆς σπουδαιότητος
τοῦ νὰ ἀπευθύνῃ ζωηρὰν καὶ ταχεῖαν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ ἄσθε-
νεστέρου σημείου τοῦ ἀντιπάλου του, ὅπερ, ὡς ὑπεδείξαμεν,
εἶναι ὁ στρατιώτης τοῦ τρελλοῦ τοῦ βασιλέως· παρατήρησε δὲ
ὅτι, ἵνα κατορθώσῃ τοῦτο, ἀπετέλει στρατιώτης τοῦ τρελλοῦ
τοῦ ἰδίου αὐτοῦ βασιλέως μᾶλλον ἐμπόδιον ἢ βοήθειαν καὶ ὅτι
ἐὰν ὁ στρατιώτης οὗτος ἀφηρείτο, εἰς στοῖχος ἤθελεν κενωθῆ.
οὗτινος ὁ πύργος ἤθελε διὰ μεταθέσεως δεσπόσει καὶ οὕτω
ἤθελεν ἀπευθύνει ἀμέσως ἰσχυράν, οὕτως εἰπεῖν, πυροβολαρχίαν
κατὰ τοῦ τρωτοῦ τούτου σημείου. Ἐπενόησεν ὅθεν, ἅμα τῇ
δευτέρᾳ κινήσει τοῦ ἀγῶνος, νὰ παραδώσῃ τὸν στρατιώτην
τούτον εἰς τὸν ἀντίπαλον, φρονῶν ὅτι ἀρκούντως ἀποζημιού-
ται ἐκ τῆς ὑπεροχῆς τῆς θέσεως, ἐκ τῆς θραύσεως τοῦ κέντρου
τοῦ ἀντιπάλου, ὅστις ἐξαναγκάζεται νὰ ἔχῃ διπλοῦν στρατιώ-
την καὶ τέλος ἐκ τῆς πιθανότητος νὰ ἀφαιρέσῃ ἐπίσης στρατιώ-
την βραδύτερον ἀντὶ τοῦ ἀπολεσθέντος. Ὁ χειρισμὸς οὗτος πα-
ράγει ἀμέσως πάλιν ζωηροτάτην πλήρη ἐπικινδυνωδεστάτων
ἐνεδρῶν καὶ ἀμφιταλαντεύσεων, αἵτινες καθ' ἑκάστην στιγμήν

1. e2—e4

e7—e5

2. f2 —f4

Ἐν τῇ περιπτώσει καθ' ἣν τὰ μέλανα λαμβάνουσι τὸν στρατιώτην f4, ἡ παγίς καλεῖται ἀποδεκτὴ ἄλλως καλεῖται ἀποποιουμένη. Ἡ ἀποδεκτὴ λαμβάνει κατὰ τὴν 3ην κίνησιν τῶν λευκῶν τὴν ὀνομασίαν παγίς τοῦ ἱππέως (3. Ig1 — f3), παγίς τοῦ τρελλοῦ (3. Tf — c4) καὶ παγίς τοῦ πύργου (3. h2 — h4) (1).

μεταβάλλουσι τὴν ὄψιν τῆς μάχης, καὶ διὰ τὴν πορείαν τῆς ὁποίας ἀπαιτεῖται παίκτης πολὺ προσεκτικώτερος καὶ ἐπιτηδαιότερος τῶν διευθυνόντων τὰς κανονικὰς συμπλοκάς.

Ὁ Φιλίδωρος ἀποφαίνεται ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος παγίς καθ' ἑαυτὴν οὐδαμῶς ἀποφέρει κέρδος ἢ βλάβην ὡς πρὸς τὸν ἐκτελοῦντα ταύτην. Ἡ ἰταλικὴ ὁμῶς σχολὴ καὶ οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς δὲν ὁμοφρονοῦσιν μὲ τὴν ἄνω γνώμην, ὑποστηρίζοντες ὅτι ἡ ἀπώλεια τοῦ στρατιώτου δὲν ἀποζημιοῦται ἀρκούντως ἐκ τῆς ἔνεκα ταύτης ἀποκτωμένης θέσεως καὶ ὅτι ἐπομένως μεταξύ ἰσοδυνάμων παικτῶν ὁ παγιδεῦων ἠττᾶται. Ἐπειδὴ ὁμῶς τοιοῦτον ἀποτέλεσμα δὲν δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἢ δι' ἀμύνης ἐντελῶς ἀμέμπτου, ὅταν μόλις παίκτης ὡς ὁ Φιλίδωρος ἤθελε τολμῆσει νὰ ἐλπίσῃ κατορθωτὴν, πάντες οἱ συγγραφεῖς μετὰ μεγάλης ἐπραγματεύθησαν λεπτομερείας τὴν παγίδα ταύτην, ἥτις γεννᾷ τοὺς λαμπροτέρους συνδυασμοὺς τοῦ ζατρικίου.

(1) Διάφοροι συγγραφεῖς προσθέτουσι τὴν παγίδα τῆς Κυρίας Kd1—f3 ἢ Kd1—g4 ἣν τάσσουσι μετὰ τῆς παγίδος τοῦ πύργου ὑπὸ τὴν κοινὴν ὀνομασίαν παγίς ἀνόμαλος. Περὶ τῆς ἐν λόγω παγίδος τῆς Κυρίας δὲν θέλομεν πραγματευθῆ καθόσον αὕτη εἶναι σχεδὸν ἄχρηστος.

§ 1. Παγίς τοῦ Ἰππέως τοῦ Βασιλέως
καὶ αἱ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέουσαι λοιπαὶ παγίδες.

Ἔπεται ἡ σειρά τῶν κινήσεων ἃς οἱ συγγραφεῖς
θεωροῦσι κανονικὰς, ὡς πρὸς τε τὴν ἐπίθεσιν καὶ τὴν
ἄμυναν.

Κανονικαὶ κινήσεις.

1. e2 —e4	e7 —e5
2. f2 —f4	e5 : f4
3. Ig1 —f3	g7 —g5
4. Tf1 —c4	Tf8 —g7!
5. d2 —d4	d7 —d6
6. c2 —c3	g5 —g4!
7. If3 —g1	Kd8—h4+
8. Be1 —f1	Tg7—h6
9. Kd1 —b3	Kh4—h5

Τὰ μέλανα ὑπερέχουσι κατὰ τε ἓνα στρατιώτην
καὶ κατὰ τὰς θέσεις.

Παγίς Κόννιγκαμ. Ἡ λαμπροτάτη ἀλλ' ἐπι-
κίνδυνος αὕτη κατὰ τῆς παγίδος τοῦ Βασιλέως ἄμυνα
ἀπεκλήθη οὕτω ἐκ τοῦ ὀνόματος ἑνὸς ἄγγλου φιλοζα-
τρικιστοῦ, ὅστις κατέστησε ταύτην τοῦ συρμοῦ, κατὰ
τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος.

Ἴδου ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς κατὰ τὸν Φιλίδωρον.

1. e2 —e4	e7 —e5
2. f2 —f4	e5 : f4

3. Ig1 — f3	Tf8 — e7
4. Tf1 — c4!	Te7 — h4+
5. g2 — g3	

Οἱ Jaenisch καὶ Στάντον εἰσὶν ἀμφότεροι τῆς γνώ-
μης ὅτι ἡ ὀρθὴ κίνησις εἶναι 5.Be1 — f1.

5.	f4	: g3
6. Θ — O	g3	: h2+
7. Bg1 — h1	Th4 — f6	
8. e4 — e5	d7 — d5	

Ἀπαραίτητος εἶναι ἡ θυσία τοῦ τρελλοῦ πρὸς διά-
σωσιν.

9. e5	: f6	Ig8	: f6
10. Tc4 — b3		Tc8 — e6	
11. d2 — d4		If6 — e4	
12. Tc1 — f4		f7 — f5	
13. Ib1 — d2		Kd8 — e7	
14. c2 — c4		c7 — c6	
15. c4	: d5	c6	: d5
16. Ha1 — c1		Ib8 — c6	
17. Id2	: e4	f5	: e4
18. If3	: h2	O — O	
19. Kd1 — d2		h7 — h6	

Παράδοξόν ἐστίν ὅτι ὁ Φιλίδωρος δὲν διεῖδεν ὅτι ἐν
τῇ θέσει ταύτῃ εἶναι ἐξησφαλισμένη ἡ νίκη τῶν λευκῶν
παιζόντων Tf4 : h6, τούναντίον δὲ οὗτος λέγει ὅτι δέον
τὰ λευκὰ νὰ παίξωσι Pc1 — c5, οὕτω δὲ παρατείνει
τὸν ἀγῶνα μέχρις τῆς 40ης κινήσεως ὅτε κερδίζουσι τὰ

μέλανα. Ἡ ὀρθὴ κίνησις τῶν λευκῶν εἶνε Tf4 : h6 ἐάν τὰ μέλανα παίζωσι g7 : h6, τὰ λευκὰ ἀπαντῶσι Kd2 : h6 καὶ ἀμέσως ἠττῶνται τὰ μέλανα.

20. Tf4 : h6 Ke7 — h4

21. Pf1 — g1 Pf8 — f7

22. Pg1 — g6 Te6 — f5

23. Pg6 — g2 Tf5 — e6

Τὰ μέλανα δὲν δύνανται νὰ παίζωσι 23.....Pa8 — d8 διότι τὰ λευκὰ ἤθελον ἀπαντήσῃ 24. Th6 — g5. Ἐάν τὰ μέλανα παίζωσι Ic6 — e7 τὰ λευκὰ ἀπαντῶσι 24. Pc1 — g1.

24. Pc1 — g1 Kh4 — f6

25. Pg2 : g7+ Pf7 : g7

26. Th6 : g7 καὶ κερδίζει εὐκόλως.

Κατὰ ταῦτα παρατηρεῖ ἕκαστος ὅτι ἡ παγὶς Κόνιγκαμ σχηματίζεται κανονικῶς ἐν τῇ παγίδι τοῦ ἰππέως ἢ ἄμυνα ὁμῶς αὕτη ἐπίσης ἐφαρμόζεται ἐν τῇ παγίδι τοῦ τρελλοῦ.

Παγὶς Ἀλλγκάϊερ. Ἐν τῇ περὶ τῆς παγίδος τοῦ ἰππέως ἐκθέσει (σελ. 80) ὑπεδείξαμεν ὡς κανονικὴν τῶν λευκῶν κίνησιν 4.Tf1 — c4. Ἐκτὸς ταύτης ὁμῶς τῆς κινήσεως τὰ λευκὰ ἔχουσιν εἰς τὴν διάθεσιν των ἄλλην ἐξ ἴσου καλὴν κίνησιν 4.h2 — h4, ἣτις καλεῖται παγὶς Ἀλλγκάϊερ.

1. e2 — e4 e7 — e5

2. f2 — f4 e5 : f4

3. Ig1 — f3 g7 — g5
 4. h2 — h4 g5 — g4!

Πρώτη επίθεσις.

5. If3 — g5 h7 — h6
 6. Ig5 : f7 Be8 : f7
 7. Kd1 : g4 Ig8 — f6
 8. Kg4 : f4 Tf8 — d6

Ἡ 8η αὕτη τῆς ἀμύνης κίνησις, ἐφευρεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὅρνυ, φαίνεται λυσιτελής πρὸς παῦσιν τοῦ ὧδε ἐκτιθεμένου συστήματος τῆς παρὰ τῶν λευκῶν ἐπιθέσεως.

9. Tf1 — c4+ Bf7 — g7!
 10. Kf4 — f5 Td6 — g3+
 11. Be1 — f1 Ph8 — f8

Τὰ μέλανα κερδιζουσι τὸν ἀγῶνα.

Δευτέρα επίθεσις.

5. If3 — e5 h7 — h5!
 6. Tf1 — c4 Ig8 — h6
 7. d2 — d4 d7 — d6
 8. Ie5 — d3 f4 — f3
 9. g2 — g3 d6 — d5

Ἡ 9η αὕτη κίνησις τῆς ἀμύνης τῶν μελάνων ἐφευρεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Knight φαίνεται τοσοῦτον λυσιτελής πρὸς ἀναστολήν τῶν λευκῶν ἐν τῷ 2ῳ τούτῳ συστήματι ἐπιθέσεως, ὅσον ἡ ἄμυνα τοῦ Ὅρνυ ἐν τῷ 1ῳ συστήματι.

10. Tc4 : d5 c7 —c6
 11. Td5—b3 Kd8 : d4

Τὰ μέλανα ὑπερέχουσιν.

Παγὶς Μουζίου. Ὁ Στάντον ὑπόδεικνύει τὰς ἐπομένας κινήσεις ὡς κανονικὰς δι' ἀμφοτέρους τοὺς ἀντιπάλους· αὐταὶ ὅμως παρέχουσιν ἄπειρον ἀριθμὸν παραλλαγῶν.

1. e2 —e4	e7 —e5
2. f2 —f4	e5 : f4
3. Ig1 —f3	g7 —g5
4. Tf1 —c4	g5 —g4
5. O —O	g4 : f3
6. Kd1 : f3!	Kd8—f6!
7. e4 —e5	Kf6 : e5
8. d2 —d3	Tf8 —h6
9. Tc1 —d2	Ig8 —e7
10. Ib1 —c3	Ib8 —c6
11. Pa1 —e1	Ke5 —c5+
12. Bg1 —h1	Ic6 —d4
13. Pe1 : e7+	Be8 : e7
14. Ic3 —d5+	Be7 —d8
15. Kf3 —h5	Kc5 —f8
16. Kh5—h4+	f7 —f6
17. Td2 : f4	Th6 : f4
18. Pf1 : f4	Id4 —c6
19. Pf4 : f6	Kf8 —e8

20. If6 —f8+ Ic6 —e7

21. Kh4 : e7X.

Παγίς Σαλβίου. Αί 4 πρώται κινήσεις ὡς ἐν τῇ παγίδι Μουζίου.

5. If3 —e5 Kd8—h4+

6. Be1 —f1 Ig8 —f6

Ἡ 6η αὕτη κίνησις ἀποτελεῖ τὴν παγίδα Σαλβίου. Οἱ συγγραφεῖς ἀποφαίνονται ὅτι ἄνευ βλάβης γίγνεται αὕτη, μολονότι θεωροῦσιν ὡς ἀσφλεστέραν τῶν μελάνων τὴν κίνησιν 6. Ig8—h6.

Παγίς Κόχραν. Αὕτη διαφέρει μόνον τῆς παγίδος Σαλβίου κατὰ τὴν 6ην κίνησιν τῶν μελάνων καθ' ἣν παίζεται Ig8—f6, ἐνῶ ὁ Κόχραν παίζει f4—f3. Ἐκ τῆς κινήσεως ταύτης προκύπτουσι πολλάι καὶ λαμπραὶ παραλλαγαί, ἃς ἔνεκα βραχυλογίας παραλείπωμεν.

§ 2. Παγίς τοῦ Τρελλοῦ τοῦ Βασιλέως.

Αἱ ἐπόμεναι κινήσεις εἰσὶν αἱ πρώται τῆς παγίδος ταύτης ὑποδειχθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Φιλιδώρου.

1. e2 —e4 e7 —e5

2. f2 —f4 e5 : f4

3. Tf1 —c4 Kd8—h4+

4. Be1 —f1 g7 —g5

Παρατηρήσατε πόσον ἡ Κυρία τῶν μελάνων εὕρισκται ἤδη δεσμευμένη καὶ μεμαχρυσμένη ἀπὸ τοῦ ἰδίου

αὐτῆς στρατοπέδου. Δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ὅλη ἡ θεωρία τῆς ἐνάρξεως ταύτης ἐγκρίεται ἐν αὐτῇ τῇ θέσει.

5.	Ig1 — f3	Kh4 — h5
6.	d2 — d4	d7 — d6
7.	c2 — c3	Tc8 — g4
8.	Bf1 — f2	Ig8 — f6
9.	Kd1 — e2	Ih8 — d7
10.	h2 — h4	Tg4 : f3
11.	Ke2 : f3	Kh5 : f3
12.	Bf2 : f3	g5 — g4+
13.	Bf3 : f4	Tf8 — h6+ κτλ.

Αὕτη εἶνε ἡ ἀμυνα ἣτις ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο ὡς κλασική δι' ἐπακολουθησασῶν ὅμως μελετῶν ἀπεδείχθη ἡ ἀτέλεια αὐτῆς. Ὁ Jaenisch προτείνει τὰς ἐπομένους κινήσεις δι' ὧν, ὡς λέγει, κερδίζεται ἀλανθαστως ὁ στρατιώτης τῆς παγίδος.

5.	Ib1 — c3	c7 — c6
6.	Kd1 — f3	d7 — d6
7.	g2 — g3	

Ἐὰν τὰ μέλανα εἶχον παίξει 6. Ig8 — e7 ἢ Tf8 — g7, τὰ λευκὰ ἤθελον ἐπίσης ἀπαντήσαι 7. g2 — g3.

7.		Kh4 — g4
8.	d2 — d3	Kg4 : f3
9.	Ig1 : f3	Tf8 — h6
10.	Ic3 — e2	

Τὰ λευκὰ κερδιζουσι τὸν στρατιώτην τῆς παγίδος.

Ἐὰν 5. Ig8 — e7

6. Kd1 — f3 Ib8 — c6

Ἐὰν τὰ μέλανα παίζωσι 6. Tf8 — g7 ἢ Ie7 — g6.
τὰ λευκὰ ἀπκντῶσι 7. g2 — g3.

7. g2 — g3 Kh4 — h6

8. g3 : f4 g5 : f4

9. d2 — d3 Ie7 — g6

10. Ig1 — e2! Tf8 — d6

11. d3 — d4 f7 — f6

12. Ic3 — d5 Ph8 — f8

13. c2 — c3

Τὰ λευκὰ θέλουσι κερδήσει τὸν στρατιώτην τῆς παγίδος.

Τὰ εἰς τὰ μέλανα προκύπτοντα ἄτοπα ἐκ τῆς διὰ τῆς κυρίας των ἐφόδου κατὰ τὴν 3ην κίνησιν εἰσὶ τοσοῦτον σπουδαῖα ὥστε προτείνονται ποικίλοι τρόποι πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς ἐφόδου ταύτης, π.χ. d7 — d5 κίνησις συνιστωμένη ὑπὸ τοῦ Löwenthal, f7 — f5 κίνησις προτεινομένη ὑπὸ τοῦ Gianutio καὶ ἐπιδοκιμαζομένη ὑπὸ τοῦ Φιλιδώρου, c7 — c5 δεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Kiéséritzky, Ig8 — f6 κίνησις χρησιμοποιουμένη ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ Μόρφου. Ἄλλους προταθέντας τρόπους ἀμύνης, ἧτοι g7 — g5, e7 — c6, Tf8 — c5, Kd8 — f6, h7 — h5, Tf8 — e7, d7 — d6 θεωροῦσιν ἥττον ἀσφαλεῖς τῶν ἀνωτέρω προταθέντων 4 πρώτων κινήσεων.

3. Ig1—f3 είναι επίσης ὀρθή κίνησις.

3.	Ig8 —f6
4. Ib1 —c3	Tc8 —g4
5. Ig1 —f3	Ib8 —c6
6. O —O	Tg4 : f3
7. Kd1 : f3

ισοδυναμία.

Δεύτερος τρόπος.

2.	Tf8 —c5
3. Ig1—f3	d7 —d6
4. c2 —c3	Tc8—g4
5. Tf1—c2	

Πρὸς κατάληψιν τοῦ κέντρου διὰ d2—d4 ἄνευ μειονεκτήματος ὡς πρὸς τὴν θέσιν.

5.	Tg4 : f3
6. Tc2 : f3	Ib8 —c6, κτλ.

Τρίτος τρόπος.

2.	d7 —d5
------------	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Κεκλεισμένοι ἀγῶνες.—'Ανώμαλα ἀνοίγματα.

α') Ἀγῶνες ἡμίκλειστοι.

Γαλλικὸς ἀγών. 1. e2—e4, e7—e6. Ἡ

ἀπάντησις αὕτη εἶναι λίαν ὀρθή· ἄγει εἰς θέσεις ὁμοιο-
μόρφους.

2. d2—d4

2. f2—f4 εἶναι ἥττον καλὴ κίνησις. Τὰ μέλανα
ἤθελον ἀπαντήσαι 2. c2—c4.

2. d7—d5

3. Ib1—c3

3. e4—e5 εἶναι κάπως ῥιψοκίνδυνος κίνησις 3.
e4 : d5, e6 : d5. 4. Ig1—f3, Ig8—f6. 5. Tf1—
d3, Tf8—d6. 6. O—O, O—O ἤθελεν ἐξισώσει τὸν
ἀγῶνα.

Σικελιανὸς ἀγών. 1. e2—e4, c7—c5. Ἡ
ἀπάντησις αὕτη τῶν μελάνων εἶναι λίαν ὀρθή, παϊκταί
τινες μάλιστα προτιμῶσιν αὐτὴν τῆς e7—e5. Τὰ
λευκὰ δύνανται νὰ ἐξακολουθήσωσι κατὰ διαφόρους
τρόπους, ὧν ὁ καλλίτερος εἶναι:

2. Ig1—f3 e7—e6.

Ἡ ἀπάντησις τῶν μελάνων 2. Ib8—c6
εἶναι ἀσθενεστέρα.

3. Ib1—c3

3. d2—d4 ἐξισοῖ τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' εἶναι ἥττον
ὠφέλιμος τῆς 3. Ib1—c3.

Ἀντιπαγίς τοῦ κέντρου.

1. e2—e4 d7—d5.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη τῶν μελάνων εἶναι ἀσθενής.

2. e4 : d5

Τὰ μέλανα λαμβάνουσι διὰ τῆς κυρίας των, τὰ λευκὰ παίζουσι Ib1—c3 καὶ φέρουσι τὸν ἰππέα των εἰς τὴν πάλην μετ' ἐπιθέσεως κατὰ τῆς κυρίας. Ἐὰν τὰ μέλανα παίζωσι 2. . . . Ig8—f6, τὰ λευκὰ ἀπαντῶσι d2—d4 καὶ ὑπερτέρουσι κατὰ τὴν πρόσδον τῆς ἀναπτύξεως.

Ἐκ πλαιγίου ἄνοιγμα τῆς Κυρίας.

1. e2—e4 b7—b6.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη τῶν μελάνων δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐσφαλμένη. Ἐν τούτοις εἶναι ἥττον ὠφέλιμος τῆς 1. . . . e7—e5 ἢ 1. . . . e7—e6 ἢ 1. . . . c7—c5.

Ἐκ πλαιγίου ἄνοιγμα τοῦ Βασιλέως.

1. e2—e4 g7—g6.

Ἴνα τοποθετηθῇ ὁ τρελλὸς εἰς g7. Τὰ λευκὰ δύνανται νὰ παίζωσι :

2. f2 — f4	e7 — e6
3. Ig1 — f3	c7 — c5
4. d2 — d4	d7 — d5
5. Ib1 — c3	Tf8 — g7, κτλ.

6') Ἀγῶνες ἐκατέρωθεν κεκλεισμένοι.

Οὔτω καλοῦνται οἱ ἀγῶνες ἐν οἷς τὰ λευκὰ δὲν κινουῦσι 1. e2—e4.

Ἄνοιγμα τῆς Van' t Kruyt.

1. e2—e3

Τὰ λευκά διὰ τῆς κινήσεως ταύτης προτίθενται νὰ συναψῶσι διὰ 2. c2—c4 ἀγῶνα σικελιανόν με ὑπερτέρησιν κατὰ μίαν κίνησιν ἐὰν τὰ μέλανα ἀπαντῶσι 1. e7—e5, ἀλλὰ δύνανται νὰ ἀπαντήσωσιν 1. f7—f5.

"Ανοιγμα διὰ τοῦ Στρατιώτου τοῦ Τρελλοῦ τοῦ Βασιλέως.

1. f2—f4

Τὸ ἀνοιγμα τοῦτο εἶναι παρεμφερές πρὸς τὰ δύο προηγούμενα. Τὰ μέλανα ἀπαντῶσιν ὡς κάλλιστα 1. f7—f5, 1. e7—e6, 1. c7—c5, 1. d7—d5.

"Ανοιγμα διὰ τοῦ Στρατιώτου τῆς Κυρίας.

1. d2—d4

Τὸ ἀνοιγμα τοῦτο εἶναι κλασικόν. Τὰ μέλανα δύνανται νὰ ἀπαντήσωσι διὰ 1. d2—d5, 1. f7—f5, 1. e7—e6. Ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν ἀπαντήσιν, παρατηροῦμεν ὅτι μετὰ 2. c2—c4, d7—d5, καθίσταται ὅμοιον πρὸς τὴν ἀποποιουμένην παγίδα τῆς κυρίας 1. d2—d4, d7—d2, 2. c5—c4, c7—c6, ἢ ὅτι μετὰ 2. c2—c4, f7—f5 καθίσταται ὅμοιον πρὸς τὴν παραλλαγὴν τῆς δευτέρας ἀπαντήσεως, ἢ τέλος ὅτι μετὰ 2. e2—e4, d7—d5 ἐπέρχεται ὁ γαλλικὸς ἀγών.

Παγίς τῆς Κυρίας.

1. d2—d4

d7—d5

2. e2—c4

Ἡ κίνησις αὕτη χαρακτηρίζει τὴν παγίδα τῆς κυρίας. Ἐναντίον τοῦ γινομένου ἐν τῇ παγίδι τοῦ βασιλέως, εἰς τὰ μέλανα συμφέρει νὰ ἀποποιηθῶσι τὴν παγίδα τῆς κυρίας.

Παγίς ἀποδεκτῆ.

2.

d5 : c4

3. e2—e3!

Ἀνοίγματα ἀνόμαλα. Τέλος τὰ λευκὰ δύνανται ν' ἀρχίσωσι διὰ διαφόρων κινήσεων αὐτοσχεδιαζομένων. Ἦθελον παίξει π. χ. 1. a2—a3 ἵνα συνάψωσι τὸν σικελιανὸν ἀγῶνα μεθ' ὑπερτερήσεως μιᾶς κινήσεως ἐὰν ὁ ἀντίπαλος ἀπαντᾷ e7—e5.

ΤΜΗΜΑ Β'**ΠΕΡΑΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ.**

Ἐν πρώτοις θέλομεν πραγματευθῆ τὰς διαφορὰς περιπτώσεις τῆς ἀπλῆς νεκρώσεως τουτέστιν ἐκείνας αἵτινες ἐπιτυγχάνονται κατὰ τοῦ ἀπομονωθέντος βασιλέως.

Ἀπλῆ Νεκρώσις. Βασιλεὺς καὶ Κυρία ἐναντίον τοῦ Βασιλέως. Οἷασδῆποτε οὔσης τῆς θέσεως τῶν

τεμαχίων, ὁ ἔχων τὴν κυρίαν κερδίζει, ἐννέα δὲ κινήσεις εἰσὶ τὸ ἀνώτατον ὄριον τῆς δυνατῆς ἀντιστάσεως. Πρέπει νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς νὰ τεθῇ ἐφ' ἑνὸς τῶν 28 τετραγώνων, ἅτινα εἰσὶν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἄβακίου, διὰ τῆς συνδυασμένης ἐνεργείας τοῦ βασιλέως καὶ τῆς κυρίας.

Βασιλεὺς καὶ Πύργος ἐναντίον τοῦ Βασιλέως. Διὰ τοῦ πύργου, ὑποστηριζομένου ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὠθεῖται ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς ἐφ' ἑνὸς τῶν τετραγώνων τοῦ ἄκρου τοῦ ἄβακίου, τίθεται ὁ βασιλεὺς ἀπέναντι, ὁ δὲ πύργος ἐπιφέρει τὴν νέκρωσιν. Δεκαπέντε κινήσεις εἰσὶ τὸ ἀνώτατον τῆς δυνατῆς ἀντιστάσεως ὄριον.

Βασιλεὺς καὶ δύο Τρελλοὶ ἐναντίον τοῦ Βασιλέως. Δέον νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς νὰ τεθῇ ἐφ' ἑνὸς τῶν τεσσάρων τετραγώνων a1, a8, h8, h1. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καταστῇ νεκρὸς εἰμὴ ἐφ' ἑνὸς τῶν τετραγώνων τούτων ἢ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τῶν δύο συνεχόμενων τετραγώνων a2 καὶ b1, a7 καὶ b8, h7 καὶ g8, h2 καὶ g1.

Βασιλεὺς, Τρελλὸς καὶ Ἴππεὺς ἐναντίον τοῦ Βασιλέως. Δέον οὐχὶ μόνον νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς νὰ τεθῇ εἰς μίαν γωνίαν, ἀλλ' εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ἡ γωνία αὕτη ἦναι ὁμόχρους μὲ τὸ τετράγωνον ἐφ' οὗ ἵσταται ὁ τρελλός. Ἐὰν ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς, καταφύγῃ, εἰς τὴν ἀντίθετον γωνίαν, ὁ ἵππεὺς καὶ ὁ τρελλὸς τὸν ἀποδιώκουσιν ἐκεῖθεν διὰ συνδυασμοῦ τῶν κινήσεών των. Οἰσθδήποτε οὕσης τῆς θέσεως τῶν τεμα-

χίων, ἢ νέκρωσις ἐπιτυγχάνεται διὰ τριάκοντα πέντε ἕως τριάκοντα ὀκτὼ κινήσεων.

Βασιλεὺς καὶ δύο Ἴππεῖς ἐναντίον τοῦ Βασιλέως.
 Δύο ἵππεῖς εἰσὶν ἀνίκανοι νὰ νεκρώσωσι τὸν βασιλέα, ἐκτός ἐάν ὁ τελευταῖος οὗτος συνοδεύηται ὑφ' ἐνὸς στρατιώτου, διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δύναται νὰ συμβῆ ὥστε εἰς μόνος ἵππεὺς ἢ εἰς μόνος τρελλὸς νὰ ἐπιφέρῃ τὴν νέκρωσιν. Ὁ τρόπος καθ' ὃν τοῦτο γίγνεται εἰς 4 κινήσεις ἐκτίθεται ἐν τῇ θέσει τοῦ διαγρ. 6 (σελ. 90). Τὰ λευκὰ παίζουσι πρῶτον καὶ κερδίζουν διὰ 4 κινήσεων.

Βασιλεὺς καὶ τεμάχια ἐναντίον Βασιλέως καὶ τεμαχίων. Ἡ Κυρία. Θέλομεν ἐξετάσει κατὰ πρῶτον τὴν θέσιν μιᾶς κυρίας μόνης ἐναντίον ἐνὸς ἢ πλειοτέρων τεμαχίων, κατόπιν τὴν θέσιν τῆς κυρίας ὑποστηριζομένης ὑπὸ τεμαχίων ἐναντίον τεμαχίων.

1. **Κυρία ἐναντίον ἐνὸς Στρατιώτου.** Ἐάν ὁ στρατιώτης δὲν ἔφθασεν ἔτι ἐπὶ τῆς 7ης σειρᾶς, ἡ κυρία κερδίζει εὐκόλως. Ἐάν ὅμως εὐρίσκηται ἐπὶ τῆς 7ης σειρᾶς, ἡ κυρία κερδίζει ἐναντίον τῶν στρατιωτῶν τοῦ ἵππέως τοῦ βασιλέως καὶ τῆς κυρίας ἐξουδετεροῖ δὲ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν στρατιωτῶν τῶν πύργων καὶ τῶν τρελλῶν. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ὅμως περιπτώσει ἐνίοτε ἐπέρχεται, συνεπείᾳ τῆς θέσεως τῶν βασιλέων, ἡ νέκρωσις μετὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ στρατιώτου εἰς κυρίαν.

2. **Κυρία ἐναντίον δύο ἢ πλειόνων Στρατιωτῶν.** Ἐάν οἱ στρατιῶται ὧσιν οὐδαμῶς ἢ ὀλίγον προχωρημένοι, ἡ κυρία κερδίζει ἐναντίον καὶ τῶν ὀκτὼ στρα-

τιωτῶν. Ἐναντίον 2 στρατιωτῶν ἐπὶ τῆς ἐβδόμης γραμμῆς ἢ ἐναντίον ἑνὸς στρατιώτου ἐπὶ τῆς 7ης ὑποστηριζομένου ὑφ' ἑτέρου στρατιώτου ἐπὶ τῆς 6ης, ἡ κυρία ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲν δύναται ἢ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸν ἀγῶνα. Ὑπάρχουσιν ὅμως ἐξαιρέσεις τινὲς προσερχόμεναι ἐκ τῆς γειτνιασεως τοῦ βασιλέως ἣτις ἐπιτρέπει τὸν ἐξαναγκασμὸν τῆς νεκρώσεως ἀφοῦ ὁ στρατιώτης μεταβληθῆ εἰς κυρίαν· τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει εἰς τινὰς ἐξαιρετικὰς θέσεις. Ἐναντίον τριῶν στρατιωτῶν ἐπὶ τῆς ἐβδόμης γραμμῆς ἡ κυρία ἡττᾶται, ἐκτὸς μόνον ἐὰν δυνηθῆ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸν ἀγῶνα διὰ διηνεκοῦς ἐφόδου ἢ ἐὰν ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς δὲν ἦνχι πολὺ πλησίον.

3. *Κυρία ἐναντίον Τρελλοῦ ἢ Ἰππέως καὶ Στρατιώτου.* Ἡ κυρία κερδίζει εὐκόλως ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ τρελλοῦ ἢ ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ ἰππέως· ἐπιφέρει νέκρωσιν ἄνευ ἀνάγκης λήψεως τοῦ τεμαχίου. Ἐναντίον στρατιώτου ἐπὶ τοῦ ἐβδόμου τετραγώνου ὑποστηριζομένου ὑπὸ τρελλοῦ ἢ ἰππέως γενικῶς δὲν δύναται ἢ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸν ἀγῶνα.

4. *Κυρία ἐναντίον Πύργου.* Ἡ κυρία κερδίζει συνήθως ἐναντίον τοῦ πύργου, δεόν ὅμως νὰ παίξῃ λίαν ὀρθῶς ἵνα κατορθώσῃ τοῦτο. Ὄφειλε παντὶ σθένει νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν λήψιν τοῦ πύργου, ὅπερ καθίσταται εὐκολώτερον διὰ τῆς ὠθήσεως τοῦ ἀντιπάλου βασιλέως ἐπὶ τῶν τετραγώνων τῶν ἄκρων τοῦ ἀβακίου. Εἰς ὠρισμέναις θέσεις, τὰ μέλανα ἐπιτυγχάνουσι τὴν ἀκινήσιν διὰ τῆς ἀπωλείας τοῦ πύργου.

5. *Κυρία ἐναντίον Πύργου καὶ Στρατιώτου.* Ἡ κυρία ἐξουδετεροῖ ἐναντίον πύργου καὶ στρατιώτου ἐὰν ὁ στρατιώτης δὲν ἔχη ἔτι κινηθῆ ἢ ἔχη πολὺ προχωρήσει, κατὰ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις κερδίζει.

6. *Κυρία ἐναντίον Πύργου καὶ Τρελλοῦ ἢ ἐναντίον Πύργου καὶ Ἰππέως.* Ὁ ἀγὼν ἐξουδετεροῦται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Τὰ μέλανα τεμάχια δέον νὰ ὦσιν ὅσον οἷόν τε πλησιέστερον τοῦ βασιλέως των. Ἐὰν τὰ δύο στρατόπεδα ἔχωσι στρατιώτας, ἡ λύσις ἀπόκειται εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν.

7. *Κυρία ἐναντίον τῶν δύο Πύργων.* Ἡ Κυρία ἐξουδετεροῖ ἐναντίον τῶν 2 πύργων ἐν τούτοις ὑπαρχουσι θέσεις καθ' ἃς τὰ λευκὰ κερδίζουνσι καὶ ἕτεροι καθ' ἃς τὰ μέλανα.

8. *Κυρία ἐναντίον τῶν δύο Τρελλῶν.* Ἡ κυρία κερδίζει πάντοτε τοὺς 2 τρελλοὺς ἐὰν οὗτοι ὦσι διηρημένοι ἢ ἀπομακρυσμένοι τοῦ βασιλέως των, ἄλλως ἐξουδετεροῦται ὁ ἀγὼν. Οἱ τρελλοὶ δέον νὰ χειρίζωνται μετὰ πολλῆς περισκέψεως· προτιμότερον ἐστὶ νὰ ἀπομακρυνθῆ ἀπ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς κατὰ ἓν τετραγώνον ἢ νὰ χωρισθῶσιν, ὅτε εὐκολύνεται ἡ προσέγγισις τοῦ ἀντιπάλου βασιλέως.

9. *Κυρία ἐναντίον τῶν δύο Ἰππέων.* Ὁ χειρισμὸς τῶν 2 ἰππέων ἐναντίον τῆς κυρίας εἶναι δυσχερέστερος τοῦ τῶν τρελλῶν. Ἀπαιτεῖται πρὸ παντός ἡ προσέγγισις τούτων πρὸς τὸν βασιλέα ἢ μᾶλλον ἡ ἀμοιβαία αὐτῶν ὑποστήριξις. Ἐν τούτοις εἶναι φανερόν ὅτι ἐὰν

διὰ τῆς συνυποστηρίξεως αὐτῶν ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς περικλεισθῆ ἐπὶ μικροῦ ἀριθμοῦ τετραγώνων, ὁ ἀγὼν ἐξουδετεροῦται ὅσον μακρὰν καὶ ἂν ἦτο ὁ ἴδιος αὐτῶν βασιλεὺς, ὅπερ ἤθελε συμβῆ εἰάν ὁ λευκὸς βασιλεὺς ἦτο εἰς a7, οἱ μέλανες ἵππεῖς εἰς cδ. καὶ d7.

10. Κυρία ἐναντίον Τρελλοῦ καὶ Ἰππέως. Ἐάν ὁ τρελλὸς καὶ ὁ ἵππευς δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίσωσι τὴν προσέγγισιν τοῦ ἀντιπάλου βασιλέως, ἡ κυρία κερδίζει. Ἄλλως ὁ ἀγὼν ἐξουδετεροῦται.

11. Κυρία ἐναντίον Κυρίας καὶ ἄλλων τεμαχίων. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ κυρία ἠττᾶται εἰάν ἦναι μόνη ἐναντίον κυρίας καὶ ἄλλων τεμαχίων ἅτινα, μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν κυριῶν, ἀρκοῦσιν ὅπως ἐπιφέρωσι νέκρωσιν. Ὅθεν ἠττᾶται ἐναντίον κυρίας καὶ πύργου, ἢ ἐναντίον κυρίας καὶ δύο τρελλῶν, ἢ ἐναντίον κυρίας, τρελλοῦ καὶ ἵππέως. Ἐξουδετεροῖ ἐναντίον κυρίας καὶ τρελλοῦ ἢ κυρίας καὶ ἵππέως. ἠττᾶται ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναντίον κυρίας καὶ δύο ἵππέων. Ἐξουδετεροῖ πολλακίς ἐναντίον κυρίας καὶ στρατιωτῶν διὰ διηνεκοῦς ἐφόδου.

Πύργος. 1. Πύργος ἐναντίον Στρατιωτῶν. Ἡ ἐκθασίς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θέσεως τῶν βασιλέων. Ἐάν οἱ δύο βασιλεῖς ὦσιν μακρὰν, ὁ πύργος ἠττᾶται ἐναντίον στρατιώτου ἐπὶ τῆς 7ης γραμμῆς, ὃν δὲν δύνανται νὰ λάβῃ ἐναντίον δύο στρατιωτῶν ἠνωμένων, εἰάν οὗτοι ἐφθασαν ἐπὶ τῆς 6ης γραμμῆς χωρὶς νὰ ὑπόκηνται εἰς λῆψιν, ἢ εἰάν ὁ εἰς ἦναι ἐπὶ τῆς 7ης, καὶ ὁ ἕτερος ἐπὶ

τῆς 5ης ἐναντίον 3 στρατιωτῶν ἐάν ὦσιν ἐπὶ τῆς 5ης γραμμῆς χωρὶς νὰ ὑπόκνηται εἰς λῆψιν. Ἐάν τούναντίον οἱ στρατιῶται δὲν ἔχωσι κινήθῃ, ὁ πύργος κερδίζει ἐναντίον 4 στρατιωτῶν ἠνωμένων καὶ μάλιστα ἐάν πρόκειται οὗτος νὰ παίξῃ καὶ ἐναντίον 5 τοιαύτη ὁμῶς περίπτωσις δὲν ἀπαντᾷ ποτε ἐν τῇ πρακτικῇ. Ταῦτα πάντα συμβαίνουσι μόνον ἐάν οἱ 2 βασιλεῖς ὦσι μακρὰν πρὸς παρέμβασιν. Ὁ πύργος δύναται νὰ ἐξουδετερώσῃ ἐξαναγκάζων ἀκινήσιαν ἀφοῦ ὁ στρατιώτης μεταβληθῇ εἰς κυρίαν, ἢ παρεμποδίζων τὸν ἀντίπαλον νὰ ἀποκτήσῃ κυρίαν διὰ τῆς ἀπειλῆς νεκρώσεως. Ἐάν οἱ 2 βασιλεῖς ὦσι πλησίον τῶν στρατιωτῶν, τοῦ ἀντιπάλου βασιλέως ὄντος πρὸ τούτων, ὁ πύργος κερδίζει ἐναντίον ἐνὸς ἢ δύο στρατιωτῶν. Ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει τῆς παρεμβάσεως τῶν βασιλέων, 3 στρατιῶται ἠνωμένοι ἐξουδετεροῦσιν ἐν γένει ἐναντίον τοῦ πύργου, ἐνῶ 4 κερδίζουσιν.

2. *Πύργος ἐναντίον Ἰππέως.* Ὁ ἰππεὺς ἐξουδετεροῖ ἐναντίον τοῦ πύργου, ἐκτός ἐάν ἦναι ἀποκεχωρισμένος τοῦ βασιλέως του, τὰ δὲ τετράγωνα, ἐφ' ὧν δύναται νὰ παίξῃ, δεσπόζονται ὑπὸ τοῦ πύργου. Αἱ περιπτώσεις αὗται δὲν παρουσιάζονται σχεδὸν εἰμὴ ἐάν ὁ βασιλεὺς ἔχῃ ἀπωθηθῇ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀθρακίου.

3. *Πύργος ἐναντίον Τρελλοῦ.* Ὁ τρελλὸς ἐξουδετεροῖ σχεδὸν πάντοτε ἐναντίον τοῦ πύργου. Ὁ βασιλεὺς ὅστις ὑποστηρίζεται ὑπὸ τοῦ τρελλοῦ τίθεται εἰς γωνίαν ἀντιθέτου χρώματος ἐκείνου ἐφ' οὗ ὁ τρελλός, ὅπως στεγάζῃ διὰ τοῦ τρελλοῦ τὰς ἐφόδους. Ἐάν τούναντίον,

ὁ βασιλεὺς δὲν ἦναι εἰς τὴν γωνίαν, ἀπαγορεύεται ἢ διὰ τοῦ τρελλοῦ στέγασις κατὰ τῆς ἐφόδου, διότι οὗτος ἤθελε τότε ληφθῆ. Τίθεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τετραγώνου ἡμοχρόου ἐκείνου τοῦ τρελλοῦ ὅπως ἐμποδισθῆ ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς νὰ τεθῆ ἀπέναντι, γινομένης διὰ τοῦ τρελλοῦ ἐφόδου.

4. Πύργος ἐναντίον 2 Στρατιωτῶν καὶ Τρελλοῦ ἢ ἐναντίον 2 Στρατιωτῶν καὶ Ἰππέως. Ὁ πύργος ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ ἐξουδετεροῦ ἐναντίον 2 στρατιωτῶν καὶ 1 ἰππέως λαμβάνων θέσιν, ἣτις δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς 2 στρατιώτας νὰ προχωρήσωσι χωρὶς νὰ ληφθῶσιν. Ἐναντίον 2 στρατιωτῶν καὶ 1 τρελλοῦ, ὁ χειρισμὸς τοῦ πύργου εἶναι λίαν δυσχερής· ἐὰν εἰς 2 στρατιώται φθάσωσιν εἰς τὴν 6ην γραμμὴν, κερδίζουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.

5. Πύργος ἐναντίον Πύργου καὶ Στρατιώτου. Ὁ Πύργος ἐξουδετεροῦ συνήθως ἐναντίον πύργου καὶ στρατιώτου, ἐὰν ὁ βασιλεὺς τοῦ εὐρίσκηται ἀπέναντι τοῦ ἀντιπάλου στρατιώτου. Αἱ περιπτώσεις τοῦ εἵδους τούτου παρίστανται συχνὰ ἐν τῇ πράξει, εἰσὶ δὲ λίαν λεπταί. Καὶ ἐναντίον πύργου καὶ 2 στρατιωτῶν οὐχὶ σπανίως ἐξουδετεροῦ ὁ πύργος.

6. Πύργος ἐναντίον Τρελλοῦ, Ἰππέως καὶ Στρατιώτου καὶ ἀναλόγων τεμαχίων. Ἐναντίον 2 ἰππέων καὶ στρατιώτου, ὁ πύργος ἐξουδετεροῦ λαμβάνων τὸν στρατιώτην ἐναντίον 2 τρελλῶν καὶ στρατιώτου, ἢ ἐναντίον τρελλοῦ, ἰππέως καὶ στρατιώτου ἠπτάται.

7. Πύργος ἐναντίον Πύργου καὶ Ἰππέως. Γενικῶς ὁ πύργος ἐξουδετεροῖ. Δύναται νὰ ἠττηθῆ ἐὰν ὁ Βασιλεὺς αὐτοῦ ἦναι ἀποκεκλεισμένος ἐν στενωῷ χώρῳ.

8. Πύργος ἐναντίον Πύργου καὶ Τρελλοῦ. Τὸ πέρας τοῦτο τοῦ ἀγῶνος εἶναι λίαν δυσχερές. Δὲν ἀπεδείχθη ὅτι ὁ πύργος καὶ ὁ τρελλὸς δύναται νὰ ἀπωθήσωσι τὸν βασιλέα μέχρι τῶν ἄκρων τοῦ ἀβακίου, καὶ μάλιστα, ἐὰν ὁ βασιλεὺς ἀπωθῆθῆ οὕτως, δὲν δύναται νὰ καταστῆ νεκρὸς εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις. Ὅθεν τὸ πέρας τοῦτο τοῦ ἀγῶνος ἀπολήγει γενικῶς εἰς ἐξουδετέρωσιν.

9. Πύργος ἐναντίον τριῶν ἀξιωματικῶν. Ὁ Πύργος ἠττᾶται ἐναντίον 2 τρελλῶν καὶ ἐνὸς ἰππέως. Ἐξουδετεροῖ ἐναντίον 2 ἰππέων καὶ ἐνὸς τρελλοῦ ἐὰν δύναται νὰ ἀπολεσθῆ λαμβάνων τὸν τρελλόν. Ἐὰν ὁ παίκτης ὁ κατέχων τοὺς 3 ἀξιωματικούς καταρωθῆ νὰ ἀπωθήσῃ τὸν βασιλέα ἐν γωνίᾳ τινί, δὲν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει ὅτι ἐν ταῖς θέσεσι τῆς ἀκίνησις, ὁ πύργος κατορθοῖ πολλάκις τὴν ἐξουδετέρωσιν διὰ τῆς διηγεκοῦς ἐφόδου.

10. Πύργος καὶ Στρατιώτης ἐναντίον Ἰππέως. Ὁ πύργος κερδίζει σχεδὸν πάντοτε ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις θέσεις τινές ἐπιφέρουσαι ἐξουδετέρωσιν.

11. Πύργος καὶ Στρατιώτης ἐναντίον Τρελλοῦ. Ὁ τρελλὸς ἠττᾶται πάντοτε σχεδὸν ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις θέσεις τινές ἐπιφέρουσαι ἐξουδετέρωσιν.

12. Πύργος καὶ τεμάχια ἐναντίον Πύργου καὶ

τεμαχίων. Κερδίζει ὁ μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν ἰσοδυναμίων τεμαχίων ὑπερέχων κατὰ τὰς δυνάμεις τοσοῦτον ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐπενέγκῃ τὴν νέκρωσιν. Πύργος καὶ στρατιῶται ἠττῶνται ἐναντίον δύο πύργων καὶ στρατιωτῶν δύο πύργοι καὶ τρελλὸς ἐξουδετεροῦσιν ἐναντίον δύο πύργων ὡσαύτως δύο πύργοι, τρελλὸς καὶ ἰππεὺς ἐναντίον πύργου καὶ τρελλοῦ ἢ ἐναντίον πύργου καὶ ἰππέως κλπ. Ὑπάρχουσιν ἐξαιρέσεις ἐνεκα τῆς θέσεως τῶν τεμαχίων.

Τρελλός. 1. Τρελλὸς ἐναντίον Στρατιωτῶν.

Τῶν 2 Βασιλέων ὄντων ἀπομεικχυμένων, εἰς τρελλὸς ἐξουδετεροῖ ἐναντίον στρατιώτου ἅμα δυνηθῆναι τὸν σταματήσῃ· ἐξουδετεροῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναντίον 2, ἠττάται δὲ ἐναντίον 3. Ἐὰν οἱ στρατιῶται ὑποστηρίζονται ὑπὸ τοῦ βασιλέως των, ὁ τρελλὸς ἠττάται καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναντίον 2 στρατιωτῶν. Ἐὰν οἱ 2 βασιλεῖς παρέμβωσιν, ὁ τρελλὸς ἐξουδετεροῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐναντίον μάλιστα 3 στρατιωτῶν.

2. Τρελλὸς ἐναντίον Ἰππέως καὶ Στρατιώτου. Ἐνταῦθα ἡ θέσις πρὸ πάντων ἀπονέμει τὴν νίκην. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στρατιώτης ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τρελλοῦ καὶ ἰππέως ἐπιτυγχάνει μόνον ἐξουδετέρωσιν ἐναντίον τρελλοῦ ἢ ἰππέως· ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ διαφορὰ σπουδαῖα θέσεως εἰς ἢ δύο στρατιῶται ἐπὶ πλέον ἐπιφέρουσι τὴν νίκην.

3. Τρελλοὶ ἀντιθέτου χρώματος ὁ εἰς ἐναντίον τοῦ ἄλλου μετὰ στρατιωτῶν. Εἰς ἢ δύο στρατιῶται ἐπὶ

πλέον, δὲν ἀρκοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· ὁ τρελλὸς καὶ ὁ βασιλεὺς συμπράττουσιν ὅπως σταματήσωσι στρατιώτην ἐπὶ τετραγώνου ὅπου ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς ἀδυνατεῖ νὰ ἐνεργήσῃ.

4. *Τρελλοὶ ὁμόχροοι ὁ εἰς ἐναντίον τοῦ ἄλλου μετὰ στρατιωτῶν.* Εἰς ἐπὶ πλέον στρατιώτης ἀρκεῖ συνήθως πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς νίκης. Ὁ ἀντίπαλος τρελλὸς ὑποχρεῦται νὰ ἦναι μακρὰν τῶν τετραγώνων ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ στρατιώτης μέλλει νὰ προχωρήσῃ οὕτως ὥστε ἡ ἀνταλλαγὴ νὰ μὴ ἦναι δυνατὴ.

5. *Τρελλοὶ καὶ Ἱππεῖς οἱ μὲν ἐναντίον τῶν δέ.* Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐνταῦθα ἐφαρμόζεται ὁ ἤδη προεκτεθεὶς κανὼν ὅτι ὁ ἰσχυρότερος νικᾷ ἐὰν αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἀρκῶσιν ὅπως ἐπενέγκωσι νέκρωσιν. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν ἐξαιρέσεις.

Ἱππεύς. 1. *Ἱππεὺς ἐναντίον Στρατιωτῶν.* Ἐὰν οἱ βασιλεῖς ὣσι μακρὰν, ὁ Ἱππεὺς ἐξουδετεροῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναντίον ἑνὸς στρατιώτου· ἠττάται δὲ ἐναντίον δύο. Ὑπάρχουσι δύο σημεῖα ἐνταῦθα ἄξια προσοχῆς: ἀφ' ἑνὸς ὁ Ἱππεὺς εἶναι λίαν κατάλληλος εἰς τὸ νὰ ὑποβάλῃ εἰς λῆψιν συγχρόνως τὸν βασιλέα καὶ τοὺς στρατιώτας· ἀφ' ἑτέρου κινδυνεύει πολὺ νὰ ληφθῇ ἐν ταῖς γωνίαις ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου βασιλέως. Ἡ θέσις ἐν τούτοις τοῦ μέλανος βασιλέως δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἐξουδετέρωσιν. Ἐν ὠρισμέναις περιπτώσεσι λίαν ἐνδιαφερούσαις, συμβαίνει ὥστε μόνος εἰς Ἱππεὺς νὰ κατορθοῖ νὰ ἐπιφέρῃ νέκρωσιν τοῦ ἀντιπάλου βασιλέως ἐὰν οὗτος

ἔχη ἀκόμη στρατιώτας οἵτινες δύνανται νὰ παίξωσι, ἐνῶ εἶναι ἀποκεκλεισμένος ἐν γωνίᾳ ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου βασιλέως.

2. *Ἴππεὺς καὶ Στρατιώτης ἐναντίον Στρατιωτῶν.*
Ἐὰν αἱ θέσεις ὧσιν ἴσαι, δηλαδή ἐὰν οἱ δύο βασιλεῖς παρεμβαινῶσιν, εἰς ἵππεὺς καὶ εἰς στρατιώτης νικῶσιν ἐναντίον ἐνὸς στρατιώτου καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐναντίον δύο. Εἰς ἵππεὺς καὶ εἰς στρατιώτης ἐξουδετεροῦσι συνήθως ἐναντίον τριῶν στρατιωτῶν ἠτῶνται δὲ ἐναντίον τεσσάρων ἢ πλειόνων. Ἐνταῦθα ὡς πάντοτε ὑπάρχουσιν ἐξαιρέσεις.

4. *Ἴππεὺς καὶ Στρατιῶται ἐναντίον Ἴππέως καὶ Στρατιωτῶν.* Ἡ θέσις ἀποφασίζει.

4. *Δύο Ἴππεῖς ἐναντίον Βασιλέως καὶ Στρατιωτῶν.*
Δύο ἵππεῖς δὲν δύνανται νὰ νεκρώσωσι τὸν ἀντίπαλον βασιλέα ἐὰν ᾖ μόνος· ἐὰν ὅμως οὗτος ἔχη ἓνα ἔτι στρατιώτην, ὑπάρχουσι περιπτώσεις καθ' ἃς εἶναι δυνατὴ ἡ νέκρωσις· περὶ τούτου παρέσχομεν παράδειγμα ἐν σελίδι.

Στρατιώτης. Ἐξητάσαμεν ἀνωτέρω διαφόρους θέσεις ἐν αἷς ὑποστηρίζονται οἱ στρατιῶται ὑπὸ διαφόρων τεμαχίων· ἐνταῦθα περιοριζόμεθα εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ὑποστηρίξεως αὐτῶν ὑπὸ μόνου τοῦ βασιλέως.

1. *Στρατιώτης καὶ Βασιλεὺς ἐναντίον Βασιλέως.*
Ἐν τῷ πέρατι τοῦ ἀγῶνος μεταξύ βασιλέως καὶ στρατιώτου ἐναντίον βασιλέως, ἡ θέσις τῶν βασιλέων ἀποφασίζει κατὰ τὸν ἐπόμενον κανόνα: ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ

στρατιώτης κερδίζουσιν ἐναντίον τοῦ βασιλέως ἐάν ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ λάβῃ τὴν ἀντίθεσιν ἀπέναντι τοῦ στρατιώτου, ἄλλως ὁ ἀγὼν ἐξουδετεροῦται. Μία μόνη ἐξαίρεσις ὑπάρχει τοῦ κανόνος τούτου, ἡ ἐπομένη: Λευκά, βασιλεὺς ἐν ε6, στρατιώτης ἐν ε5. Μέλανα, βασιλεὺς ἐν ε8. Τὰ λευκὰ κερδίζουσι πάντοτε καὶ ὅταν πρόκειται ταῦτα νὰ παίζωσι πρῶτα, ἐκτὸς ἐάν πρόκειται περὶ στρατιώτου τοῦ πύργου, ὅστις δὲν δύναται νὰ κερδίσῃ ἐάν ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς εὐρίσκηται τεθειμένος ἐν τῷ τετραγώνῳ τῆς γωνίας ἢ ἐάν τούναντίον ἀποκλείσῃ ἐκεῖ τὸν ἀντίπαλον βασιλέα.

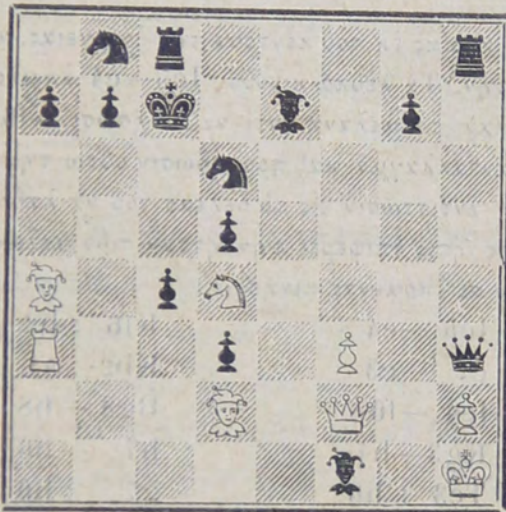
Ἐάν ὁ ἀντίπαλος βασιλεὺς δύναται νὰ τεθῇ ἐν τῷ τετραγώνῳ τῆς γωνίας, στρατιώτης ὑποστηριζόμενος καὶ ὑπὸ τρελλοῦ ἔτι οὔτινος τὸ χρῶμα δὲν εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ τετραγώνον τοῦ βασιλέως, δὲν δύναται ἢ νὰ ἐξουδετερώσῃ.

2. Στρατιῶται οἱ μὲν ἐναντίον τῶν δέ. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δύο στρατιῶται κερδίζουσι ἐναντίον ἑνός· ἀλλ' ὑπάρχουσι πολλὰ ἐξαιρέσεις προερχόμεναι πρὸ πάντων ἐκ τοῦ ὅτι ὁ βασιλεὺς, ὅστις ἔχει μόνον ἓν στρατιώτην κατορθοῖ νὰ λάβῃ τὴν ἀντίθεσιν. Ἐάν ὑπάρχωσι δύο στρατιῶται ἐκτέρωθεν ἢ θέσις τῶν βασιλέων ἀποφασίζει. Τρεῖς στρατιῶται κερδίζουσιν ἐναντίον δύο ἐάν αἱ θέσεις τῶν βασιλέων ὦσιν ἰσοδύναμοι ἢ ἐξουδετερώσῃ ὅμως δὲν εἶναι σπανία.

Παραδείγματα πέρατος τοῦ ἀγῶνος ἐνδιαφέροντα παραθέσαμεν ἐν τῷ κειμένῳ τὰ τρία διαγράμματα 4

(σελίς 54), 5 (σελίς 77) καὶ 8 (σελίς 109). Ἐν σημειώσει παρέχομεν τὴν λύσιν τῶν τριῶν τούτων θέσεων, ἣν οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν δεόν νὰ δοκιμάσωσι ν' ἀνεύρωσιν ἀφ' ἑαυτῶν (1).

Διάγραμμα 8.

(1) Τὸ ὑπ' ἀρ. 4 διάγρ. (σελ. 54) παρέχει ἡμῖν παράδειγμα πολυπλοκῆς νεκρώσεως ἐπιτηδεΐας δοθείσης κατὰ τὴν 15ῃν κίνησιν ὑπὸ τοῦ Horwitz ὅστις εἶχε τὰ μέλανα κατὰ τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Schulten.

15.	Kc4-f1+
16. Be1:f1	Tf5-d3++
17. Bf1-e1	Hf8-f1×

Τὸ ὑπ' ἀρ. 5 διάγρ. (σελ. 77) ἀποδεικνύει ἡμῖν, ὡς προηγουμένως ἐν τῇ Τακτικῇ ἐξεθέσαμεν, ἐν τῇ παραγράφῳ περὶ κυρίας (σελ. 46), ὅτι οὐδαμῶς πρέπει παρασυρόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου, θυσιάζοντος στρατιώτην ἢ ἀξιωματικὸν πρὸς ἀπο-

Ἐξουδετερωθεὶς ἄγών. Κατὰ τὸ πέρασ τοῦ ἀγῶνος ὁ παίκτης ἐνίοτε εὐρίσκεται εἰς τοιαύτην θέσιν ἐξ ἧς οὐδαμῶς δύναται νὰ ἐλπίσῃ νίκην, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μία σάνις σωτηρίας τῷ ὑπολείπεται τοῦ νὰ ὑφαρπάσῃ τὴν νίκην ταύτην ἀπὸ τοῦ ἀντιπάλου δι'

μάκρυνσιν τῆς κυρίας ἐκ τοῦ κέντρου τῆς ἐνεργείας, ν' ἀπομακρύνωμεν ταύτην. Τὰ λευκὰ κινουῦσι $Ic5-e4$ ἀπειλοῦντα τὴν ἀντίπαλον κυρίαν· τὰ μέλανα ἀντὶ νὰ κινήσωσι $Kf6-e5$ ἵνα προσφέρωσιν ἀντάλλαγμα καὶ προλάβωσιν οὕτω τὴν νέκρωσιν δὲν δύνανται ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὸ δέλεαρ τοῦ νὰ λάβωσι στρατιώτην, κίνησις ἣτις ἐπιφέρει τὴν ἦτταν τῶν μελάνων ὡς τὸ ἀποδεικνύουσιν αἱ ἐπόμεναι κινήσεις :

1. $Ic5-e4$	$Kf6$: $b2$
2. $c2-c3$	$Kb2$: $a1$
3. $Ie4-f6+$	$Bg8-h8$
4. $Kg3-h4$	$h7-h6$
5. $Te3-h6$	$g7-h6$
6. $Kh4-h6$ ×	

Τὸ ὑπ' ἀρ. 8 διάγρ. παρέχει ἡμῖν παράδειγμα ἔτι σαφέστερον ὅτι ὀφείλομεν νὰ μὴ δελεαζώμεθα ὑπὸ τοῦ κέρδους ἀξιωματικοῦ ὅσονδήποτε σπουδαίου. Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 8 διάγρ. τῷ ὄντι τὰ μέλανα ὑπερέχουσι κατὰ τε τὴν δύναμιν καὶ τὴν θέσιν, δὲν δύνανται ὅμως ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὸ δέλεαρ τοῦ νὰ λάβωσι τὴν ἀντίπαλον κυρίαν ἄνευ ἀνταλλάγματος, οὕτω δὲ ἡττῶνται ὡς φαίνεται ἐν ταῖς ἐπομέναις κινήσει :

1. $Kf2-g3$	$Kh3-g3$
2. $Id4-e6+$	$Bc7-b6$
3. $Td2-e3+$	$Bb6-a5$
4. $Ta4-c6+$	$Ba5-b4$
5. $Te3-c5$ ×	

ἐξουδετερώσεως τοῦ ἀγῶνος. Ῥίπτοντες ἐν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 7 διαγράμματος (σελὶς 91) θεωροῦμεν τὰ λευκὰ ὡς ὄντα εἰς ἀπέλπιδα θέσιν, ἐν τούτοις δύνανται ταῦτα νὰ ἐξουδετερώσωσι τὸν ἀγῶνα κινούμενα κατὰ τὴν ὑποσημείωσιν (1).

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ.

Ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῆς μελέτης τῶν προβλημάτων παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν σελίδα 33.

Περιοριζόμεθα ἐνταῦθα εἰς τὴν ἀναγραφὴν πρὸς λύσιν τῶν προβλημάτων I', IA' καὶ IB' (ὄρα πίνακα ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). Κατὰ τὰ τρία ταῦτα προβλήματα τὰ λευκὰ παίζουσι πρῶτον καὶ κερδίζουσιν, ἐν δυσὶ κινήσεσιν εἰς τὰ προβλήματα I' καὶ IA' καὶ ἐν τρισὶ εἰς τὸ πρόβλημα IB'. Τὸ πρόβλημα I' εἶναι τὸ δυσχερέστατον τῶν διὰ δύο κινήσεων λυτέων. Τὸ πρόβλημα

(1)	1. Kg6—d3+	Bf3 —g2
	2. Kd3 —g3+	Bg2—f1!

Ὅσον πλείοτερον τὰ μέλανα ἀποφεύγουσι νὰ λάβωσι τὴν κυρίαν, τοσοῦτον ἀπομακρύνεται ἡ στιγμή καθ' ἣν τὰ λευκὰ κατορθοῦσι τὴν ἐξουδετέρωσιν τοῦ ἀγῶνος.

3. Kg3—g1+	Bf1 —e2
4. Kg1—d1+	Be2 —e3
5. Kd1—d3+	Be3 : d3

6. g7 : h8 καὶ μεταβάλλεται εἰς πύργον, κατ' ἀκολουθίαν ὁ λευκὸς βασιλεὺς περιέρχεται εἰς ἀκίνησιαν οἰανδήποτε κίνησιν καὶ ἂν ἤθελον χάμει τὰ μέλανα.

IB' θεωρεῖται ἐν τῶν ὠραιοτάτων προβλημάτων τῶν διὰ τριῶν κινήσεων λυτέων. Τὸ ἐπόμενον διάγραμμα 9 παριστᾷ πρόβλημα, Ἰνδικῆς καταγωγῆς, ὅπερ εἶναι τὸ ὠραιοτάτον τῶν ἐπινοηθέντων διὰ τεσσάρων κινήσεων προβλημάτων· εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «περιώ-
νυμον Ἰνδικὸν πρόβλημα» παριστᾷ συγχρόνως κορυφαίαν ἀπλότητα καὶ μεγίστην δυσκολίαν. Τὰ λευκὰ παίζοντα πρῶτον κερδίζουν ἐν τρισὶ κινήσει.

Διάγραμμα 9.

